

TALLINNA TEHNIKAÜLIKOOL

Majandusteaduskond

Ärikorralduse instituut

Karmen Kadakas

RAAMATUPIDAJATE OSALEMINE TÄIENDUSÕPPES

Magistritöö

Õppekava TARM02/13, peeriala Majandusarvestus

Juhendaja: Monika Nikitina-Kalamäe, MA

Tallinn 2018

Deklareerin, et olen koostanud töö iseseisvalt ja olen viidanud kõikidele töö koostamisel kasutatud teiste autorite töödele, olulistele seisukohtadele ja andmetele, ning ei ole esitanud sama tööd varasemalt ainepunktide saamiseks. Töö pikkuseks on 12569 sõna sissejuhatusest kuni kokkuvõtte lõpuni.

Karmen Kadakas .....

(allkiri, kuupäev)

Üliõpilase kood: 163025TARM

Üliõpilase e-posti aadress: kadakaskarmen@gmail.com

Juhendaja: Monika Nikitina-Kalamäe, MA:

Töö vastab kehtivatele nõuetele

.....

(allkiri, kuupäev)

Kaitsmiskomisjoni esimees:

Lubatud kaitsmisele

.....

(nimi, allkiri, kuupäev)

SISUKORD

LÜHIKOKKUVÕTE	5
SISSEJUHATUS	6
1. RAAMATUPIDAJATE PIDEV ÕPE NING TÖÖS VAJALIKUD OSKUSED JA TEADMISED	8
1.1. Elukestev õpe ja selle eeldused	8
1.2. Raamatupidajate pidev ametialane areng	11
1.3. Raamatupidaja töös vajalikud teadmised ja oskused.....	15
2. TÄIENDUSÕPPE VÕIMALUSED RAAMATUPIDAJATELE	20
2.1. Arvestusalased täiendusõppe võimalused ja pakkujad.....	21
2.2. Arvestusala toetavad täiendusõppe võimalused	24
2.3. Tööandja kui täiendusõppe võimaluste pakkuja.....	26
3. RAAMATUPIDAJATE TÄIENDUSÕPPES OSALEMIST KÄSITLEV UURING.....	29
3.1. Metoodika ja valimi kirjeldus.....	29
3.2. Tulemused ja analüüs	32
3.2.1. Enesetäiendamine ja täiendusõppes osalemise motiivid	32
3.2.2. Täiendusõppes osalemine ja osalemise plaan.....	36
3.2.3. Tööandja ja täiendusõpe	43
3.2.4. Raamatupidaja kutse ja selle taastõendamine.....	45
3.2.5. Puudused raamatupidajate täiendusõppes	46
3.3. Järeldused	48
KOKKUVÕTE	54
SUMMARY	57
KASUTATUD ALLIKATE LOETELU	60
LISAD	65
Lisa 1. Näiteid arvestusalastest täiendusõppe võimalustest raamatupidajatele.....	65
Lisa 2. Näiteid arvestusala toetavatest täiendusõppe võimalustest raamatupidajatele	79
Lisa 3. Näiteid arvestusalastest ja arvestusala toetavatest täiendusõppe võimalustest raamatupidajatele allikad	87
Lisa 4. Küsimustik.....	88
Lisa 5. Vastanute demograafiline profiil	99
Lisa 6. Infoallikad raamatupidamise valdkonna muudatustega kursis olemiseks	100

Lisa 7. Vastajate arv ametialases täiendusõppes osalemises viimase aasta jooksul.....	101
Lisa 8. Vastajate motiivid täiendusõppes osalemiseks ja nende motivatsiooni muutus pärast täiendusõppes osalemist.....	102
Lisa 9. Vastajate osalemine ja osalemise plaan arvestusalastel täiendusõppe koolitustel.....	103
Lisa 10. Vastajate osalemine ja osalemise plaan arvestusala toetavatel täiendusõppe koolitustel	105
Lisa 11. Vastajate osalemine arvestusalaste täiendusõppe pakkujate koolitustel ning parim lektor	107
Lisa 12. Tegurite olulisus täiendusõppe valikul	108
Lisa 13. Täienduskoolitustel kasutatud ja eelistatud õppemeetodid	109
Lisa 14. Täienduskoolituste kohta informatsiooni hankimise allikad	110
Lisa 15. Tööandjad ja raamatupidajate täiendusõppe ploki vastused.....	111
Lisa 16. Kutsetase ploki vastused.....	113

LÜHIKOKKUVÕTE

Töö pealkiri: Raamatupidajate osalemine täiendusõppes.

Magistritöö eesmärk on välja selgitada Eesti raamatupidajate osalemine pidevas ametialases arengus kutsealase kompetentsuse säilitamiseks ja leida, millised puudused on raamatupidajate arvates ametialases täiendusõppes.

Töös antakse ülevaade elukestva õppe ja pideva ametialase arengu põhimõtetest. Esitatakse raamatupidaja tööks vajalikud oskused ja teadmised lähtudes erialasest kirjandusest ja raamatupidajate kutsestandarditest. Antakse ülevaade, milliseid arvestusalaseid ja arvestusala toetavaid täienduskoolitusi raamatupidajatele korraldatakse. Ka vaadeldakse tööandjat kui täiendusõppe pakkujat. Magistritöö uuring viiakse läbi kasutades kvantitatiivset uurimismeetodid ning selle raames koostatakse raamatupidajate täiendusõppes osalemist käsitlev internetipõhine küsimustik.

Magistritöö tulemusena selgub, et enim täiendavad raamatupidajad enda teadmisi kogudes informatsiooni internetist ning osaledes koolitustel ja konverentsidel. Enamik (77%) raamatupidajatest osaleb ametialases täiendusõppes. Samas on ka neid, kes ei osale ega ka plaani osaleda erialases täiendusõppes. Raamatupidajad täiendavad teadmisi enim, et teha oma tööd paremini ning tulla toime pidevate muudatustega õigusaktides ja normdokumentides. Lisaks selgub, et suuri puudusi arvestusalases täiendusõppes raamatupidajate arvates ei ole ning pakkumine ja nõudlus on üsna tasakaalus. Siiski leitakse, et enam võiks korraldada IT-alaseid täienduskoolitusi, mis seonduksid raamatupidamistarkvarade, Exceli, paberivaba raamatupidamise, e-arvete ja pilveserveris arhiveerimisega. Ka tahetakse enam rahvusvahelise maksunduse koolitusi, mis seonduksid eelkõige Soome maksunduse ja raamatupidamisega. Veel tuntakse puudust täienduskoolitustest mõningates piirkondades, 6. taseme kutseeksamielsetest koolitustest ning leitakse, et Maksu- ja Tolliameti korraldavatel koolitustel on liialt vähe kohti.

Võtmesõnad: raamatupidaja, elukestev õpe, pidev ametialane areng, täiendusõpe, raamatupidamise kutsestandardid

SISSEJUHATUS

Kõikides valdkondades arenevad töötingimused ja töötamise võimalused väga kiiresti ning sagedased on muudatused normdokumentides. Majandusarvestuse valdkonnas toimuvad pidevalt uuendused, mis tulenevad nii õigusaktide, normdokumentide kui ka üleüldisest majanduse ja tehnoloogia arengust. Selleks, et raamatupidajad oleksid ajakohaste teadmistega ja neil oleksid piisavad oskused oma tööd kompetentselt teha, tuleb neil pidevalt osaleda täiendusõppes.

Magistritöö teema on aktuaalne, kuna raamatupidamise valdkonnas toimuvad pidevalt muudatused. Soovitakse teada saada, kas raamatupidajad osalevad täiendusõppes piisavalt, et säilitada enda kutse-eetikast tulenevat kohustust kompetentsusele. Eriti oluline on oma kompetentsuse säilitamine nendel raamatupidajatel, kes töötavad raamatupidamisteenust osutavas ettevõttes selleks, et teenust ei osutaks ebapädevad inimesed. Ka on vaja uurida raamatupidajatelt, kas nende arvates on puudus mingisugustest täiendusõppe võimalustest. Magistritöö on praktilise väärtusega, kuna autor teeb järeldused, milliseid arvestusalaseid koolitusi võiksid koolituspakkujad raamatupidajatele korraldada.

Magistritöö eesmärk on välja selgitada Eesti raamatupidajate osalemine pidevas ametialases arengus kutsealase kompetentsuse säilitamiseks ja leida, millised puudused on raamatupidajate arvates ametialases täiendusõppes.

Lisaks on püstitatud järgnevad uurimisülesanded:

1. Tutvustada elukestva õppe ja pideva ametialase arengu põhimõtteid.
2. Esitada raamatupidaja tööks vajalikud oskused ja teadmised lähtudes erialasest kirjandusest ja raamatupidajate kutsestandarditest.
3. Anda ülevaade Eestis pakutavatest täiendusõppe võimalustest raamatupidajatele.
4. Koostada küsimustik ja korraldada uuring eesmärgi saavutamiseks.

Lõputöö esimeses peatükis antakse ülevaade elukestvast õppest, selle olulisusest ja tuuakse välja eeldused, tänu millele on võimalik edukalt elukestvalt õppida. Veel tutvustatakse raamatupidajate

pideva ametialase arengu rahvusvahelist standardit IES 7. Ka tuuakse välja raamatupidajate pideva ametialase arengu olulisus Eestis, seda nii raamatupidaja kutse-eetika koodeksi järgimise kui ka raamatupidaja 6. taseme kutse taastõendamise korral. Esimeses peatükis esitatakse samuti raamatupidajatele vajalikud oskused ja teadmised, mis on olulised praegu ja lähitulevikus. Lisaks on koostatud tabel, kus võrreldakse, millised oskused ja teadmised on kutsestandardite alusel iga taseme raamatupidajale vajalikud.

Magistritöö teises peatükis esitatakse, millised arvestusalased ja arvestusala toetavad täiendusõppe võimalused on raamatupidajatele Eestis. Koolitused on jagatud rühmadesse, et oleks parem ülevaade iga valdkonna täiendusõppe võimalustest. Lisaks tuuakse välja ka populaarsemad koolituspakkujad iga rühma lõikes. Veel käsitletakse selles peatükis töandjat kui täiendusõppe võimaluste pakkujat ning uuritakse, milline on töandja suhtumine täiendusõppesse ja selgitatakse sisekoolituse mõistet.

Lõputöö kolmandas peatükis antakse ülevaade raamatupidajate täiendusõppes osalemist käsitlevast kvantitatiivsest uuringust. Uurimisobjektiks on kõik raamatupidamise valdkonna ametite esindajad. Veel kirjeldatakse peatükis uuringu läbiviimise protsessi, esitatakse küsimustikule vastanute profiil ning tuuakse välja uuringu tulemused. Need esitatakse viies alajaotises ning hiljem teeb magistritöö autor lähtuvalt uuringu tulemustest järeldused seoses raamatupidajate täiendusõppega.

Magistritöös käsitletakse sageli raamatupidajatena ametinimetuselt nii raamatupidaja assistente, raamatupidajaid, vanemraamatupidajaid, pearaamatupidajaid kui ka finantsjuhte. Täpne ametinimetus esitatakse aga siis, kui soovitakse tuua välja konkreetse ametinimetusega vastanute arvamusi.

Autor soovib tänada töö juhendajat lektor Monika Nikitina-Kalamäed ja kõiki magistritöö raames koostatud uuringu küsimustikule vastanuid.

1. RAAMATUPIDAJATE PIDEV ÕPE NING TÖÖS VAJALIKUD OSKUSED JA TEADMISED

1.1. Elukestev õpe ja selle eeldused

Elukestev õpe on oluline, kuna tänapäeval arenevad kõikides valdkondades töötingimused ja töötamise võimalused väga kiiresti ning sagedased on muudatused normdokumentides. Niisiis on vajalik, et inimesed täiendaksid end pidevalt ametialaselt säilitades ning omandades töö tegemiseks olulisi oskusi ja teadmisi. Selles jaotises selgitatakse elukestva õppe mõistet, eeldusi elukestvaks õppeks ning tuuakse välja olulisemad punktid Eesti elukestva õppe strateegiast 2020.

Elukestev õpe sisaldab kõiki õppimise ja enesetäiendamise tegevusi, mis tehakse eesmärgiga parandada oma teadmisi, oskusi, väärtusi, eetikaid ja hoiakuid nii isiklikes, ühiskondlikes, sotsiaalsetes kui ka tööga seotud seisukohtades (IES 7 § A4). Elukestev õpe hõlmab lisaks formaalharidussüsteemile ka sellest väljaspool pakutavat täiendus- ja ümberõpet, mis on nii mitteformaalne kui ka informaalne õpe (Eesti elukestva...). Vaadeldavas magistritöös käsitletaksegi just mitteformaalse täiendusõppega seotud aspekte. Mitteformaalne õpe leiab aset väljaspool kooli ning seal osaletakse kindla eesmärgiga end arendada (Eesti elukestva...). Selleks on näiteks täiendushariduse omandamine (*Ibid.*).

Erialaselt on võimalik edukas olla siis, kui inimene teadvustab endale pidevat vajadust juurde ja ümber õppida selleks, et kiirelt muutuv ühiskonnas toime tulla (Eesti elukestva...). OECD-sse kuuluvate riikide hulgas korraldatud uuringust selgus, et elukestvas õppes osalemise peamine põhjus on soov oma tööd paremini teha ning järgmine põhjus on suurendada enda teadmisi ja oskusi huvitava alal (Saar *et al.* 2014). Arvestusala lõpetajad peavad olema teadlikud, et nende eriala on mõjutatud uutest tehnoloogiatest, globaliseerumisest, uudsetest probleemidest ja ärimudelitest ning kiiresti muutuvad ka nõutavad teadmised ja oskused ametialal (Albrecht, Sack 2000). Pidev õppimine ja oskuste teadlik kasutamine peaks muutuma tänapäeva ühiskonnas kõigi inimeste eluhoiaku lahutamatuks osaks (Eesti elukestva...). Majandusarvestuse valdkonnaski on sagedased muudatused. Pideva ametialase arengu ning töötaja asjatundlike oskuste

ja teadmiste vahel on tugev seos (Johnson 2008). Päevakohaste erialaste teemade ja muutustega informeeritud olemine on vajalik, et säilitada oma kompetentsus (*Ibid.*). Seetõttu on oluline, et raamatupidajad mõistaksid, et neil on pidev vajadus juurde ja ümber õppida selleks, et tulla toime sagedaste muudatustega õigusaktides ja normdokumentides ning üleüldise majanduse ja tehnoloogia arengust tulenevate muutustega.

Elukestva õppe seisukohalt on oluline, et inimesed mõistaksid, et õppimine ja enesearendamine on nende endi teadlik valik ning nad peavad selle eest ise vastutama (Eesti elukestva...). Elukestev õpe peab lähtuma inimese huvidest ja võimetest ning toetama tema arengut arvestades samal ajal ka tööturu vajadusi (*Ibid.*). Selleks, et inimesest saaks edukas elukestev õppija, tuleb toetada õppija enesejuhtimise oskusi ja omandada enesereguleeritavaid õpistrateegiaid (Saks 2016). Seega on oluline, et koolist oleks saadud teadmised, kuidas üldse õppida.

Zimmerman on 1989. aastal öelnud „õppimine ei ole miski, mis juhtub õppijaga, vaid see on miski, mis juhtub tänu õppijale“. Enesereguleeritav õppimine (*self-regulated learning*) keskendub elukestvaks õppeks vajalikele eelduste loomisele ning õpetab „kuidas õppida“ pakkudes samal ajal õppijale akadeemilisi teadmisi (Zimmerman 1989). Enesereguleeritav õppimine on aktiivne protsess, kus õppijad seavad endale kindlad eesmärgid, jälgivad eesmärkide täitmist ning kontrollivad enda tunnetust, motivatsiooni ja käitumist seatud eesmärkide saavutamiseks (Pintrich 2000; Saks 2014). Enesereguleeritava õppimise kõrgem tase on seotud paremate akadeemiliste tulemustega (Zimmerman, Martinez-Pons 1986; Schleifer, Dull 2009). Selleks, et õppijatel oleks kõrgem enesereguleeritava õppimise tase ning potentsiaalselt ka paremad akadeemilised tulemused, peab esmalt tõstma õppijate teadlikkust enesereguleeritava õppimise olulisusest akadeemilistes saavutustes ja parendama nende endi käitumist enesereguleeritavasse õppimisse (Zimmerman 1990).

Haridusalasest kirjandusest selgub, et ei tohi eeldada, et kõrgkooli sisseastuval õpilastel on olemas elukestva õppe oskused, mis on vajalikud nende parima võimekuse saavutamiseks koolis ja hiljem töökohal (Becker 2013). Majandusarvestuse tudengitele tuleb õpetada õppimist (Duangploy, Shelton 2000). Majandusarvestuse õppekavadel peaks vähendama reeglite ja regulatsioonide meeldejätmist ning selle asemele tuleks õpetada regulatsioonide sisu ja arendamise põhimõtteid ning pideva uurimise ja elukestva õppe olulisust (*Ibid.*). Efektiivsete õppimisoskuste omandamine on oluline eeltingimus selleks, et saaks toimuda tõhus elukestev õpe (Cornford 2002).

On leitud, et aktiivsete õppimisstrateegiate kasutamine arvestusalases kõrghariduses aitab kaasa akadeemilistele õpingutele ja seeläbi paremate õppetulemuste saavutamisele (Brickner, Etter 2008). Seega on soovitatavateks ülesanneteks majandusarvestuse õppekavadel näiteks reaalsele majandusaasta aruannetele hinnangute andmine, erialastest artiklitest kokkuvõtete kirjutamine ning peale igat kodutööd tuleks kirjutada, mida saaks konkreetsest kodutööst oma erialasesse karjääri rakendada (*Ibid.*). See suurendab üliõpilaste huvi, osalemist õppetöös, rahulolu õpitavaga ja annab paremaid teadmisi raamatupidamisest (*Ibid.*). Kui enesereguleeritava õppimise tase on kõrgem, siis aitab see kaasa kõrghariduse põhieesmärgile ehk luuakse selline õppekeskkond, mis toetab elukestva õppega seotud oskusi ning lisaks suureneb õpilaste võimekus ja soov saada iseseisvaks ning elukestvaks õppijaks (Becker 2013; Brickner, Etter 2008). Selliste oskuste ja harjumuste loomine kõrgkoolides on oluline selleks, et raamatupidajad ka tulevikus oleksid elukestvad õppijad ning teadlikud pideva õppe vajalikkusest.

Elukestev õpe ja pidev ametialane areng on arvestusalal olnud üheks põhiväärtuseks juba eelmisel sajandil. Lisaks sellele oli oluline, et raamatupidajal oleks hea suhtlemisoskus, strateegiline ja kriitiline mõtlemisviis, fokuseeritus oma kliendile ja turule ning tehnoloogiliste muutuste aktsepteerimine ja kasutuselevõtt. Leiti, et lühiajalistel ja intensiivsetel koolitustel osalemine on oluline, et olla pidevalt teadlik muudatustest. Näiteks maapiirkondades, kus ei korraldata suuri konverentse ega koolitusi, on võimalik omandada teadmisi videokonverentside või e-õppe kursuste teel. Leiti, et teadmiste ja oskuste omandamise kontrollimisel tuleks liikuda sisendipõhiselt meetodilt väljundipõhisele meetodile ehk tuleks leida palju uusi ja vajalikke teadmisi omandati, mitte ei tuleks vaadata koolitusel osaletud tundide arvu. (Carlozzi 1998) Peamised väärtused on ka tänapäeval samad, kuid veelgi enam tuleb olla informeeritud tehnoloogilistest arengutest, sest need muutuvad praegusel ajal väga sageli ja kiiresti.

Eestis on enamik raamatupidajaid läinud paberipõhiselt raamatupidamiselt üle infotehnoloogia-põhisele raamatupidamisele (Tulevikuvaade...). Seegi näitab, et raamatupidajad peavad ajaga kaasas käima ning on oluline, kuidas raamatupidajad on suutnud nendeks muutusteks ettevalmistuda ning olla teadlik tehnika arenemisest, kuna see on üha aktuaalsem (*Ibid.*). Lisaks tänaste lahenduste otsimisele, peab juba suutma aimata ka tuleviku võimalusi ning koolitama eriala spetsialiste just nii, et nad oleksid pidevalt valmis end täiendama ja seeläbi kohanema uute võimalustega ning samuti oskama ise uusi võimalusi luua (*Ibid.*). Rakenduskõrgkooli ja ülikooli ajal omandatud arvestusalased teadmised võivad ajas muutuda kasututeks, seega on oluline, et koolid reageeriks kiiresti keskkonna muutustele (Leauby, Brazina 1998). Tuleks kasutusele

võtta sellised õpetamismeetodid, mis arendavad elukestva õppe oskusi ning seeläbi on kooli lõpetanutel kergem säilitada oma erialast kompetentsust (*Ibid.*).

Eesti formaalharidus annab inimestele head alusteadmised, kuid neid oskusi tuleb igapäevatoos pidevalt kasutada (Eesti elukestva...). Väärtuse omandavad oskused ja teadmised juhul, kui neid pidevalt kasutada, sest vastasel juhul võivad need oskused ja teadmised ajapikku üldse ära kaduda (*Ibid.*). Kui raamatupidajad mingil perioodil ei tööta raamatupidajatena (näiteks on lapsehoolduspuhkusel), siis võivad neil mõningad teadmised ja oskused hägustuda. Ka siis leiavad raamatupidajad tihti, et neil on vaja võtta täienduskoolitusi, et viia end kiirelt ja efektiivselt kurssi vahepealsete õigusaktide ja normdokumentide muudatustega ning tuletada meelde juba varasemalt õpitud põhitõed.

Elukestva õppe strateegia kohaselt on oluline veel see, et koolitajad ja õpetajad peavad olema pädevad ja motiveeritud. Lisaks peavad elukestva õppe võimalused ja töömaailma vajadused olema vastavuses. Nii õppimisel kui ka õpetamisel tuleks kasutada kaasaegset digitehnoloogiat. (Eesti elukestva...) Kui on loodud kõik eelnevad head tingimused täiendusõppeks, siis raamatupidajatel on suurem motivatsioon osaleda täiendusõppes ja end pidevalt arendada.

1.2. Raamatupidajate pidev ametialane areng

Professionaalsetelt raamatupidajatelt oodatakse üha rohkem teadmisi ja oskusi ning seda oodatakse neilt terve nende karjääri jooksul (Berg 2007). Selleks, et vastata avalikkuse ootustele, peavad raamatupidajad näitama oma pühendumust pidevalt jätkata ametialast arengut elukestva õppe raames (*Ibid.*). Selles jaotises keskendutaksegi raamatupidajate pidevale ametialasele arengule. Tutvustatakse rahvusvahelist arvestusala haridusstandardit IES 7, mis on pideva ametialase arengu haridusstandard. Lisaks tuuakse välja, millised nõuded on pidevale ametialasele arengule Eesti raamatupidajatel ning selgitatakse pideva ametialase arengu kohustust lähtuvalt raamatupidaja kutse-eetika koodeksist.

Rahvusvahelised arvestusala haridusstandardid (IES – *International Education Standards*) on koostanud Rahvusvaheline Raamatupidajate Föderatsioon (IFAC – *International Federation of Accountants*). Need on kohustuslikud IFAC-i liikmesorganisatsioonidele ning käsitlevad professionaalsete raamatupidajate õppimise ja arengu printsiipe. IES-id on mõeldud IFAC-i

liikmete abistamiseks, kuna IFAC-il on vastutus nende professionaalsete raamatupidajate hariduse ja koolituste ees. Kuid lisaks IFAC-i liikmetele saavad IES-idest abi ka ülikoolid, tööandjad, raamatupidajad ja teised osapooled, kes loovad, pakuvad ja hindavad professionaalset arvestusalast haridust. (IES 1)

IES 7 käsitleb raamatupidajate pidevat ametialast arengut ehk lühendina CPD (*Continuing Professional Development*) ning seda standardit tuntakse ka kui nõudmisi elukestvate õppele (IAESB...). IES 7 kohaselt on raamatupidajatel kohustus säilitada ja arendada oma ametialast kompetentsust selleks, et pakkuda kõrgekvaliteedilist teenust enda klientidele, tööandjatele ja teistele huvigruppidele ning seeläbi tugevdada avalikkuse usaldust raamatupidaja professiooni vastu (IES 7 § 1).

Pidev ametialane areng on IES 7 kohaselt õppimine ja enese arendamine, mis täiendab ja säilitab ametialast kompetentsust selleks, et professionaalsed raamatupidajad saaksid jätkata oma tegevust pädevalt. Pidev ametialane areng pakub pidevalt enese arendamist ja oskuste säilitamist nii tehnilise kompetentsuse, ametialaste oskuste kui ka ametialaste väärtuste ja eetika valdkonnas. (CPD brochure..)

Pideva ametialase arengu (CPD) olulisusest tuleks veelgi enam rääkida ning pidevat kompetentsuse ja teadmiste arengut tuleks mõista kui elukestvat õpet, mis on vajalik pädeva töö tegemiseks ametialas (De Lange 2013). Pideva ametialase arengu kontseptsioon on lisandväärtust loov eriti just siis, kui see suurendab raamatupidajate oskuste ja teadmiste hulka ning seeläbi lisab enam väärtust ka kliendile pakutavale teenusele (*Ibid.*). Iga raamatupidaja, kes osaleb pideva ametialase arengu programmis, ei pruugi siiski saavutada sellest täielikku kasu (IES 7 § A2). See, kui kasulik pidev ametialane areng raamatupidajatele on, sõltub raamatupidaja pühendumisest ja õppimisvõimest (*Ibid.*)

Pideva ametialase arengu saavutamist saab mõõta kolme lähenemisviisi abil (IES 7 § 6):

1. Väljundipõhine lähenemisviis, mille korral raamatupidajatelt nõutakse oma oskuste näitamist, et tõestada pädevuse säilitamine ja arendamine ning tulemused peavad olema mõõdetud kehtiva pädevuse hindamise meetodiga.
2. Sisendipõhine lähenemisviis, mille korral määratakse kindlaks nõutav täiendusõppetegevus ja selle hulk selleks, et säilitada ja arendada oma ametialast pädevust. Peab vähemalt 120 tundi tegelema täiendusõppega kolme aastase perioodi jooksul.

3. Kombineeritud lähenemisviis, mille korral ühendatakse eelnevad kaks lähenemisviisi. Määratakse kindlaks nõutav täiendusõppetegevus ja tulemuste näitamise viis, et tõestada raamatupidajate pädevuse säilitamist ja arendamist.

IFAC-i liikmesorganisatsioonide professionaalsed raamatupidajad peavad juhinduma pideva ametialase arengu haridusstandardist IES 7, et säilitada ja täiendada oma oskusi ning seeläbi tegutseda pädevalt enda erialal (IES 7 § 2). Magistritöö autori arvates on igale raamatupidajale oluline oma teadmiste pidev täiendamine ja varasemalt kogutud teadmiste säilitamine, mis on tema töös vajalikud. Kuigi kohustus IES 7 kohaselt oma teadmisi pidevalt täiendada ja säilitada on just IFAC-i liikmesorganisatsioonide raamatupidajatel, siis kindlasti tuleks see kasuks igale raamatupidajale.

Eestis on kohustus oma teadmisi pidevalt täiendada just nendel raamatupidajatel, kes on sooritanud 6. taseme vanemraamatupidaja (tulevikus ka 7. taseme juhtivraamatupidaja) kutseeksami. Iga viie aasta tagant peavad nad taastõendama enda kutset. Kutset taastõendab kutse andja ehk Eesti Raamatupidajate Kogu (edaspidi ka ERK). (Kutse taastõendamine...) Järgnevas tabelis (vt Tabel 1) on esitatud vajalikud tegevused kutse taastõendamiseks.

Tabel 1. Kutse taastõendamiseks vajalikud tegevused

Valdkond	Vajalikud tegevused
Erialane täienduskoolitus (vabalt valitud ettevõttes)	Minimaalselt 40 akadeemilist tundi viimase 3 aasta jooksul (30 astronoomilist tundi)
Muu (asendavad tegevused)	Erialase koolituse koolitaja kogemus, see tähendab, et pool täienduskoolituse mahust (20 akadeemilist tundi) võib olla ise koolitaja
Töökogemus	Minimaalselt 3 aastat üldstaaži 5 aasta jooksul

Allikas: Autori koostatud allika Kutse taastõendamine põhjal

Tabelist 1 selgub, et kutse taastõendamiseks on vaja osaleda täienduskoolitusel ja esitada tõendusmaterjali töökogemuse kohta. Täienduskoolitustel osalemise mahtu saab vähendada poole võrra, kui on ise oldud koolitaja. Ometi ka sellel puhul peab kindlasti läbima täienduskoolitusi 20 akadeemilist tundi. (Kutse taastõendamine...)

Magistritöö autori bakalaureusetööst „Raamatupidajate kutseeksamite korraldus“ selgus, et võrreldes Läti ja Soomega on Eestis on raamatupidajate kutse taastõendamise nõuded vähenõudlikud. Taastõendamise nõuded on Eestis ebatäpsemad kui Lätis ja Soomes ning

leebemad kui Lätis. Bakalaureusetöö raames tehtud uuringust selgus, et enamike kutset omavate raamatupidajate jaoks on olnud kutse taastõendamine lihtne või väga lihtne. Sellest hoolimata võiks ikkagi luua täpsemad nõuded kutse taastõendamiseks, et oleks paremini tagatud raamatupidajate pidev ametialane areng ning see läbi ka raamatupidajate pädevus. (Kadakas 2016)

Kuigi täienduskoolitustel osalemine on Eestis kohustuslik just nendele raamatupidajatele, kes soovivad oma kutset taastõendada, siis ikkagi tuleneb kõikidele raamatupidajatele kutse-eeetika koodeksist kohustus kompetentsuse säilitamisele ning kutse-eeetika koodeksit peaksid järgima kõik Eesti raamatupidajad.

Eesti raamatupidaja kutse-eeetika koodeksi koostamise aluseks on võetud IFAC-i Eetika Komitee poolt välja antud Raamatupidajate Kutse-eeetika Koodeks (*Code of Ethics for Professional Accountants*). Koodeksi eesmärk on arendada raamatupidaja ametiala eetilist kultuuri ning lähtudes koodeksist on raamatupidaja kui elukutse eesmärgiks teha tööd olles vastavuses kutseala standarditega. Eelnevate eesmärkide saavutamiseks on loetletud neli põhinõuet: usaldusväärsus, kutsealane kompetentsus, kutsealase tegevuse kvaliteet ja kindlustunne. Lisaks on raamatupidaja eetilise tegevuse raames olulised ka viis põhimõtet: ausus, objektiivsus, erialane kompetentsus ja ajakohasus, usaldusväärsus ja professionaalne käitumine. (Raamatupidaja kutse-eeetika koodeks)

Just põhimõtte „erialane kompetentsus ja ajakohasus“ seostub sellega, et raamatupidaja peab end pidevalt ametialaselt arendama ehk osalema erialases elukestvas õppes. Nimelt on kutse-eeetika koodeksi põhjal raamatupidajal kohustus olla oma ametialases tegevuses kompetentne ja hoolas ning tal on pidev kohustus hoida oma ametialased teadmised ja oskused nõutaval tasemel. (*Ibid.*)

Kui raamatupidaja tahab oma ametialases tegevuses järgida kutse-eeetika koodeksit, siis tal on lausa kohustus täiendada enda teadmisi ja oskusi pidevalt, et hoida need vajalikul tasemel. Koodeksi punkt 2.5. sätestab, et ametialase kompetentsuse säilitamiseks peab raamatupidaja olema pidevalt teadlik raamatupidamise eriala arengust, siseriiklikest ja rahvusvahelistest raamatupidamisalastest ja muudest olulistest regulatsioonidest ning tuleb tunda ka aruandluse põhimõtteid ja nõudeid. (*Ibid.*) Raamatupidajal on võimalik enda teadmisi täiendada osaledes ametialastel koolitustel ja konverentsidel või uurides iseseisvalt informatsiooni raamatupidamisalaste muudatuste kohta.

1.3. Raamatupidaja töös vajalikud teadmised ja oskused

Antud jaotises esitatakse olulisemad teadmised ja oskused, mis on raamatupidaja töös praegu ja tulevikus vajalikud. Need on esitatud nii Eesti raamatupidajate kutsestandardite, 2016. aastal SA Kutsekoda eestvedamisel valminud raportis „Tulevikuvaade tööjõu ja oskuste vajadustele: Arvestusala“ tulenevate arvamuste ja rahvusvahelise kirjanduse põhjal.

Raamatupidamise ametialal on kolm kutsestandardit, milleks on raamatupidaja (tase 5), vanemraamatupidaja (tase 6) ja juhtivraamatupidaja (tase 7) kutsestandardid (Kutsestandard...). Kutsestandard on dokument, mis kirjeldab kutsetegevust ning toob välja konkreetsel ametialal edukaks tegutsemiseks vajalikud oskused, teadmised ja hoiakute kogumi (*Ibid.*). 2018. aasta kevade seisuga antakse kutset välja vaid raamatupidaja (tase 5) ja vanemraamatupidaja (tase 6) tasemetel, sest juhtivraamatupidaja (tase 7) kutseoskusnõuded on veel väljatöötamisel (Kutseeksamid...).

Järgnevalt on tabelis (vt Tabel 2) välja toodud raamatupidajale vajalikud arvestusalased teadmised kutsestandardite lõikes. Kutsestandardis on need märgitud „kohustuslikeks kompetentsideks“. Arvestusalased teadmised on tabelis 2 jagatud kolme gruppi, milleks on finantsarvestus, maksuarvestus ja juhtimisarvestus. Iga liigi all on esitatud sellesse liiki kuuluvad teadmised.

Tabelis 2 on toodud välja, kas konkreetse kutsestandardi kohaselt peab selle taseme raamatupidaja omama neid teadmisi, mis on esitatud tabeli esimeses veerus. Kui on märgitud „X“, siis need teadmised on vastava kutsestandardi alusel vajalikud ning kui on midagi veel sulgudes esitatud, siis see täpsustab, milliseid teadmised täpsemalt peavad olema. Näiteks teadmisi majandusanalüüsist 5. taseme puhul ei pea olema, 6. taseme puhul peavad olema teadmised majandusanalüüsi alustest ja seetõttu on „X“ järel sulgudes esitatud alused ning 7. taseme puhul peavad olema teadmised majandusanalüüsist ja seega on vastavas lahtris kirjas vaid „X“.

Tabel 2. Vajalikud arvestusalased teadmised raamatupidajate kutsestandardite lõikes

Arvestusalased teadmised	Raamatupidaja, tase 5	Vanem- raamatupidaja, tase 6	Juhtiv- raamatupidaja, tase 7
Finantsarvestus			
Finantsarvestuse põhimõtted ja meetodika	X	X	X
Valdkondlikud õigusaktid	X	X	X
Juhtimise alused	–	–	X
Auditi alused	–	X	X
Arvestusmeetodite erisused	X	X	X
Eesti finantsaruandluse standard	X	X	X
IFRS (for SME)	–	X (SME)	X
(Baas)teadmised sisekontrolli korraldamisest	X (baas)	X	X
(Baas)teadmised konsolideerimisest	–	X (baas)	X
Maksuarvestus			
Teadmised maksundusest	X	X	X
Maksundust reguleerivad õigusaktid	X	X	X
Rahvusvahelised maksulepingud	–	–	X
Juhtimisarvestus			
Statistika alused	X	X	X
Kulu- ja juhtimisarvestus (alused)	X (alused)	X	X
Majandusanalüüs (alused)	–	X (alused)	X
KMK (CVP) analüüs	–	X	X

Allikas: Autori koostatud allikate Raamatupidaja tase 5, Vanemraamatupidaja tase 6 ja Juhtivraamatupidaja tase 7 kutsestandardite põhjal

Järgnevalt esitatud tabelis (vt Tabel 3) on välja toodud arvestusala toetavad teadmised, mis on kutsestandardis märgitud „kutset läbivateks kompetentsideks“. Põhimõte on tabelil 3 sama kui see oli eelneval tabelil (vt Tabel 2) ehk kui on lahtris „X“, siis see konkreetne teadmine peab olema vastava kutsestandardi alusel selle taseme raamatupidajal olemas ning sulgudes on esitatud täpsustused.

Tabelist 3 on näha, et enamik kutsestandardites esitatud arvestusala toetavad teadmised peavad olema kõikide tasemete raamatupidajatel, kuigi olenevalt tasemest võivad olla täpsustused.

Tabel 3. Vajalikud arvestusala toetavad teadmised raamatupidajate kutsestandardite lõikes

Arvestusala toetavad teadmised	Raamatupidaja, tase 5	Vanem-raamatupidaja, tase 6	Juhtiv-raamatupidaja, tase 7
Majandusteooria (mikro- ja makroökonomika)	X	X	X
Ettevõtluse alused (ja ärikorraldus)	X	X	X (ja ärikorraldus)
Organisatsioonikäitumine (ja –juhtimine)	X	X (ja –juhtimine)	X (ja –juhtimine)
(Üld)teadmised ettevõtte rahandusest	X (üld)	X	X
Majandusmatemaatika ja –statistika	–	X	X
Riskijuhtimine	–	X	X
Meeskonnatöö (alused)	–	X (alused)	X
Andmekaitse	X	X	X
Arvuti kasutamise oskused	X	X	X
Keelte oskused	X	X	X

Allikas: Autori koostatud allikate Raamatupidaja tase 5, Vanemraamatupidaja tase 6 ja Juhtiv-raamatupidaja tase 7 kutsestandardite põhjal

Selleks, et tuua välja tööturul toimuvad muutused ja ühiskonna vajadused koostati OSKA tööjõuvajaduste seire- ja prognoosisüsteemi osana raport „Tulevikuvaade tööjõu ja oskuste vajadustele: Arvestusala“. Sealsete tulemuste põhjal tuleb koostada vastav koolituspakkumine. Eesti arvestusvaldkonna eksperdid arvavad, et tulevikus on arvestusala spetsialistide hulgas olulised järgnevad oskused (Tulevikuvaade...):

- 1) analüüsi- ja sünteesioskus ning oskus probleeme tuvastada ja lahendada;
- 2) väga hea suhtlemisoskus – ideede esitamise, argumenteerimise ja nõustamise oskus;
- 3) strateegilise juhtimise oskus ja koostööoskus;
- 4) tervikpildi nägemise oskus;
- 5) „targa tellija“ oskused tippspetsialistidel;
- 6) uuenduslike IKT-lahenduste kasutamise oskus;
- 7) riskihindamise oskus;
- 8) loovus finantsnäitajate tõlgendamisel ja kasutamisel eesmärkide saavutamiseks.

Lisaks kaalutakse kutsestandarditesse kasvava olulisega oskuste lisamist. Nendeks on näiteks: 1) keelteoskus, 2) rahvusvaheliste standardite, maksusüsteemide ja EL-i regulatsioonide tundmine, 3) projektijuhtimine, 4) kommunikatsioonialased oskused, 5) andmekaeve ja –analüüs, 6) arvestusalased IKT oskused. Lisaks kaalutakse vanemraamatupidaja ja juhtivraamatupidaja kutsestandarditele spetsialiseerumise lisamist. Näiteks võiks need olla *controlling*, analüütika ja arvestusalane IKT. (Tulevikuvaade...)

Rahvusvahelisest kirjandusest selgub, et raamatupidajatel peaksid olema olenevalt tasemest järgnevad oskused (Hassall et al. 2003):

- 1) kommunikatsioonialased – nii kirjalikud kui ka suulised suhtlemisoskused, presentatsioonide koostamise oskus, kuulamisoskus, kriitilise lugemise oskus;
- 2) meeskonnatöö – oskus töötada meeskonnas, ülesannete delegeerimise oskus ja meeskonna juhtimise oskus;
- 3) probleemide lahendamine – probleemi identifitseerimise, lahenduse pakkumise ja probleemide analüüsi oskused;
- 4) ajajuhtimine – tulla toime tähtaegadega ning järjestada tööülesandeid vastavalt prioriteetidele;
- 5) infotehnoloogia – kasutada asjakohaseid programme ja informatsiooni allikaid;
- 6) muud oskused – olla elukestev õppija, võime omandada erinevaid efektiivse õppimise meetodeid, teadlikkus sotsiaalsest ja eetilisest vastutusest, teadlikkus raamatupidaja ametist.

Suurel osal kattuvad eelnevalt esitatud oskused Eesti arvestusala spetsialistide arvates tulevikus vajalike oluliste oskustega ning lisaks on mõned neist esitatud ka kutsestandardites. Nagu näha, siis lisaks teistele oskustele tuuakse ka selles artiklis välja, et elukestev õpe on raamatupidajate puhul väga oluline.

Lisaks on leitud, et olulisemad algaja raamatupidaja oskused on: analüütiline mõtlemine, õigusaktide tundmine, loominguiline mõtlemine, raamatupidamisstandardite tundmine ja arvutioskused (Chaplin 2017). Ka suhtlemisoskused muutuvad üha olulisemaks ning ilma häid suhtlemisoskusi omamata võib raamatupidaja efektiivsus väheneda (Štrbac, Roodt 2007). Uuringutest on veel leitud, et kliendid hindavad väga seda, kui nende raamatupidajad soovivad neid tundma õppida ning tunnevad nende tegemiste kohta siirast huvi (McNeilly, Barr 2006).

Üha tähtsamaks muutub raamatupidaja kui konsultandi roll ning ta peab olema võimeline aru saama ja edastama nii finantsilist kui ka mitte finantsilist informatsiooni (Burke *et al.* 2008). Ta peab oskama kasutada erinevaid andmebaase ning analüüsida seal olevaid andmeid ning teha järeldusi ja andma soovitusi edaspidiseks tegutsemiseks (*Ibid.*). Ühe uuringu kohaselt on raamatupidaja jaoks kõige olulisemad IT oskused: arvutustabelite kasutamine, raamatupidamisüsteemide ja raamatupidamisprogrammide tundmine, interneti tööriistade ja otsingumootorite kasutamine informatsiooni leidmiseks (Tam 2013). Raamatupidamisprogrammide tundmine on

tänapäeva raamatupidajate töö lahutamatuks osaks. Neid programme on väga palju, kuid sageli kasutavad raamatupidajad lisaks raamatupidamisprogrammile ka Excelit, et paremini andmeid töödelda. Kuna Excel on oluline programm arvestusvaldkonnas, siis tööandjad soovivad enim tööle värvata just töötajaid, kes tunnevad seda tarkvara (Willis 2016).

Lisaks leitakse, et raamatupidajat kui elukutset ei oota ees väljasuremine suurandmete (*Big Data*) analüüsimise võimaluse tõttu. Suurandmete kasutamine pakub ärianduses palju võimalusi, kuid selleks, et tõeliselt saada kasu suurandmete kasutamisest, tuleb peale suurandmete analüüsimise saada aru ka ettevõtete fundamentaalsetest ja ärielistest strateegiatest. Just seda viimast suudavad raamatupidajad pakkuda ning seetõttu täiendada suurandmete kasutamise võimalusi ja efektiivsust. Selleks, et raamatupidajad suudaksid tulla toime suurandmetega, tuleb kohandada õppekavasid, standardeid ja raamistikke, et raamatupidajatel oleks oskused kasutada suurandmeid. (Richins *et al.* 2017)

Üldse tuleks arvestusalaste täienduskoolituste koolituspakkujatel hoida end kursis valdkonnas toimuvate muutustega, et pakutaks ajakohaseid koolitusi.

2. TÄIENDUSÕPPE VÕIMALUSED RAAMATUPIDAJATELE

Selles peatükis tutvustatakse, millised on raamatupidajate täiendusõppe võimalused Eestis. Tuuakse välja peamised arvestusalased ja arvestusala toetavad täiendusõppe koolitused ning koolituste pakkujad. Lisaks vaadeldakse tööandja suhtumist töötajate täiendusõppesse ning tuuakse välja olulisemad aspektid sisekoolituste kohta.

Täiendusõppe võimaldab erialaste teadmiste ja oskuste omandamist või täiendamist ning koolituse läbimisel saadakse tavaliselt tunnistus või tõend. Haridus- ja Teadusministeerium plaanib vähendada raamatupidaja õppekavade koolituskohtade arvu kutsehariduses, kuid leitakse, et säilitamist väärivad kutseõppeasutuste roll arvestusalase täiendus- ja ümberõppe pakkujana. Nii kõrg- ja kutsekoolid kui ka täiendus- ja ümberõppe pakkujad peaksid suurendama valdkonnaspetsiifiliste IKT-teadmiste ja oskuste osatähtsust arvestusalastes õppekavades. Seeläbi oleksid arvestusala spetsialistid enam informeeritud IKT rakendamisega seonduvatest võimalustest ja ohtudest nagu näiteks küberturvalisus, andmekaitse ja majandustarkvarade kasutamine. (Tulevikuvaade...)

Uuringutest on selgunud, et inimesed, kes on omandanud kõrghariduse, paremad oskused ja osalenud varasemalt koolitusel ning kellel on kõrgem ametikoht ja kvalifikatsioon, osalevad suurema tõenäosusega täienduskoolitustel (Blundell *et al.* 1999). Mida enam inimene õpib midagi uut, seda enam tahab ta ennast veel täiendada (*Ibid.*). Seega tegelikult suurendab koolitustel osalemine veelgi inimeste kvalifikatsioonitasemete erinevust kõrgelt haritud inimeste ja vähemharitud inimeste vahel (*Ibid.*). Sageli on nii, et vähemharitud inimestel on väiksem soov osaleda täienduskoolitustel, kuna nad ei saa seda teha majanduslikel põhjustel või enda isikomaduste tõttu (näiteks hirm uute asjade ees, hirm eksami sooritamise ees) (Fouarge *et al.* 2010). Eelkõige ongi just madalama haridustasemega inimeste puhul oluline enda konkurentsivõime säilitamiseks osaleda täienduskoolitustel ja elukestvas õppes (*Ibid.*).

Varasemalt koostatud lõputöodes on põgusalt uuritud raamatupidajate osalemist täiendusõppes. Näiteks Käthy Laari bakalaureusetöö „Raamatupidaja kutse-eetika koodeksi järgimisest

mikroettevõttes“ raames tehtud intervjuudest selgus, et peamiselt osaletakse just maksudega seotud koolitustel. Teistel koolitustel eriti ei osaleta, kuid raamatupidamisuudistega ja -muudatustega viiakse end kurssi iseseisvalt internetist informatsiooni otsides. Sealse küsimustiku vastustest selgub, et maksualastel täienduskoolitustel osalemist peab oluliseks 72% vastajatest. Ise uue informatsiooni hankimist peab tähtsaks 46% vastajatest. Siiski kahjuks 19% vastajatest ei pea täienduskoolitustel osalemist oluliseks. (Laar 2016)

Hanna Uljase bakalaureusetöö „Täiskohaga töötavate raamatupidajate haridus- ja kutsetasemest tulenevad eelised Eestis“ raames korraldatud uuringust selgub, et raamatupidajate (vastajaid 122) hulgas on täienduskoolitustel osamine üsna levinud. 35% vastanutest täiendas end kord aastas, 26% osales täienduskoolitusel kord poolaastas ning 19% raamatupidajatest käib koolitustel vähem kui korra aastas. 3% osales täiendusõppes kord kuus ja 17% kord kvartalis. (Uljas 2016)

2.1. Arvestusalased täiendusõppe võimalused ja pakkujad

Peamised arvestusalase täiendusõppe pakkujad on kõrgkoolid, kutseõppeasutused, Eesti Raamatupidajate Kogu ja koolitusorganisatsioonid. Peamised pakutavad suunad täiendusõppes juba põhikutsealal tegutsejatele arvestusalaste teadmiste täiendamiseks on maksuarvestus, majandusaasta aruande koostamine, seaduste muudatused ja finantsjuhikoolitused. Lisaks pakutakse koolitusi alustavatele raamatupidajatele. (Tulevikuvaade...)

Lisas 1 olevas tabelis „Näiteid arvestusalastest täiendusõppe võimalustest raamatupidajatele 2018. aastal“ on esitatud informatsioon arvestusalaste koolituste kohta. Välja on toodud koolituse nimetus, maksumus (koos käibemaksuga), koolitusorganisatsioon, koolituse eesmärk, koolituse kestvus akadeemilistes tundides (lühendina kasutatakse ak.) ja sihtgrupp.

Lisas 1 ja 2 toodud koolituspakkumised raamatupidajatele on kogutud vahemikus 01.02.2018 kuni 21.03.2018 ning seal esitatud koolitused toimuvad kõik 2018. aasta jooksul. Paljude koolituste kuulutustel ei olnud välja toodud koolituse pikkust akadeemilistes tundides, kuid ikkagi olid olemas kuupäevad ja ajavahemikud, millal koolitus toimub ning seega oli võimalik välja arvutada koolituse pikkus akadeemilistes tundides. Kui hind oli toodud netosumma pluss käibemaks, siis lisati hinnale käibemaks juurde ning lisas 1 ja 2 olevas tabelis on esitatud koolituse maksumus brutosummas.

Majandusarvestus on katusermin, millega tähistatakse ainevaldkondade kogumit, kuhu kuuluvad finantsarvestus, juhtimisarvestus, kuluarvestus, finantsaruannete analüüs, audiitor-kontroll ja maksundus (maksuarvestus) (Alver, Alver 2011, 12). Arvestusalased täiendusõppe koolitused on lisas 1 jagatud kuude rühma:

- 1) finantsarvestus;
- 2) juhtimisarvestus ja kuluarvestus;
- 3) finantsaruannete analüüs;
- 4) maksuarvestus;
- 5) välisriikide majandusarvestusega seotud koolitused;
- 6) koolitused algajale raamatupidajale.

Lisaks on eraldi välja toodud üldised majandusarvestuse alased täiendusõppe võimalused. Näiteks majandusarvestusalaseid täiendusõppe kursusi pakub Tartu Ülikool, kuid neid polnud täpsemalt võimalik ühtegi rühma liigitada. Ka pakub Tallinna Tehnikaülikool (edaspidi TTÜ) raamatupidaja-finantsisti ja pearaamatupidaja-finantsjuhi kursusi, mis kestavad kõige kauem, on kõige kallimad ning kursuse raames pakutakse koolitusi erinevates majandusarvestuse valdkondades. Mõningaid täiendusõppe koolitusi on raske liigitada mingisse kindlasse rühma, kuna nad võivad sobida mitmesse rühma. Need lisati rühma, mis tulenevalt koolituse eesmärgist tundus sobivaim.

Finantsarvestuse rühmituses pakutakse üldisi raamatupidamise kursusi raamatupidajatele, et täiendada ja säilitada oma teadmisi ning oskusi. Näiteks pakutakse kutseksamite eelseid konsultatsioone ning TTÜ pakub finantsarvestuse ja –aruandluse ning raamatupidamisarvestuse koolitusi. Veel pakutakse koolitusi kontserniarvestuse, majandusaasta aruande koostamise, olulisemate raamatupidamise seaduse ja Raamatupidamise Toimkonna juhendite (edaspidi ka RTJ-tide) muudatuste, FIE raamatupidamise, põllumajandusettevõtte raamatupidamise, põhivarade arvestuse, korteriühistu raamatupidamise ning muudes valdkondades. Enim pakuvad sellesse rühma kuuluvaid koolitusi TTÜ, Eesti Raamatupidajate Kogu, Addenda OÜ, Reiting Koolituskeskus, Täiskasvanute Koolituskeskus, Tartu Kutsehariduskeskuse Koolitus- ja nõustamiskeskus, RMP Eesti OÜ, Eesti Koolitus- ja Konverentsikeskus OÜ ja Hansa Konverentsid OÜ.

Nii juhtimis- ja kuluarvestuse kui ka finantsaruannete analüüsi rühmas pakuvad enim koolitusi TTÜ ja Sander Karu finantskoolitused. Sander Karu poolt pakutavad koolitused koosnevad

sageli nii majandusarvestusest, juhtimisarvestusest, kuluarvestusest, eelarvestamisest kui ka finantsjuhtimisest, seetõttu on neid raske konkreetseesse rühma liigitada ning need koolitused liigitati rühma, mis tundus oma eesmärgi poolest sobivaim.

Maksuarvestuse rühmas on koolitused peamiste maksumuudatuste, käibemaksu, sotsiaalmaksu, tulumaksu, tulumaksuvaba miinimumi arvestamise ja erisoodustuste ning kinnisvaratehingute maksustamise alased. Peamised koolituspakkujad valdkonnas on TTÜ, Excellence Koolitus- ja Arenduskeskus OÜ, Eesti Raamatupidajate Kogu, Maksu- ja Tolliamet, Version Koolitus, Addenda OÜ ning Eesti Koolitus- ja Konverentsikeskus OÜ.

Lisaks Eesti arvestusalastele koolitustele pakutakse ka välisriikide raamatupidamisega seotud koolitusi. Näiteks on koolitused nii Rootsi, Norra, Soome kui ka Läti raamatupidamisest ja maksustamisest. Enim koolitusi seondub Soomega. Koolitajateks on näiteks Eesti Koolitus- ja Konverentsikeskus OÜ, Reiting Koolituskeskus, Eesti Raamatupidajate Kogu ja RMP Eesti OÜ.

Palju on koolitusi ka algajatele raamatupidajatele. Need koolitused on mõeldud algajatele raamatupidajatele nii arvestusalase algõppe kui ka täiendusõppe pakkumiseks. Populaarsemateks koolitajateks on Täiskasvanute Koolituskeskus, Tartu Kutsehariduskeskuse Koolitus- ja nõustamiskeskus ning Gullfia OÜ. Koolituste kestvused on umbes 2 akadeemilisest tunnist (e-õpe) kuni 120 akadeemilise tunnini.

Informatsiooni raamatupidajatele toimuvate täienduskoolituste kohta leiab kõige paremini järgnevatelt veebilehtedelt:

- rmp.ee;
- erk.ee;
- ttu.ee;
- ut.ee;
- koolitusinfo.ee;
- emta.ee.

Just neid veebilehti kasutati lisas 1 oleva tabeli koostamisel, kuna nendest allikatest sai piisavalt palju informatsiooni arvestusalaste täiendusõppe võimaluste kohta.

Magistritöö autori arvates on kõige paremini informatsioon esitatud just esimesel veebilehel ehk rmp.ee veebilehel, sest seal on esitatud konkreetselt raamatupidamisega seotud täienduskoolitused ning need on toodud välja ajalises järjekorras. Lisaks saab koolitusi sorteerida teemade kaupa. Samas ka Tallinna Tehnikaülikooli ja Tartu Ülikooli veebilehel on informatsioon selgesti esitatud ning raamatupidajad, kes soovivad end täiendada just mõne ülikooli juures, saavad informatsiooni täiendusõppe kohta sealt hästi kätte. Selleks, et raamatupidajad leiaksid kergesti andmeid koolituste kohta, võiks näiteks TTÜ, TÜ ning Maksu- ja Tolliameti pakutavad arvestusalased täiendusõppe võimalused olla esitatud ka rmp.ee lehel koolituste alamenüüs.

„Tulevikuvaade tööjõu- ja oskuste vajadustele: arvestusala“ uuringu kohaselt vajatakse lähitulevikus arvestusalaste teadmiste täiendamiseks koolitusi just järgnevates valdkondades (Tulevikuvaade...): suurandmed ja andmekaeve, statistiline analüüs ja andmeanalüüs, arvestusalased IKT-oskused, infoturve ja küberturvalisus, Euroopa Liidu regulatsioonid, välisriikide maksusüsteemid, digiraamatupidamine ning juhtimisarvestus. Nagu lisas 1 olevatest arvestusalastest täienduskoolitustest on näha, siis mingil määral pakutakse ka praegu koolitusi eelnevalt loetletud valdkondades.

2.2. Arvestusala toetavad täiendusõppe võimalused

Lisas 2 olevas tabelis „Näiteid arvestusala toetavatest täiendusõppe võimalustest raamatupidajatele 2018. aastal“ on esitatud konkreetne informatsioon arvestusala toetavate koolituste kohta. Tabelis on esitatud sellised koolitused, mis olid veebisaitidel, kus olid välja toodud arvestusalased täiendusõppe võimalused. Niisiis saab aimu Eestis pakutavatest arvestusala toetavatest täiendusõppe võimalustest lisas 2 olevast tabelist. Raske on välja tuua kõiki võimalikke koolitusi ja koolitajaid, mis toetavad arvestusala. Arvestusala toetavad täiendusõppe koolitused on jagatud kuude rühma: finantsjuhtimine, tarkvara, andmekaitse, tööõigus, kommunikatsioon ja muud koolitused.

Finantsjuhtimise rühma kuuluvad näiteks finantsjuhtimise, ettevõtte riskide juhtimise, *controllingu*, rahakäibe prognoosimise ja juhtimise, hinnakujundamise, tasuvuse ja tulemuslikkuse hindamise koolitused. Neid täiendusõppe võimalusi pakuvad enim Sander Karu finantskoolitused, TTÜ ja Majanduspartner OÜ.

Üha olulisemaks kujuneb raamatupidajate igapäevases töös tarkvarade kasutamine. Väga palju pakutakse MS Exceli põhiseid koolitusi – nii algtasemele kui ka edasijõudnutele, et teha oma tööd efektiivsemalt. Lisaks on koolitused raamatupidamisprogrammide tutvustamiseks. Enim raamatupidajatele spetsiifilisi koolitusi pakub Eesti Raamatupidajate Kogu koostöös Tallinna Arvutikooliga. Lisaks pakub Tallinna Arvutikool üleüldisi tarkvara koolitusi, nagu ka TTÜ ja KehaMeeleKool OÜ.

2018. aastal on populaarsed andmekaitsega seotud koolitused, kuna selle valdkonna regulatsioonid on muutumas. Veel on raamatupidajatele igapäevatoos kasulikud ja vajalikud kommunikatsiooniga seotud oskused. Muudeks oskusteks on liigitatud näiteks ajaplaneerimise, stressi maandamise ja arhiivihalduse koolitused. Nii erialasest kirjandusest kui ka OSKA raportist lähtub, et eneseväljenduse ja suhtlemisega seotud oskuste arendamine on raamatupidaja igapäevases töös üha vajalikum ning selle alaseid koolitusi pakutakse seetõttu enam.

Kõiki konkreetseid arvestusala toetavaid koolitusi on väga keeruline välja tuua, seega peale lisas 2 esitatud koolituste võiksid raamatupidajad üleüldiselt osaleda ka järgnevatel koolitustel (Tulevikuvaade...):

1. Arendada analüüsioskusi ja teadmisi ettevõtte rahandusest, et parandada oma teadmisi finantsnäitajate analüüsimisest ja nende põhjal majandusotsuste vastu võtmisest.
2. Juhtimisalastel koolitustel, et olla pädevamad koos ettevõtte juhtkonnaga arutama ettevõtte juhtimise ja organisatsioonikäitumise alaseid probleeme.
3. Koos kolleegidega meeskonnatöö koolitustel, et paremini tunda üksteise nõrkusi ja tugevusi ning seeläbi suurendada koostöövõimet ja sünergia.
4. Peاراamatupidaja, kes koordineerib temale alluvate raamatupidajate tööd, võiks osaleda meeskonnajuhtimise koolitusel.
5. Keeltekkoolitustel, kui klientide või tarnijatega tuleb suhelda mõnes võõrkeeles.

Täienduskoolituste valik tuleb teha sõltuvalt raamatupidaja tööst (kas töötatakse raamatupidajana konkreetses ettevõttes või raamatupidamisteenust osutavas ettevõttes) ning ettevõtte tegevusalast ning võimalustest. Eelpool loetletud koolitused tuleksid kasuks kõikidele raamatupidajatele.

2.3. Tööandja kui täiendusõppe võimaluste pakkuja

Töötajate täienduskoolitusel osalemise üle otsustavad enamasti tööandjad. Muidugi on töötajatel võimalik ise finantseerida enda täienduskoolitusi, kuid sageli oodatakse, et ametialased täienduskoolitused finantseeriks tööandja. Selles jaotises käsitletakse tööandja suhtumist töötaja koolitamisesse. Tuuakse välja, kellele ollakse enam aldis koolitusi pakkuma, selgitatakse töötajatele täiendusõppega seonduvate kulud hüvitamist ning tutvustatakse sisekoolituse mõistet.

Katrin Vingi magistritöö „Majandusarvestusalaste spetsialistide kõrgharidustasemel koolitamise võimalused Eestis ning nende kompetentsuse vastavus tööturu vajadustele“ raames korraldatud uuringust selgus, et tööandjad hindavad seda, kui töötaja jääb iseendaks ning toob oma puudused juba tööle kandideerides välja, kuna see aitab tekitada usalduslikku suhet (Ving 2014). Leiti, et osa puudusi on võimalik ettevõtetel täienduskoolitusi pakkudes kompenseerida (*Ibid.*). Tööandja peab olema teadlik oma töötajate teadmistest ja oskustest ning selle põhjal on võimalik langetada otsus, kas ja milliseid täiendusõppe võimalusi töötaja vajaks.

Tööandjad on huvitatud sellest, et töötajad osalevad täienduskoolitustel, kuna see seob töötajaid enam oma töökohaga ettevõttes (Raiste 2012). Kui üks töötaja osaleb täienduskoolitusel, siis tegelikult suurendavad tema täienduskoolitusel saadud uued teadmised ka tema kolleegide teadmisi (*Ibid.*). Selleks, et töötaja oleks ettevõtte jaoks sobilikum, osaleb ta vajadusel ametialases täiendusõppes (Saar *et al.* 2014). Paratamatult tuleb arvestada täienduskoolituste kuludega, et töötaja oleks ettevõtte jaoks sobilikum (*Ibid.*). Enamasti tasuvad tööandjad enda töötajate ametialaste ja igapäevatööks vajalike täienduskoolituste eest (*Ibid.*). Oluline on just töötaja täiendavale haridusele või koolitusele kulutatud rahast tegelikult saadav kasu (Vignoles *et al.* 2004). Näiteks paraneb raamatupidamise puhul tootlikkus ja teenuse kvaliteet ning lisaks suureneb ettevõtte kui terviku konkurentsivõime, kui nende raamatupidajad on pädevamad (*Ibid.*). Kuid oluline on see, et omandatud oskusi rakendatakse maksimaalselt (*Ibid.*). Töötaja oskused peaksid koolitustel osaledes suurenema. Küll aga alati ei pruugi koolitusega saadud uued teadmised täielikult kompenseerida koolitusega seotud kulusid.

Tööandja seisab tihti valikute ees, sest piiratud eelarvest tulenevalt saab spetsiifilisemalt koolitada vaid väheseid töötajaid (Saar *et al.* 2014). Üheks näitajaks, mille alusel otsustatakse, kelle täiendusõppe kulusid hüvitada, on haridustase (*Ibid.*). Uuringute põhjal on selgunud, et enam eelistavad tööandjad koolitada just kõrgema haridusega ning noori ja keskealisi töötajaid

(Bassanini *et al.* 2007). Eeldatakse, et mida kõrgem on haridustase, seda enam suudab inimene teadmisi edukalt omandada, kuna ta on sellega juba harjunud (Saar *et al.* 2014). Kergem on teadmisi omandada nooremal just koolist tulnud töötajatel, kes on harjunud pideva õppimise ja enesetäiendamisega (*Ibid.*).

Lisaks suudavad kõrgema kvalifikatsiooniga töötajad paremini kohaneda uute tehnoloogiatega ja muutustega (Bartel, Lichtenberg 1987). Valdkondades, kus nõudlus kõrgema kvalifikatsiooniga tööjõu järgi on suurem, pakutakse seetõttu ka enam täienduskoolitusi (*Ibid.*). Kui inimene on pädev ja kõrgelharitud, siis töötab ta enamasti kõrgema kvalifikatsiooniga ametialal, mis eeldab pidevat ja sagedast teadmiste täiendamist (Desjardins, Rubenson 2011). Näiteks pakutakse enam kui teistes valdkondades koolitusi just finantsteeninduse ja äriteeninduse valdkonnas, kuhu kuulub ka raamatupidamine (Hefler 2010). Niisiis peaksid tööandjad raamatupidamise valdkonnas olema alati täienduskoolituste pakkumisel oma töötajatele.

Uuringutest on selgunud, et suurema töötajate arvuga ettevõtete töötajad osalevad täienduskoolitustel enam kui väikeste ja keskmise töötajate arvuga ettevõtete töötajad (Bassanini *et al.* 2007). See võib olla nii, kuna suurema töötajate arvuga ettevõtetel on suurem finantsvõimekus koolitustesse investeerida (Kalleberg 1992; Bassanini *et al.* 2007). Samas võib see olla nii, kuna suurtes ettevõtetes on enamasti personaliosakond, kes hoolitseb töötajate täiendusõppe eest ning mida enam inimesi korraga koolitada saab, seda paremini saab ära kasutada mastaabi efekti (*Ibid.*). Lisaks võib väiksemas ettevõttes olla probleemiks see, et kellelgi pole võimalik töötajat asendada sellel ajal, kui ta koolitusel viibib (Bassanini *et al.* 2007). Seda ilmestavad ka uuringu „Oskused ja Elukestev õpe: Kellelt ja mida on Eestil oskuste parandamiseks õppida?“ tulemused, et osalemine täienduskoolitustel sõltub ettevõtte suuruselt (Saar *et al.* 2014). Enam osalevad koolitusel suuremate ettevõtete töötajad ja vähem väiksemate ettevõtete töötajad (*Ibid.*). Väiksemate ettevõtete puhul leitaksegi, et takistuseks võib saada koolituse maksumus ja seetõttu osaletakse täiendusõppes vähem (*Ibid.*).

Eestis toetavad tööandjad rahaliselt enam mitteformaalõpet (74%) kui formaalõpet (22%) (Saar *et al.* 2014). Mehi ja naisi toetatakse mitteformaalõppe puhul üsna võrdselt ning vanuseliselt toetatakse Eestis rahaliselt kõige vähem noorte (25–34-aastaste) mitteformaalõpet (*Ibid.*). See läheb vastuollu eelpool väidetuga, kus toodi välja, et enim toetatakse noori ja kõrgelharitud.

Töölepingu seaduse § 15 lõike 2 punkti 4 kohaselt peab töötaja osalema oma tööalaste teadmiste ja oskuste arendamiseks koolitustel. Sama seaduse § 28 lõige 2 punkti 5 järgi on tööandja kohustatud tagama töötajale tööalaste teadmiste ja oskuste arendamiseks tööandja huvidest lähtuva koolituse ning kandma koolituskulud ja maksma koolituse ajal keskmist töötasu. (Töölepingu seadus) Seega on juba seadusest tulenevalt kohustus tööandjal oma töötajaid koolitada vajalikul määral ning töötaja peab olema nõus nendel tööandja poolt pakutavatel koolitustel osalema.

Töölepingu seaduse § 34 lõige 1 sätestab, et tööandja ja töötaja võivad kokku leppida, et tööandja teeb töötaja koolitamiseks lisakulutusi võrreldes töötaja koolitamiseks tehtud mõistlike kuludega ja töötaja töötab nende kulude hüvitamiseks tööandja juures kokkulepitud aja jooksul. Selline kokkulepe kehtib § 34 lõike 2 alusel juhul, kui kokkulepe on sõlmitud kirjalikult, kokkuleppes on näidatud koolituse sisu ja kulud, siduvusaeg ei ületa kolme aastat ja siduvusaeg ei ole koolituskulusid arvestades ebamõistlikult pikk. (Töölepingu seadus) See tähendab, et tavapärastel ja mõistlike kuludega koolitustel osalemise peab tööandja töötajatele hüvitama ning mingit siduvuslepet selle tööandja juures töötamiseks sõlmida ei või. Samas kui koolituse maht või hind erineb suuresti tavapärasest koolitusest, siis poolte kokkuleppel tuleks sõlmida koolituskulude hüvitamise leping, kus tööandja saab üles märkida töötaja kohustuse töötada sama tööandja juures veel mingi teatud aja selle koolituse tõttu.

Üha levinumaks muutuvad sisekoolitused, kus organisatsiooni erialade spetsialistid annavad edasi oma teadmisi ja oskusi sama valdkonna kolleegidele. Sisekoolitaja on töötaja, kes oma igapäevase põhitöö kõrvalt aitab kolleegidel ametialaselt uusi oskusi ja teadmisi omandada (Poell *et al.* 2006). Sisekoolitus aitab keskenduda just kõige vajalikemate teadmiste ja oskuste arendamisele, et aidata kaasa ettevõtte kasumlikkuse ja efektiivsuse suurendamisele (Gilleard 1998). Uuringutes on leitud, et sisekoolituste läbiviimisel on positiivne mõju ettevõtte kasumlikkusele ja efektiivsusele, samas kui sisseostetavad koolitused nii positiivset mõju ei avaldanud (Aragón-Sánchez *et al.* 2003).

Sageli hoitakse sisekoolitusi korraldades kokku täiendusõppe kulusid, kuna iga töötaja ei käi koolitusel eraldi. Eriti hea on sisekoolitusi teha just näiteks raamatupidamise teenust osutavatel ettevõtetel aasta lõpus või kohe aasta alguses, sest tavaliselt aastavahetusega muutuvad paljud õigusaktid ja normdokumendid. Sagedased on juhtumid, kus ettevõtte juhataja teeb endale kõik vajalikud teemad selgeks ja koolitab oma alluvaid ise. Suuremates firmades on olemas aga eraldi koolitajad, kes pakuvad töötajatele pidevalt koolitusi, et viia nad kurssi muudatustega.

3. RAAMATUPIDAJATE TÄIENDUSÕPPES OSALEMIST KÄSITLEV UURING

3.1. Metoodika ja valimi kirjeldus

Magistritöö eesmärgi saavutamiseks viidi Eesti raamatupidajate seas läbi uuring, mis keskendus raamatupidajate osalemisele täiendusõppes. Uuringu eesmärk oli välja selgitada, kui palju ja millistel täienduskoolitustel raamatupidajad osalevad ning millistest täiendusõppe võimalustest on nende arvates puudus. Lisaks uuriti, kuidas suhtub raamatupidajate täiendusõppesse tööandja ja kui sageli korraldatakse sisekoolitusi. Veel olid esitatud küsimused raamatupidaja kutse omandamise ja selle taastõendamise kohta. Selles jaotises põhjendatakse uurimismeetodi valikut, kirjeldatakse läbiviidud uuringut, antakse ülevaade uuringus osalejatest ning selgitatakse, kuidas vastuseid koguti ja töödeldi.

Uuringu läbiviimisel on oluline uurimismeetodi valik. Kvantitatiivse uurimismeetodi korral soovitakse saada vastust küsimusele „kui palju?“ ja/või „kui sageli?“ (Quantitative...). Andmeid kogutakse suure hulga inimeste käest ning uuringut viiakse läbi meetodiga, mis võimaldab arvulist mõõtmist (nt struktureeritud küsimustikud) (*Ibid.*). Vaadeldava magistritöö uuringu läbiviimisel kasutati kvantitatiivset uurimismeetodit, sest sooviti teada saada just suure hulga inimeste üldisi arvamusi struktureeritud küsimustiku alusel. Veel olid mõned küsimused avatud vastustega, et saada teada vastajate konkreetseid arvamusi teema kohta.

Andmete kogumiseks koostati internetipõhine küsimustik *Google Forms* keskkonnas. Küsimused ja küsimuste arv sõltus vastaja valitud vastusest. Olenevalt vastustest oli vastajal maksimaalselt võimalik vastata 35 küsimusele ning vastamiseks kulus umbes 10 minutit. Kõik küsimustikus esitatud küsimused ja suunamised järgmisele küsimusele olenevalt vastusest on esitatud töö lisas 4.

Küsimustik sisaldas kolme liiki küsimusi: valikvastustega, Likert-skaalal hinnangu andmisega ja avatud küsimusi. Paljudel valikvastustega küsimustel oli vastajal võimalik ise lisada vastuse-

variant, kui ta loetelust enda jaoks sobivat vastusevarianti ei leidnud. Enim oli valikvastustega küsimusi, et vastajatel ei kuluks liialt palju aega ise vastuste välja mõtlemiseks, kui on teada potentsiaalselt võimalikud vastusevariandid. Enne küsimustiku avaldamist lasti *Google Forms* keskkonnas teha mõned proovivastamised, et testida küsimustest arusaamist, küsimustiku tehnilist toimimist ja küsimustikule vastamise ajakulu. Hiljem proovivastamised kustutati ning mõned küsimused ja vastusevariandid sõnastati parema arusaamise eesmärgil ümber. Küsimustik oli vastamiseks avatud ajavahemikul 28.02.2018-18.03.2018.

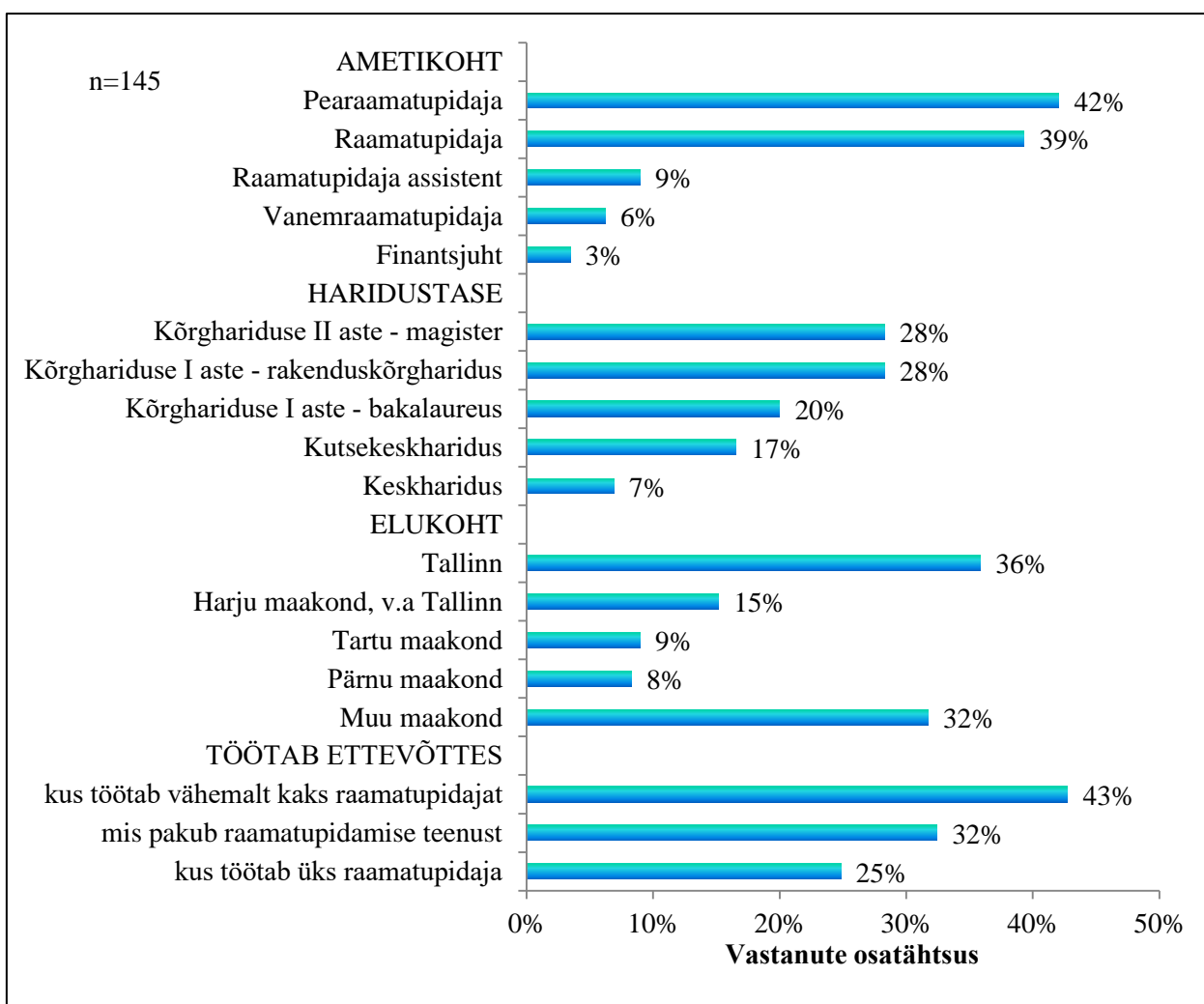
Töö uurimisobjektiks on Eesti raamatupidajad. Seejuures raamatupidajatena käsitletakse antud magistritöös ametinimetuselt nii raamatupidaja assistente, raamatupidajaid, vanemraamatupidajaid, pearaamatupidajaid kui ka finantsjuhte. Küsimustik saadeti vastajatele e-kirja teel ning avaldati ka rmp.ee veebiportaalis. Lisaks paluti küsimustik edastada TTÜ raamatupidaja-finantsisti ja pearaamatupidaja-finantsjuhi täienduskoolitusel osalejatele.

Küsimustik saadeti Äripäeva Infopanga andmetel edukamate ettevõtete raamatupidajatele. Väljavõttena võeti Äripäeva Infopangast nimekiri edukamatest ärinõustajate valdkonna ettevõtetest ning Tallinna ja iga maakonna edukamatest ettevõtetest. Seejärel otsiti nende ettevõtete veebilehtedelt raamatupidajate e-posti aadressid ning neile edastati palve küsimustiku täitmiseks. Juhul, kui raamatupidaja e-posti aadressi polnud veebilehel välja toodud, siis üldinfo e-posti aadressile kirja ei edastatud. Ärinõustajate valdkonna ettevõtete (kuhu kuuluvad ka raamatupidamise teenust osutavad ettevõtted) raamatupidajatele saadeti 220 e-kirja ning Tallinna ja iga maakonna edukamate ettevõtete raamatupidajatele saadeti 641 e-kirja ehk kokku edastati e-kirja teel küsimustik 861 raamatupidajale.

Siiski pole valim üldkogumile vastav ehk pole tagatud tulemuste representatiivsus. Vastajateks valiti Äripäeva Infopanga andmetel ärinõustajate, Tallinna ja iga maakonna parimate ettevõtete raamatupidajad, kuna arvati, et nende ettevõtete raamatupidajatel on teemast olemas oma arvamus ja seisukohad. Küsimustik avaldati rmp.ee veebiportaalis, kuna just selles portaalis on hästi esitatud nimekirjad täienduskoolitustest raamatupidajatele ning arvati, et kui mõni raamatupidaja läheb endale sealt veebiportaalist täienduskoolitust otsima, võib ta näha ka küsimustiku täitmise palvet. TTÜ-s raamatupidaja-finantsisti ja pearaamatupidaja-finantsjuhi täienduskoolitusel osalejatele paluti küsimustik edastada, kuna nemad puutuvad iga päev täiendusõppega kokku ning ka neil on kujunenud oma arvamus ja seisukohad raamatupidajate täiendusõppest. Küsimustikule vastas küsitlusperioodi jooksul 151 isikut, kuid nendest

kasutuskõlblikke vastuseid oli 145. Uuringu tulemused on esitatud järgnevas jaotises. Tulemuste töötlemiseks kasutas autor programmi *MS Excel*.

Magistritöö valim pole esinduslik ja seetõttu ei tohiks teha kindlaid järeldusi üldkogumi suhtes, kuid ikkagi saab välja tuua küsimustikule vastanute arvamused ja mõtted raamatupidajate täienduskoolituste kohta. Järgneval joonisel (vt Joonis 1) on esitatud küsimustikule vastanute isikuandmete struktuur, kus on esitatud vastanute protsentuaalne arv ametikoha, elukoha, haridustaseme ja ettevõtte lõikes.

Joonis 1. Vastanute isikuandmed

Allikas: Autori koostatud lisa 5 toodud andmete alusel

Jooniselt 1 on näha, et vastanute seas oli enim inimesi, kes märkisid end pearaamatupidajaks (42%) ja raamatupidajaks (39%). Ülejäänud ametinimetusega vastanuid oli alla 10%. Oli ka paar

vastajat, kes valisid esialgu oma ametinimetuseks muu, kuid parema ülevaate huvides liigitas magistritöö autor nad kõige sarnasema etteantud vastusevariandi alla. Haridustasemelt oli enim vastuseid võrdselt nii magistrikraadiga (28%) kui ka rakenduskõrgharidusega (28%) raamatupidajatelt. Lisaks oli 20% vastanutest bakalaureusekraad, 17% kutsekeskharidus ja 7% keskharidus. Kuna enim vastanutest märkisid end pearaamatupidajateks, siis oligi oodata, et enim on just kõrgharidusega vastanuid, kellel on haridustasemelt paremad eeldused töötamiseks pearaamatupidajana.

Elukohaks oli enim märgitud Tallinn (36%), sellele järgnesid Harju (15%), Tartu (9%) ja Pärnu (8%) maakond. Teistest maakondadest oli vastuseid alla 5%. Seegi on üsna ootuspärane vastuste jaotus, kuna raportis „Tulevikuvaade tööjõu ja oskuste vajadustele: Arvestusala“ on esitatud, et 60% Eesti arvestusvaldkonna esindajatest töötab Tallinnas ja Harjumaal, Tartus 10%, Ida-Virumaal 7% ja Pärnumaal 5% arvestusvaldkonna esindajatest (Tulevikuvaade...). Ka selle magistritöö uuringus osalejate üldstruktuur on sarnane. Enim vastasid küsimustikule raamatupidajad, kes töötavad ettevõttes, kus on vähemalt kaks raamatupidajat (43%), sellele järgnesid raamatupidajad, kes töötavad raamatupidamise teenust osutavas ettevõttes (32%) ja raamatupidajad, kes töötavad ettevõttes, kus on üks raamatupidaja (25%).

3.2. Tulemused ja analüüs

Küsimustik oli jaotatud plokkidesse, kuna mitmel korral sõltus vastusest järgnev küsimus vastajale ning plokkidena oli küsimustiku ülesehitus vastajate jaoks loogiline. Soovi korral oli neil võimalus plokkide vahel liikuda ning oma varasemalt valitud vastust muuta. Plokkide pealkirjad olid järgnevad: isikuandmed, täiendusõppes osalemise motiivid, osalemine täiendusõppes, töandja suhtumine täiendusõppesse, kutse ja kommentaarid raamatupidajate täienduskoolituste kohta. Selles jaotises on alajaotised, mis on esitatud sarnaselt plokkide pealkirjadega, kuid vajadusel on lisatud täpsustused paremaks arusaamiseks.

3.2.1. Enesetäiendamine ja täiendusõppes osalemise motiivid

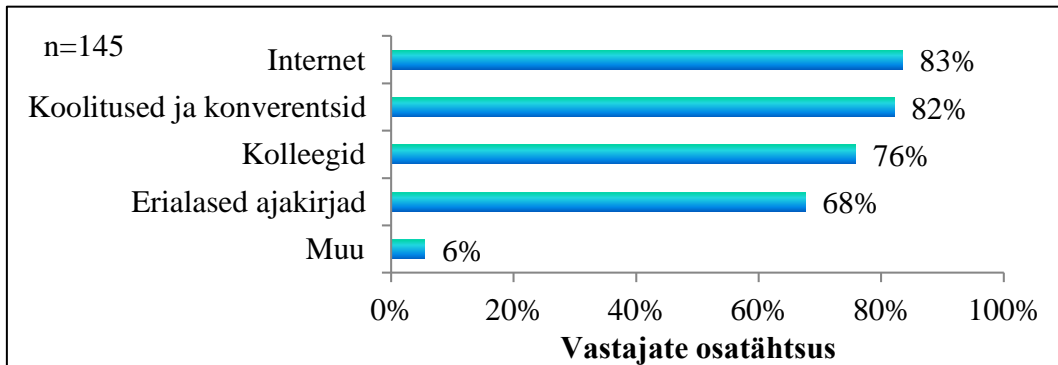
Selles alajaotises tuuakse välja:

- 1) Kuidas raamatupidajad hoiavad end kursis muudatustega raamatupidamise valdkonnas?
- 2) Mitu tundi aastas osalevad raamatupidajad täiendusõppes?

- 3) Mis motiveerib raamatupidajaid osalema täiendusõppes ja kuidas on nende motivatsioon muutunud arvestusalase töö tegemiseks tänu täiendusõppes osalemisele?

Joonisel 2 on esitatud, kuidas raamatupidajad hoiavad end kursis muudatustega raamatupidamise valdkonnas. Valida oli võimalik mitu vastusevarianti ning vastanute protsentuaalne arv vastusevariandi kohta on esitatud järgneval joonisel (vt Joonis 2).

Joonis 2. Raamatupidamise valdkonna muudatuste hankimise infoallikad

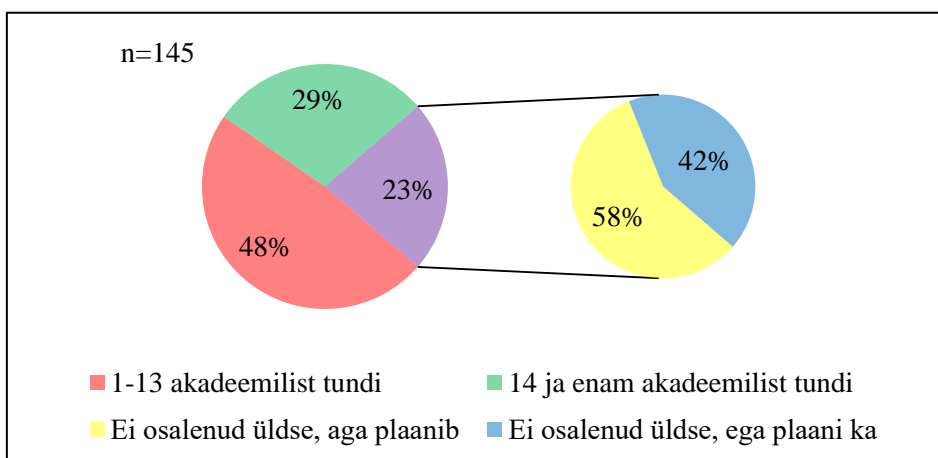
Allikas: Autori koostatud lisa 6 toodud andmete alusel

Joonise 2 põhjal saab väita, et ettepakutud vastusevariante valiti üsna võrdselt. Enim kogutakse informatsiooni internetist (83%), järgnevalt osaletakse erialastel koolitustel ja konverentsidel (82%). Lisaks vahetatakse informatsiooni kolleegidega (76%) ja loetakse erialaseid ajakirju (68%). Umbes pooled vastanutest valisid kõik ettepakutud vastusevariandid. Ka Käthy Laari bakalaureusetöös leiti, et isegi, kui raamatupidajad täienduskoolitustel ei osale, siis viivad nad end muudatustega raamatupidamise valdkonnas kurssi iseseisvalt internetist informatsiooni otsides. Üks vastaja arvas, et tänapäeval on võimalik kõik vajalik internetist kätte saada (sh erialastest portaalidest ja veebiajakirjadest). Ta lisas, et kui end jooksvalt täiendada ning süveneda Riigi Teatajasse ja RTJ-idesse, siis eraldi täienduskoolitustel pole sageli mõtet. Nagu varem välja toodi, siis raamatupidajatel peavad olema head IT oskused (Tam 2013), mille hulka kuulub ka interneti ja otsingumootorite kasutamine informatsiooni hankimiseks.

Veel uuriti kohe küsimustiku alguses, kas vastaja on osalenud ametialases täiendusõppes viimase aasta jooksul ning nende valitud vastusevariandist tulenevalt tulid vastajatele edaspidi erinevad küsimused. Kui vaadata vanemraamatupidaja (tase 6) ja pearaamatupidaja (tase 7) kutse taastõendamise nõudeid, siis seal on sätestatud, et erialane täienduskoolitus viimase kolme aasta jooksul peab olema minimaalselt 40 akadeemilist tundi. Magistritöö autori arvates ei pruugi

paljud raamatupidajad mäletada oma viimase kolme aasta täiendusõppele kulutatud tunde ning seetõttu esitati küsimus ainult viimase aasta kohta.

Kui arvestada, et taastõendamise puhul on kolme aasta jooksul vaja täienduskoolitusel osaleda 40 akadeemilist tundi, siis sellest tulenevalt peaks keskmiselt aasta jooksul ametialasel täienduskoolitustel osalema 13,3 akadeemilist tundi (40 akadeemilist tundi jagatud 3 aastaga). Vastusevariandid koostati nii, et oleks üks grupp, kes ei osale üldse ametialastel täienduskoolitustel. Teine grupp, kes osaleb alla minimaalse määra, mis on esitatud kutse taastõendamisel, ning kolmas grupp, kes osaleb täiendusõppes enam, kui on kutse taastõendamisel vajalik. Neist kahes viimases grupis olevaid vastajaid võib nimetada elukestvateks õppijateks, kes soovivad pidevalt end ametialaselt areneda ja täiendada. Tulemused on esitatud järgneval joonisel (vt Joonis 3).

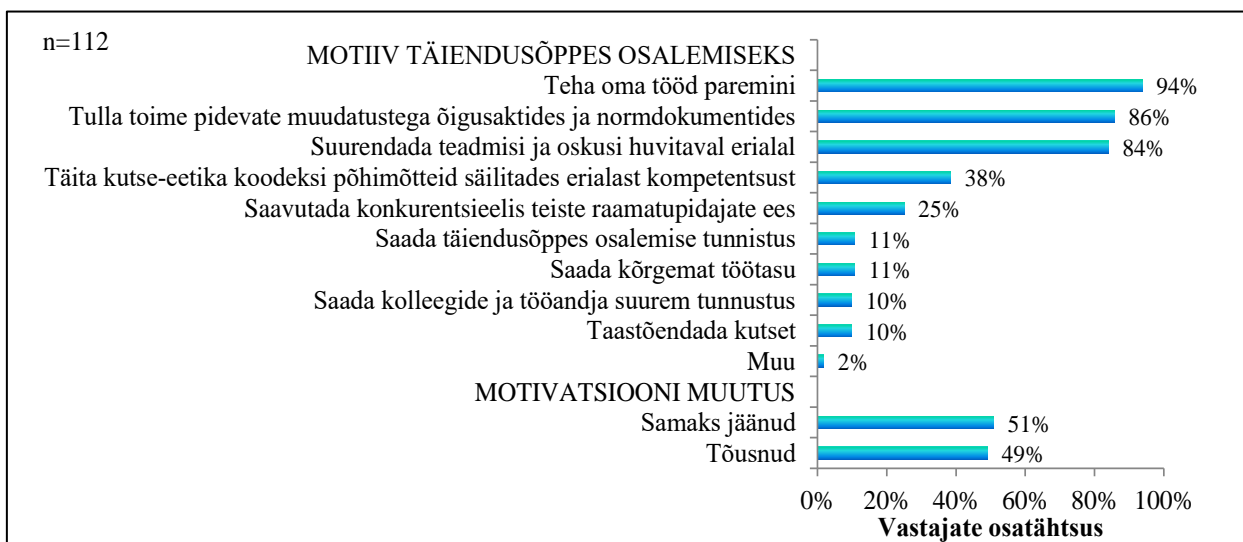
Joonis 3. Raamatupidajate osalemine ametialases täiendusõppes viimase aasta jooksul
Allikas: Autori koostatud lisa 7 toodud andmete alusel

Peaaegu pooled (48%) vastanutest osalesid ametialases täiendusõppes viimase aasta jooksul 1–13 akadeemilist tundi. Veidi enam kui veerand (29%) vastanutest osales selles enam kui 14 akadeemilist tundi ja umbes veerand (23%) ei osalenud üldse. Neist 58% plaanib osaleda ametialases täiendusõppes ning 42% ei plaani selles osaleda. Neist viimased tõid peamiste põhjustena välja, et nad ei tunne vajadust, neil ei ole aega, see on liialt kallis ja õpitakse tasemeõppes.

Käthy Laari bakalaureusetöö küsimustikule vastanutest 19% ei pidanud oluliseks täienduskoolitustel osalemist, selle magistritöö raames tehtud uuringus osalenutest 10% aga ei plaani edaspidi täiendusõppes osaleda. Ometi ei saa kindel olla, et kõik, kes osalevad täiendusõppes,

seada ka oluliseks peavad. Hanna Uljase bakalaureusetöö küsimustikule vastanutest 81% osalesid täienduskoolitusel vähemalt kord aastas, mis on enam kui antud magistritöö raames korraldatud uuringus osalejad vastasid (77%). Ikkagi ei tea, mitu akadeemilist tundi nad täienduskoolitustel osalesid ning täpsemalt neid tulemusi antud magistritööga võrrelda ei saa. Ka kommenteeriti, et täiendusõppes osaletaks enam, kui ei osaletaks tasemeõppes.

Täiendusõppes on osalenud 112 vastanut ehk 77% küsimustikule vastajatest. Järgnevas plokis uuriti nende motiive täiendusõppes osalemiseks ja nende motivatsiooni muutust arvestusalase töö tegemiseks tänu täiendusõppes osalemisele. Tulemused on esitatud järgneval joonisel (vt Joonis 4).

Joonis 4. Raamatupidajate motiivid täiendusõppes osalemiseks ja nende motivatsiooni muutus pärast täiendusõppes osalemist

Allikas: Autori koostatud lisa 8 toodud andmete alusel

Vastajatel oli võimalik valida mitu motiivi ning nende jaoks olid peamised motiivid järgnevad: teha oma tööd paremini (94% vastanute arvates), tulla toime pidevate muudatustega õigusaktides ja normdokumentides (86%) ning suurendada teadmisi ja oskusi huvitaval erialal (84%). Nagu ka esimeses peatükis välja toodi, siis OECD riikides läbiviidud uuringust selgus, et üks peamine põhjus elukestvas õppes osalemiseks on soov oma tööd paremini teha ning suurendada enda teadmisi ja oskusi huvitaval erialal (Saar *et al.* 2014). Loogiline on, et motiiv „tulla toime pidevate muudatustega õigusaktides ja normdokumentides“ valiti sageli vastuseks, sest see on omane arvestusvaldkonnale, kus pidevalt toimuvad muudatused õigusaktides ja normdokumentides. Üks vastaja täpsustas hiljem, et „Eks valitsus hoolitseb selle eest, et kogu aeg

oleks tarvis koolituda, et olla kursis Ameerika mägedel liikuvate maksuseadustega“, mis samuti toetab seda motiivi. Teisi vastusevariante valiti selgelt vähem. Ühegi vastaja motivatsioon polnud täienduskoolitusel osalemise tõttu langenud. Üle poolel (51%) vastanutest oli see samaks jäänud ja natuke alla poolel (49%) on motivatsioon tõusnud.

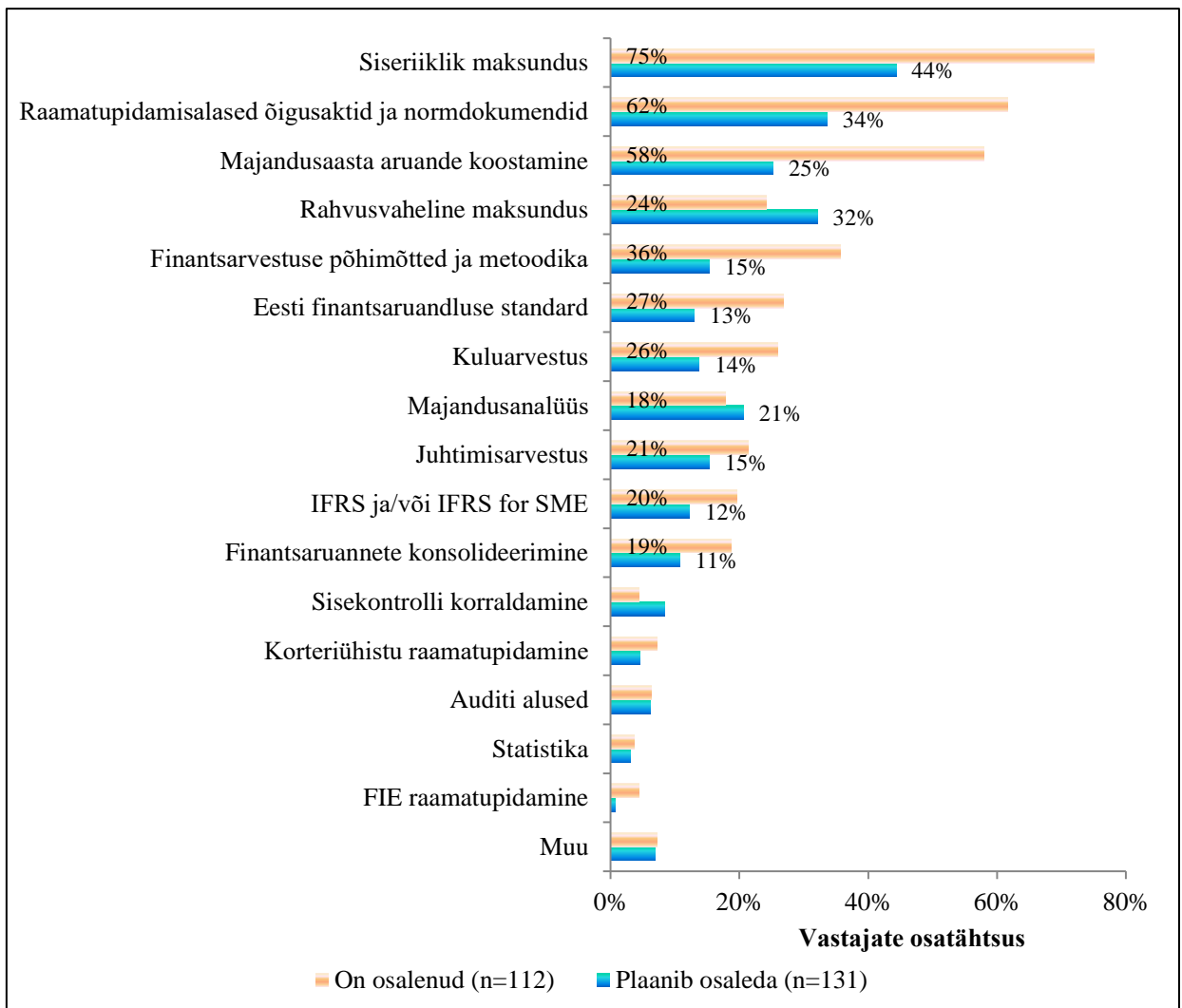
3.2.2. Täiendusõppes osalemine ja osalemise plaan

Selles alajaotises tuuakse välja, millistel arvestusalastel ja arvestusala toetavatel täiendusõppe koolitustel raamatupidajad osalevad ja plaanivad osaleda. Lisaks esitatakse koolituspakkujad, kelle koolitustel on raamatupidajad enim osalenud ning parimad lektorid uuringus osalenud vastajate arvates. Ka tuuakse välja erinevate tegurite olulisus täiendusõppe valikul, täiendusõppes kasutatud ja eelistatud õppemeetodid ning allikad, kust raamatupidajad leiavad informatsiooni täiendusõppe võimaluste kohta.

Järgneval joonisel (vt Joonis 5) on esitatud raamatupidajate osalemine ja osalemise plaan arvestusalastel täienduskoolitustel. Vastusevariandid küsimusele koostati osaliselt just lähtuvalt kutsestandardis nõutud teadmiste ja oskuste põhjal, mis esitati tabelis 2 (vt lk 16). Nii sellele kui ka järgnevale küsimusele sai (olenevalt varem valitud vastusest) osalemise kohta vastata 112 vastajat ning osalemise plaanide kohta 131 vastajat. Neil oli võimalik valida mitu vastusevarianti.

Jooniselt 5 on näha, et pingerivi on nii osalemise kui ka osalemise plaani kohta pigem sarnane. Enim on osaletud (75% vastanutest) ja plaanitakse osaleda (44%) siseriikliku maksunduse koolitustel. Ka Käthy Laari bakalaureusetöös peeti olulisemaks (72% vastajatest) osalemist just maksualastel täienduskoolitustel. 62% vastanutest on osalenud ning 34% plaanib osaleda raamatupidamisalaste õigusaktide ja normdokumentide koolitustel. Majandusaasta aruande koostamise täienduskoolitustel on osalenud 58% vastanutest ja sellel plaanib osaleda 25% vastanutest.

Veel plaanitakse osaleda rahvusvahelise maksunduse (32%) ning majandusanalüüsi (21%) alastel täienduskoolitustel. Nii rahvusvahelist maksundust kui ka analüüsi oskusi peetakse raporti „Tulevikuvaade tööjõu ja oskuste vajadustele: Arvestusala“ põhjal samuti olulisteks tuleviku oskusteks ning on hea, et raamatupidajad tahavad juba praegu sellistel koolitustel osaleda. Seda, millistel koolitustel raamatupidajad plaanivad osaleda, saaksid enda huvides ära kasutada koolituspakkujad uute koolituste korraldamisel.

Joonis 5. Raamatupidajate osalemine ja osalemise plaan arvestusalastel täiendusõppe koolitustel
Allikas: Autori koostatud lisa 9 toodud andmete alusel

Veel uuriti raamatupidajate käest nende osalemist ja osalemise plaani arvestusala toetavatel täiendusõppe koolitustel. Vastusevariandid küsimusele koostati osaliselt just lähtuvalt kutsestandardis nõutud teadmiste ja oskuste põhjal, mis on esitatud tabelis 3 (vt lk 17). Tulemused on esitatud järgneval joonisel (vt Joonis 6).

Vastajatel oli võimalik valida mitu vastusevarianti. Enim on osaletud (38% vastanutest) ja palju plaanitakse osaleda (26%) raamatupidamistarkvara koolitustel. See on ootuspärane vastus, kuna üha enam soovitakse arendada ettevõtete raamatupidamisprogramme sellises suunas, et suur hulk tööst saaks tehtud automaatselt tarkvaras. Enim plaanitakse osaleda (30%) ja palju on osaletud (35%) võõrkeelte koolitustel. Seegi on ootuspärane, sest üha enam on Eestis ettevõtteid, kes tegutsevad rahvusvaheliselt.

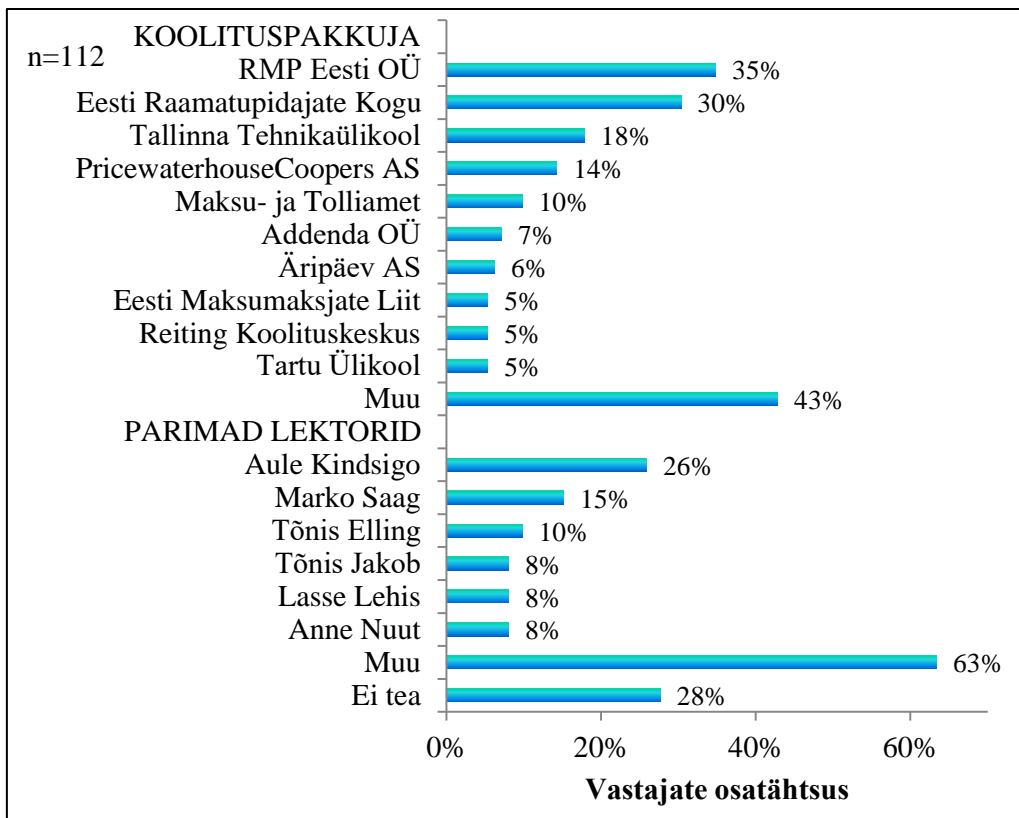

Joonis 6. Raamatupidajate osalemine ja osalemise plaan arvestusala toetavatel täiendusõppe koolitustel

Allikas: Autori koostatud lisa 10 toodud andmete alusel

Veel valiti sageli vastusteks nii meeskonnatöö ja -juhtimise kui ka andmekaitse täienduskoolitusi. Andmekaitsega seotud koolitused on populaarsed, kuna aktuaalne on Euroopa andmekaitse reform. On hea, et tahetakse osaleda nii võõrkeelte, raamatupidamistarkvara, meeskonnatöö ja -juhtimise kui ka suhtlemiskoolitustel, sest neid kõiki peetakse tulevikus üha olulisemateks raamatupidaja oskusteks. Veelgi enam võiks raamatupidajad osaleda ja tahta osaleda üldistel arvuti kasutamise oskuste koolitustel, et teha oma tööd efektiivsemalt ning olla pädevam muutustega toimetulekuks. Mõned, kellel oli võimalus sellele küsimusele vastata, ei ole osalenud või ei plaani osaleda ametiala toetavas täiendusõppes, aga need inimesed on osalenud või plaanivad osaleda ametialases täiendusõppes.

Lisaks uuriti, milliste koolituspakkujate täienduskoolitustel on raamatupidajad enim osalenud ning kes on nende arvates parimad lektorid. Vastajatel oli võimalik valida mitu vastusevarianti. Tulemused on esitatud järgneval joonisel (vt Joonis 7).

Joonis 7. Raamatupidajate osalemine arvestusalaste täiendusõppe pakkujate koolitustel ning nende arvamusel parim lektor
Allikas: Autori koostatud lisa 11 toodud andmete alusel

Enim vastajaid (35%) on osalenud RMP Eesti OÜ korraldatud koolitustel. Paljud (30%) on osalenud ka Eesti Raamatupidajate Kogu (ERK) korraldatud koolitustel. ERK korraldabki sageli koolitusi raamatupidajatele, eelkõige oma liikmetele, koostöös teiste organisatsioonidega. Kommentaarina lisas üks vastaja, et Eesti Raamatupidajate Kogu väga head koolitusala tööd. Ülikoolidest oli enim (18%) osaletud Tallinna Tehnikaülikooli korraldatud koolitustel. Lias 11 on esitatud kõik koolituspakkujad, kes on joonisel 7 „Muu“ vastusevariandina pakutud. Ettepakutud koolituspakkujad ja vastanute seas populaarseimad koolituspakkujad erinesid. Magistritöö autor valis küsimustikku koolituspakkujad vastavalt sellele, kelle koolitusi pakuti enim lisa 1 toodud andmete alusel. Sellest hoolimata on näha, et vastajad pole palju osalenud Täiskasvanute Koolituskeskuse, Tartu Kutsehariduskeskuse Koolitus- ja nõustamiskeskuse koolitustel ja Sander Karu finantskoolitustel. Palju sisestati „Muu“ vastusevariandina järgneva

koolituspakkujaid, kes on esitatud ka joonisel 7: Maksu- ja Tolliamet (10% vastanutest), Addenda OÜ (7%), Äripäev AS (6%) ja Eesti Maksumaksjate Liit (5%). Neid eelnevaid koolituspakkujaid polnud küsimustikus vastusevariantidena etteantud. Järelikult erinevad enim väljapaistvamad koolituspakkujad nendest, kelle koolitustel tegelikult osaletakse.

26% vastanutest arvas, et parim arvestusala valdkonna lektor on Aule Kindsigo. Veel arvati, et parimad lektorid on Marko Saag (15%), Tõnis Elling (10%), Tõnis Jakob (8%), Lasse Lehis (8%) ja Anne Nuut (8%). Enamik nendest on kas maksunduse lektorid ja/või osalevad suurtel raamatupidamise ja maksunduse konverentsidel. Seetõttu on sellised vastused üsna ootuspärased, kuna siseriikliku maksunduse koolitustel käiakse eeltoodud vastuste järgi enim ning mida suuremad on konverentsid, seda enam inimesi seal osaleb. Lisas 11 on esitatud „Muu“ vastusevariandina pakutud lektorid. 28% vastanutest ei osanud välja tuua konkreetset lektorit, keda nad eelistavad. Vastustest on koolituspakkujatel võimalik leida koolitajad, kelle koolitustel raamatupidajad enim eelistavad osaleda.

Vastajate käest uuriti kuivõrd olulised on nende jaoks täiendusõppe valikul mõningad tegurid. Tegurite olulisust uuriti 5–palli Likert skaalal, kus 1 oli „Pole üldse oluline“ ja 5 oli „Väga oluline“. Tulemused tegurite olulisusest on esitatud järgnevas tabelis (vt Tabel 4).

Tabel 4. Tegurite olulisus täiendusõppe valikul

Tegurid	Keskväärtus	Standardhälve
Sisu	4,96	0,21
Lektor/koolitaja	4,31	0,84
Hind	3,82	0,84
Asukoht	3,82	0,93
Pikkus	3,39	0,90
Koolitusorganisatsioon	3,06	1,00
Kellaaeg	2,97	1,11
Nädalapäev	2,83	1,09

Allikas: Autori koostatud lisas 12 toodud andmete alusel

Tabelis 4 esitatud andmetest on näha, et kõige olulisemaks peeti täienduskoolituse sisu. Peaaegu kõik vastajad leidsid, et see on „Väga oluline“. Veel peeti oluliseks lektori/koolitaja isikut ning pigem peeti oluliseks hinda, asukohta, pikkust ja koolitusorganisatsiooni. Pigem peeti koolituse valikul väheolulisteks koolituse kellaaega ja nädalapäeva.

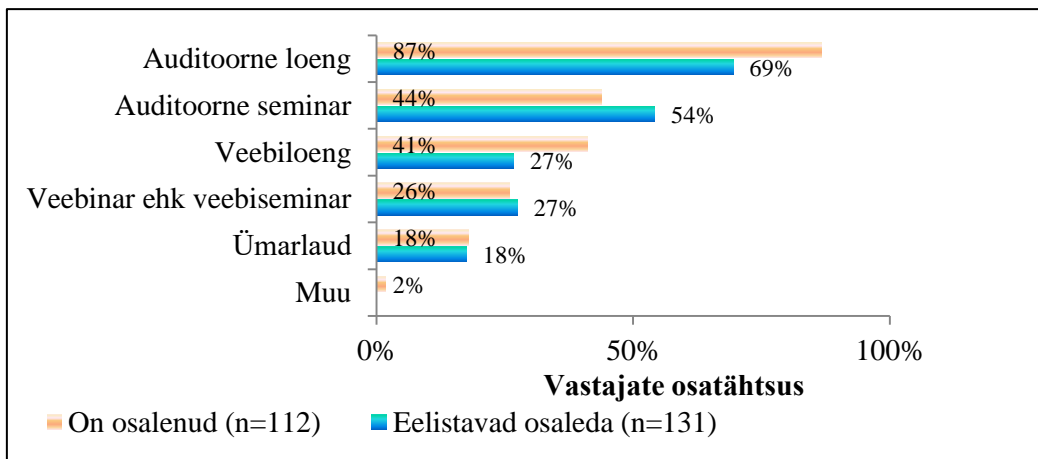

Vastajatel paluti kommenteerida, miks nad sellised valikud tegid. Näiteks Tallinnast väljaspool elavad vastajad tõi välja, et koolituse aeg ja kestvus on neile oluline. Neil on raske osaleda koolitustel, mis algavad kell 9 ja enne seda, kuna nad ei pruugi nii vara Tallinnasse jõuda, ja koolitustel, mis kestavad vaid paar tundi, sest sellisel juhul ei tasu sõit koolitusele ära. Tallinnas elavad vastajad sooviksid, et koolitused algaksid hommikul vara, kuna siis ollakse enam võimelised informatsiooni vastu võtma. Leiti, et koolitused tuleb valida esmalt vajaduse ja teema järgi ning lisaks sellele tuleks vaadata koolituse hinda ja koolitajat, kuid koolituse kellaaja ja pikkuse saab vajadusel alati töö ajakavva sobitada.

Vastajad arvasid, et oluline on just lektor, mitte koolitusorganisatsioon, sest paljud lektorid liiguvad erinevate organisatsioonide vahel. Lektoril peaks lisaks erialastele teadmistele olema ka esinemis- ja õpetamisoskus ning ta võiks ilmetada oma õpetatavat teemat näidetega elust enesest. Veel on oluline õppematerjali kvaliteet. Eesti elukestva õppe strateegias 2020 toodi samuti välja, et elukestva õppe puhul on oluline, et koolitajad oleksid pädevad ja motiveeritud ning kasutaksid õpetamisel kaasaegseid lahendusi ja õppematerjale.

Mõned vastajad lisasid, et nad eelistavad veebiõpet, kuna sellega hoitakse aega kokku. Osade arvates (eelkõige need, kes elavad väljaspool Tallinnat) võiks koolituspäev olla pikk, et sõit linna tasuks ära. Samas mõned Tallinnas elavad vastajad soovisid just pigem intensiivseid paari tunniseid koolitusi. Üks vastaja tõi välja, et pole vajadust pikkade koolituspäevade järgi, kus venitatakse koolituspäev mitmete kohvipausidega pikaks. Leiti, et nädalapäeva asemel on olulisem kuupäev ehk koolituste päevad ei tohiks langeda kokku deklaratsioonide esitamise kuupäevadega. Sobivaimaks peeti koolitustel käimist alates 20ndast kuupäevast kuni kuu lõpuni. Mitmed vastajad leidsid, et nad ei saa osaleda koolitustel nii palju, kui nad sooviksid, sest koolituste hinnad on väga kõrged. Arvamusi on väga erinevaid, kuid kõik toovad välja, et koolitusi valitakse just sisu järgi.

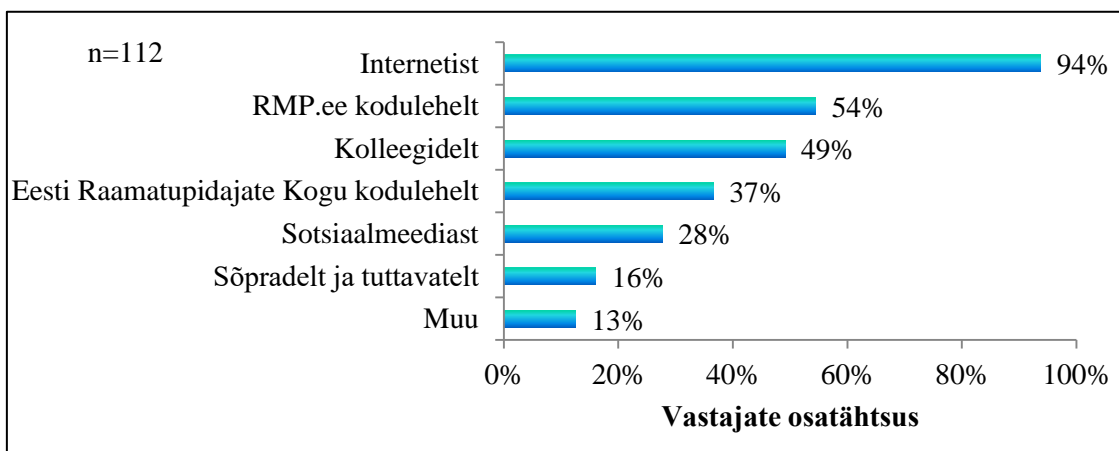
Veel uuriti täiendusõppes osalemise plokis, millised õppemeetodeid on koolitustel kasutatud ning milliste õppemeetoditega koolitustel nad eelistavad osaleda. Tulemused on esitatud järgneval joonisel (vt Joonis 8).

Joonis 8. Osaletud koolitustel kasutatud õppemeetodid ja eelistatavad õppemeetodid
Allikas: Autori koostatud lisa 13 toodud andmete alusel

Enim on osaletud (87%) ja plaanitakse osaleda (69%) auditoorsetel loengutel. Selle õppe-meetodiga täiendusõppe koolitusi pakutakse enim ja seetõttu on seal ka enim osaletud. Üle poole (54%) vastanutest plaanib osaleda auditoorsel seminaril. Nii veebiloengutel kui ka veebi-seminaridel plaanib osaleda veidi üle veerandi (27%) vastanutest. Ka kommenteeriti, et on olnud väga meeldivad kogemused veebikoolitustega – aja kokkuhoid, piiramatu kohtade arv, soodsam hind ja võimalus ikkagi esitada täpsustavaid küsimusi veebi teel. Kõige vähem on osaletud (18%) ja plaanitakse osaleda (18%) ümarlaua õppemeetodiga täienduskoolitustel.

Veel uuriti vastajatelt, kust nad leiavad informatsiooni erialaste täienduskoolituste kohta. Tulemused on esitatud järgneval joonisel (vt Joonis 9).

Joonis 9. Täienduskoolituste kohta informatsiooni leidmise allikad
Allikas: Autori koostatud lisa 14 toodud andmete alusel

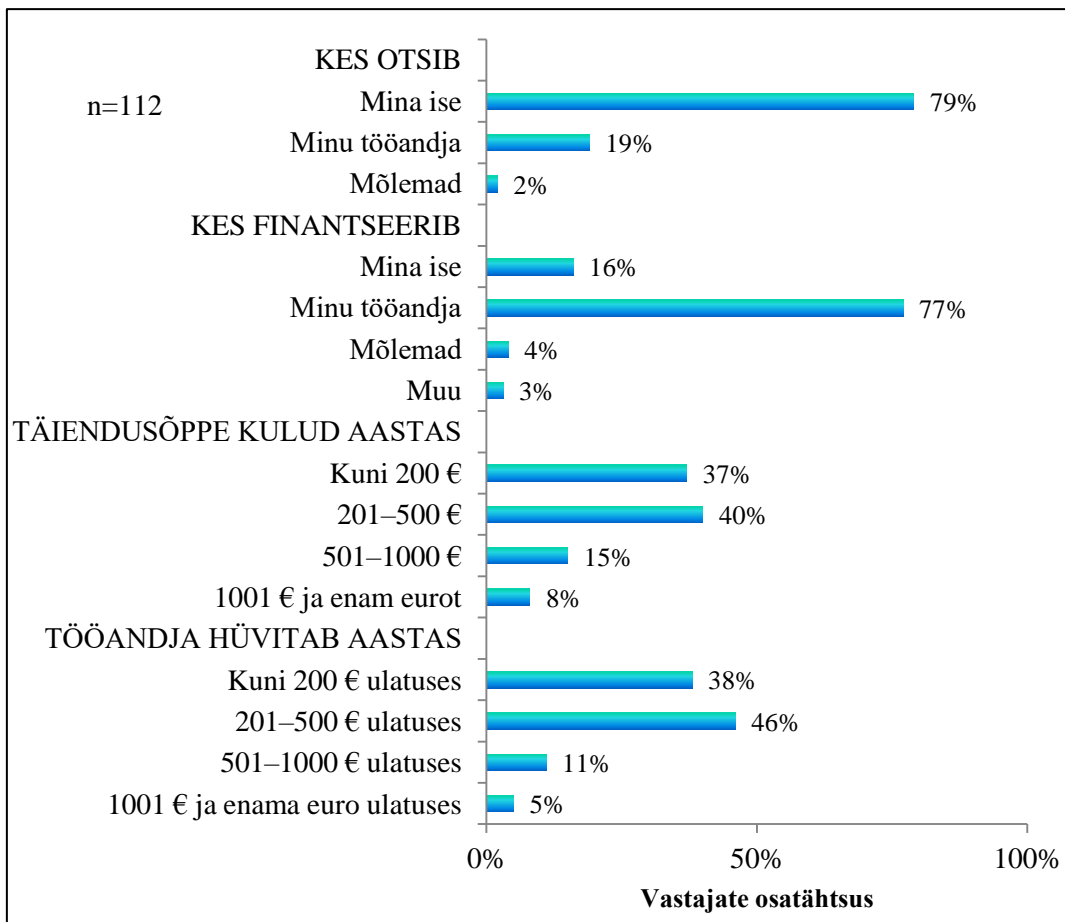
Peaaegu kõik (94%) vastajad toovad välja, et ühe allikana kasutavad nad interneti täienduskoolituste otsimiseks. See on ootuspärane vastus, kuna just see on kõige efektiivsem viis kiiresti ja võrreldava informatsiooni leidmiseks. Lisaks täpsustatakse, et internetist leitakse informatsiooni RMP.ee kodulehelt (54%), Eesti Raamatupidajate Kogu kodulehelt (37%) ja sotsiaalmeediast (28%). Just nendelt kahelt esimeselt veebilehelt leiti ka selle magistritöö lisasse 1 ja 2 mitmed koolituspakkumiste andmed. Sotsiaalmeedias on näiteks Facebookis raamatupidajaid koondav grupp nimega „Raamatupidamine, majandusarvestus ja maksundus“, kus samuti jagatakse sageli koolituste pakkumisi.

3.2.3. Tööandja ja täiendusõpe

Selles alajaotises antakse ülevaade tööandjate suhtumisest raamatupidajate täiendusõppesse. Veel tuuakse välja, kes otsib täienduskoolitusi ja kes finantseerib täienduskoolituste kulud. Ka esitatakse raamatupidajate aastased täiendusõppe kulud ning summa, mille ulatuses tööandja täiendusõppe kulud aastas hüvitab. Lisaks on esitatud, millised piirangud on tööandja seadnud töötajatele seoses täienduskoolitustega ning kui sageli korraldatakse ettevõttes sisekoolitusi. Lisas 15 on esitatud andmed vastuste kohta.

Üle poole (53%) raamatupidajatest arvab, et nende tööandja toetab väga nende osalemist täiendusõppes. Vastuste keskväärts 5-palli Likert skaalal on 4,26 ja standardhälve 0,92. Järgneval joonisel (vt Joonis 10) on esitatud, kes otsib töötajale koolitusi, kes finantseerib selle kulud ning kui palju kulub vastajal aastas täienduskoolitustele raha ja kui palju tööandja neile aastas täienduskoolituste kulusid hüvitab.

Joonisel 10 on võimalik näha, et 79% vastanutest otsib endale ise koolitusi ning 19% vastanute tööandjad otsivad neile koolitusi. 77% vastanute tööandjad finantseerivad nende osalemist täiendusõppes ning 16% peab selle eest ise tasuma. Enamike vastanute aastased täiendusõppe kulud jäävad alla 500 € (77% vastanutest), populaarseim vahemik on 201–500 € (40%). Jooniselt 10 on võimalik näha, et vastanute täiendusõppe kulud aastas on üleüldiselt suuremad kui summa, mida tööandja neile aastas hüvitab. Enim (46%) vastanute tööandjatest hüvitab neile täiendusõppekulud vahemikus 201–500 €.

Joonis 10. Raamatupidajatele täiendusõppe otsimine, finantseerimine ning täiendusõppe kulud ja nende hüvitamine tööandja poolt aastas

Allikas: Autori koostatud lisa 15 toodud andmete alusel

Üllatavalt polnud aga tugevat seost täiendusõppes osaletud akadeemiliste tundide ja aastaste täiendusõppe kulude vahel. Andmed selle kohta on esitatud lisa 7. Nii nendel, kes osalesid täiendusõppes 1–13 akadeemilist tundi kui ka nendel, kes osalesid 14 ja enam akadeemilist tundi, olid täiendusõppe kulud aastas vahemikus 0–1000 €. Järelikult võivad koolitustel harvem osalevad raamatupidajad osaleda kallimatel koolitustel ning koolitustel sagedamini osalejad odavamatel koolitustel. Üle 1000 € olid täiendusõppe kulud nendel, kes osalesid täiendusõppes viimase aasta jooksul 14 ja enam akadeemilist tundi (kuid oli ka üks vastaja, kes osales 1–13 akadeemilist tundi).

Lisaks uuriti, kas tööandja on kehtestanud mingid piirangud seoses täienduskoolituste kulude hüvitamisega ning andmed vastuste kohta on esitatud lisa 15. Enamikele (73%) raamatupidajatele pole tööandja konkreetselt kehtestanud mingeid piiranguid täiendusõppe kulude hüvitamiseks. 13% juhtudest hüvitab tööandja kehtestatud piirmäära ulatuses täiendusõppe kulud

kindlal vahemikul. Mõningad (8%) vastanutest märkisid, et nad peavad töölt lahkudes osaliselt täiendusõppe kulud tööandjale hüvitama.

Veel sooviti teada, kas vastajate ettevõtetes korraldatakse ametialaseid sisekoolitusi. Lisas 15 esitatud andmete põhjal saab väita, et enamike (63%) vastanute tööandjad neile sisekoolitusi ei korralda. Kord kuus toimuvad arvestusalased sisekoolitused 9%, kord poolaastas 15% ja kord aastas 13% vastanute ettevõtetes. Ilmselt pole enamikes ettevõtetes, kus vastajad töötavad, suuri finantsosakondi, kellele oleks mõttekas sisekoolitusi korraldada ning leitakse, et kuluefektiivsem on osaleda täienduskoolitustel, mis on väljaspool ettevõtet.

3.2.4. Raamatupidaja kutse ja selle taastõendamine

Selles alajaotises on esitatud vastused raamatupidaja kutse omamise ja kutseeksami sooritamise plaani kohta. Ka uuriti, kas raamatupidajate arvates on kutse taastõendamise nõuded leebed või karmid ning kutset taastõendama pidanud vastajatelt uuriti, kas neil oli seda lihtne või raske teha. Lisas 16 on esitatud vastajate vastused teema kohta. Järgnevas tabelis (vt Tabel 5) on esitatud vastajate arv iga kutsetaseme kohta ning sulgudesse on lisatud vastanute osatähtsus vastanute koguarvust.

Tabel 5. Kutsega vastajaid vastanute seas ja plaan sooritada mingi taseme kutseksam

Kutsetase	Olemasolu	Plaan
Raamatupidaja I	17 (12%)	-
Raamatupidaja, tase 5	16 (11%)	34 (23%)
Vanemraamatupidaja, tase 6	14 (10%)	17 (12%)
Juhtivraamatupidaja, tase 7	-	10 (7%)
Ei ole/plaani kutsetunnistust omandada	98 (67%)	84 (58%)

Allikas: Autori koostatud lisas 16 toodud andmete alusel

Esmalt sooviti teada, kas vastajatel on mingi taseme kutse ning kas neil on plaan sooritada mingi taseme kutseksam. Enamikel vastanutest ei ole (67%) raamatupidaja kutset ning enamik vastanutest (58%) ei plaani üldse kutset omandada või oma kutsetaset tõsta. On näha, et 10 vastanut sooviks sooritada juhtivraamatupidaja (tase 7) kutseksamit, kui see oleks võimalik. Üks vastaja lisas „Kutsetunnistuse eksamil ei peaks olema raamatupidajast praktikul valemite peast teadmise kohustust, seetõttu on ehk töötavate raamatupidajate kutsetunnistuse tegemise ja õnnestumise % tagasihoidlik (=eluvõõras). Pädevust saab näidata materjali valdamisega ja andmete leidmisega“.

Järgnevalt kirjeldati küsimustikus vastajatele, millised nõuded on vanemraamatupidaja (tulevikus ka juhtivraamatupidaja) kutse taastõendamisele. Enamike vastanute (53%) arvates ei ole kutse taastõendamise nõuded ei leebed ega ka karmid. Vastuste keskvärtus on 3,42 ja standardhälve 0,90. Kutset on pidanud taastõendama 5 vastajat (145 vastajast). Kahe vastaja arust oli see pigem keeruline ja kolme vastaja arvates polnud see ei keeruline ega ka lihtne. Vastuste keskvärtus on 3,40 ja standardhälve on 0,55. Ka eelnevate arvutuste algandmed on esitatud lisas 16. See läheb aga vastuollu autori bakalaureusetöö (Kadakas 2016) tulemustega, kus enamike raamatupidajate jaoks on olnud kutse taastõendamine lihtne või väga lihtne.

3.2.5. Puudused raamatupidajate täiendusõppes

Selles jaotises on esitatud andmed selle kohta, kas raamatupidajate arvates on puudus mingitest täiendusõppe võimalustest. Arvestusalase täiendusõppe puudused on esitatud joonisel 11.

Joonisel 11 on esitatud nii teemad, millest on puudus, kui ka probleemid, mis on seotud arvestusalase täiendusõppega. Veelgi enam soovitakse IT-alaseid täienduskoolitusi raamatupidajatele, et muuta töö automaatsemaks ja efektiivsemaks. Ka soovitakse üha enam minna üle paberivabale raamatupidamisele ning kasutada e-arvete ja pilveserveris arhiveerimise võimalusi. Lisaks tuntakse suurt huvi rahvusvahelise maksunduse vastu, enim sooviti konkreetsete eluliste näidetega täienduskoolitusi Soome raamatupidamisest ja maksundusest. Veel sooviti, et oleks enam efektiivseid siseriikliku maksunduse koolitusi. Näiteks pakuti, et iga kvartali alguses võiks korraldada infopäeva tulevastest muudatustest raamatupidamises ja maksunduses, kus saaks ammutada palju asjakohast informatsiooni. Leiti, et enam võiks olla kutseeksami eelseid koolitusi, eelkõige just 6. tasemel. Mõned vastajad pakkusid, et seda võiks korraldada enam Tartus. Leiti, et praktiseerivatel raamatupidajatel on kutseeksameid raskem sooritada ning nad sooviksid eelnevalt osaleda täienduskoolitustel. Ka toodi välja, et võiks olla spetsiifiliste tegevusalade raamatupidamise ja maksustamisega seotud koolitused, näiteks kinnisvara ja põllumajanduse valdkonnast ning MTÜ-de eripäradest. Veel leiti, et enam võiks olla IFRS-iga (*International Financial Reporting Standards*), sihtfinantseerimisega, konsolideerimisega ja eelarvestamisega seotud täienduskoolitusi.

Teemad	Probleemid
<ul style="list-style-type: none"> • IT alased (Exceli kasutamine, IT ja raamatupidamise ühildamine, raamatupidamistarkvarasid võrdlev koolitus, raamatupidamisprogrammid, dokumentide arhiveerimine pilveserveris) • Rahvusvaheline maksundus, sh Soome • Siseriiklik maksundus • Kutsequalifikatsiooni säilitamiseks vajalik täiendusõpe • Kutseeksami eelsete koolitused, sh 6. tase • Kaasaegne finantsanalüüs • Töö korraldus (nt süsteemide loomine, dokumentide hoiustamine pilveserveris) • Lühiajalised koolitused olulisemate seadusemuudatuse ja finantsarvestuse muudatuste kohta • Spetsiifiliste tegevusalade koolitused (nt kinnisvara, põllumajandus) • IFRS • Põllumajandusalane raamatupidamine • Sihtfinantseerimine • Konsolideerimine • Eelarvestamine • MTÜ-de erireeglid 	<ul style="list-style-type: none"> • Asukoht (nt puudus täiendusõppes Hiiumaal, Pärnus, Ida-Virumaal ja Tartus), võimalikud lisanduvad kulud Tallinnasse koolitusele tulekul (majutus- ja sõidukulud) • Vähe veebipõhist õpe • Puudub täiendusõpe, mis pakub enam kui magistriõppes omandatud teadmised • Vähe kohti Maksu- ja Tolliameti loengutel • Puuduvad praktilised täiendusõppe võimalused • Koolitused on liialt üldsõnalised ja konkreetsetele probleemidele enamasti vastust ei saa • Koolitused liialt kallid ja saab vähe informatsiooni igapäeva tööks • Vähe paaritunniseid konkreetsetel teemal korraldatud infotunde • Pole aega enesetäiendamiseks • Sügiseti samal ajal paar sarnast raamatupidamise konverentsi, kus teemad ja lektorid kattuvad - probleemiks on valik nende vahel

Joonis 11. Puudused seoses raamatupidamisalase täiendusõppega
Allikas: Autori koostatud ankeetküsimustike vastuste põhjal

Samuti on joonisel 11 esitatud probleemid seoses arvestusalase täiendusõppega. Leiti, et mitmetes piirkondades on liialt vähe koolitusi ning parimad koolitused on vaid Tallinnas. Pealinna täienduskoolitusele tulek võib osutuda väga kalliks, sest koolituskuludele lisanduvad ka sõidukulud ja vahel ka ööbimiskulud. Tallinnast väljaspool elavad vastajad leidsid, et koolitused ei tohiks alata väga vara, kuna neil on raske selliseks ajaks Tallinnasse jõuda. Samas Tallinnas elavad vastajad soovisid, et koolitused hakkaksid kohe hommikul vara. Veel leiti, et enam võiks olla veebiloenguid ja –seminare. Mitmed töid välja, et Maksu- ja Tolliameti poolt korraldatavatel tasuta koolitustel on liialt vähe kohti ning eriti kiiresti saavad kohad täis just Tallinnas toimuvatel koolitustel. Soovitakse, et Maksu- ja Tolliamet korraldaks enam koolitusi.

Probleemina nähti seda, et sügisel on korraga palju raamatupidamiskonverentse, mis on sarnase sisu ja lektoritega ning keeruline on nende vahel valida. Magistritöö autor arvab, et kui toimuks vaid üks suur konverents, siis võib tekkida probleem osalejate mahutavusega. Lisaks toodi välja, et koolitusi tuleks korraldada peale 20ndat kuupäeva kuni kuu lõpuni, kuna sellel ajal on enamusel raamatupidajatest võimalik ajaliselt osaleda täiendusõppes. Samas mitmed leidsid, et nende töögraafik on nii tihe, et väga keeruline on sinna sobitada täienduskoolitust. Bassanini *et al.* 2007 artiklist selgus, et väiksemas ettevõttes on töötaja täienduskoolitusel osalemine probleemiks. Ka magistritöö raames korraldatud uuringu vastustest selgus, et see on nii, kuna väikeettevõttes kellelgi pole võimalik töötajat tema täienduskoolitusel viibimise ajal asendada.

3.3. Järeldused

Arvestades jaotise 3.2. alajaotistes esitatud tulemusi on võimalik väita, et üle kolmveerandi (77%) vastajatest on osalenud ametialases täiendusõppes viimase aasta jooksul ning vaid 10% vastanutest ei ole osalenud ega ka plaani osaleda täienduskoolitustel. 29% vastanutest on osalenud viimase aasta jooksul täiendusõppes enam kui 14 akadeemilist tundi, mis oleks taandatuna ühele aastale vajalik selleks, et vanemraamatupidaja (tase 6) kutset taastõendada. Kuna vaid 10% vastanutest omavad vanemraamatupidaja (tase 6) kutset, siis pole ülejäänutel kohustust osaleda täienduskoolitustel niivõrd palju. Hea on see, et üldse osaletakse ametialases täiendusõppes ning täidetakse sellega kutse-eeskriitika koodeksist tulenevat kohustust kompetentsusele. Tabelis 6 on näha käesoleva magistritöö uuringu võrdlus varasemate uuringutega.

Tabel 6. Vastanute osatähtsus, kes osalevad täienduskoolitustel või peavad seda oluliseks

	Uuringu autor ja aasta		
	Kadakas, 2018	Laar, 2016	Uljas, 2016
Täienduskoolitustel osalemine	77%	-	81%
Peavad täienduskoolitusel osalemist oluliseks	-	81%	-

Allikas: Laar, 2016 ja Uljas, 2016

Tabelist 6 tulenevalt saab väita, et kõikides nendes uuringutes (ka käesoleva magistritöö uuringus) on vastanute osatähtsus täienduskoolitusel olemise kohta olnud sarnane ning seega nende uuringute põhjal umbes 80% raamatupidajatest osaleb täienduskoolitustel.

Peamised põhjused, miks täiendusõppes osaletakse on:

- 1) Teha oma tööd paremini (94% vastajatest). Mida enam uusi teadmisi omandatakse, seda pädevamad ollakse oma töös.
- 2) Tulla toime pidevate muudatustega õigusaktides ja normdokumentides (86%). Just arvestusala valdkonnale on iseloomulikud pidevad muudatused õigusaktides ja normdokumentides ning üks võimalus uute teadmiste omandamiseks on käia täienduskoolitustel, kus lektorid annavad hea ülevaate muutustest.

Enamik vastanutest hoiavad end raamatupidamisalaste muudatusega informeerituna internetist iseseisvalt informatsiooni otsides, mis näitab, et isegi kui nad täienduskoolitustel ei osale, tunnevad nad ikkagi kohustust ja vajadust end iseseisvalt koolitada.

Uuringutest (Blundell *et al.* 1999) on selgunud, et kõrghariduse ja kõrgema ametikoha ning suurema tõenäosusega täienduskoolitustel osalemise vahel on seos. Magistritöö raames korraldatud uuringu puhul seda otseselt ei leitud. Lisas 7 on esitatud andmed koolitustel osalemise ning haridustaseme ja ametikoha seoste kohta. Kõikide haridustasemetega ja ametikohtadega inimesed olid valinud täiendusõppes osalemise ajaks nii 1–13 akadeemilist tundi, 14 ja enam tundi kui ka variandi, et nad polnud üldse täiendusõppes osalenud. Siiski saab väita, et enamus vastajatel, kes osales täiendusõppes 14 ja enam akadeemilist tundi, oli ametinimetus kas finantsjuht, pearaamatupidaja või vanemraamatupidaja või oli neil kõrgharidus.

Tabelis 7 on järjestatud, millistel arvestusalastel täienduskoolitustel raamatupidajad plaanivad enim osaleda.

Tabel 7. Arvestusalastel täienduskoolitustel osalemine ja plaanitava osalemise järjestus

Täienduskoolitus	On osalenud	Plaanivad osaleda
Siseriiklik maksundus	1.	1.
Raamatupidamisalased õigusaktid ja normdokumendid	2.	2.
Rahvusvaheline maksundus	7.	3.
Majandusaasta aruande koostamine	3.	4.
Majandusanalüüs	11.	5.

Allikas: Autori koostatud lisas 9 toodud andmete alusel

Siseriiklik maksundus ja sellest arusaamine muutub üha keerulisemaks ning kuna on suurenenud ettevõtete globaliseerumine, siis muutub järjest olulisemaks ka rahvusvaheline maksundus. Eel-

kõige toodi välja, et soovitakse enam Soome maksunduse ja raamatupidamisalaseid koolitusi reaalsete eluliste näidetega. Majandusanalüüsiki on oluline, et ettevõtte juhid saaksid lähtuda oma otsuste tegemisel just ettevõtte finantsseisundist. Pakuti välja, et igas kvartalis võiks toimuda koolituspäevad, kus räägitakse olulisematest arvestusalastest muudatustest ja muudatuste plaanidest. Tabelis 8 on järjestatud, millistel arvestusala toetavatel täienduskoolitustel raamatupidajad enim plaanivad osaleda.

Tabel 8. Arvestusala toetaval täienduskoolitustel osalemine ja plaanitava osalemise järjestus

Täienduskoolitus	On osalenud	Plaanivad osaleda
Võõrkeeled	2.	1.
Raamatupidamistarkvara	1.	2.
Andmekaitse	6.–7.	3.
Ettevõtte rahandus	6.–7.	4.

Allikas: Autori koostatud lisas 10 toodud andmete alusel

Üha enam soovitatakse raamatupidajatel osaleda nii keeltekkoolitustel, suhtlemisoskuste, eneseseväljendamise kui ka meeskonnatöö koolitustel (Tulevikuvaade...; Hassall et al. 2003; Štrbac, Roodt 2007). Ka küsimustikule vastanud raamatupidajad plaanivad enim arvestusala toetavatest täiendusõppe võimalustest osaleda just keeltekkoolitustel (30% vastanutest). Vähem plaanivad raamatupidajad osaleda suhtlemisoskuste (11%), enesekehtestamise (12%) ning meeskonnatöö (12%) koolitustel. Praegu on populaarsed ka andmekaitse koolitused (18% plaanib osaleda), kuna regulatsioonid selles valdkonnas on muutumas.

Mitmetes uuringutes (Tam 2013; Willis 2016; Richins *et al.* 2017) toodi välja, et üha olulisemaks muutuvad raamatupidajate jaoks erinevad infotehnoloogiaga seotud oskused. Nad peavad olema pädevad töötamiseks arvutustabelitega (sh Excel), raamatupidamisprogrammidega, interneti ja selle otsingumootoritega ning suurandmetega (*Big Data*). OSKA arvestusala raportist selgus, et üha enam peaks suurendama arvestusalaste IKT-teadmiste ja oskuste osatähtsust arvestusala õppekavades. Umbes veerand (26%) vastajatest plaanib osaleda raamatupidamistarkvara täienduskoolitustel ning puudustena toodi välja, et võiks olla veelgi enam IT-alaseid (sh Excel) arvestusalaga seonduvaid täienduskoolitusi. Ka võiks viia läbi koolitusi paberivaba raamatupidamise korraldamise, e-arveldamise ja dokumentide arhiveerimise kohta, kuna üha populaarsemaks muutub andmete hoidmine ja töötlemine vaid arvutis ja pilveserveris. Järelikult on eeskätt just raamatupidamistarkvarade ja keeltekkoolituste puhul soovitud tuleviku oskusteks, ning raamatupidajate plaan koolitustel osaleda, sarnased.

Koolituspakkujad peaksid enim pakkuma tabelis 7 ja 8 nimetatud ning ka arvestusalaseid infotehnoloogia koolitusi, sest just nendel plaanivad selle magistritöö raames korraldatud uuringule vastanud raamatupidajad enim osaleda.

Enim on raamatupidajad osalenud RMP Eesti OÜ (35%) ja ERK (30%) korraldatud täiendus-koolitustel. Umbes veerandil (28%) vastajatest puudus kindel eelistus parima arvestusalase lektori osas ning pakuti palju erinevaid lektoreid. Enim eelistatakse osaleda Aule Kindsigo (26%), Marko Saagi (15%) ja Tõnis Ellingi (10%) poolt läbiviidavatel koolitustel. Järelikult võiksid koolituspakkujad paluda enda koolituste lektoriteks eelkõige just eespool toodud inimesi, kui nad soovivad, et raamatupidajad nende korraldavatel koolitustel eelistaksid osaleda. Ometi on aga ka lektoreid, keda ei mainitud niivõrd palju, kuna nad osalevad peamiselt väiksemale auditooriumile, kuid sellest hoolimata on nemadki väga head lektorid.

Raamatupidajate jaoks on täiendusõppe valikul:

- 1) kõige olulisemad faktorid – koolituse sisu ja lektor;
- 2) keskmise olulisusega faktorid – hind, asukoht, koolituse pikkus ja koolitusorganisatsioon;
- 3) kõige ebaolulisemad faktorid – koolituse kellaeg ja nädalapäev.

Järelikult valivad raamatupidajad endale vajalikke koolitusi just koolituse sisu ja lektori järgi ehk kui need faktorid on raamatupidaja jaoks sobilikud, siis leiavad nad enamasti võimaluse koolitusel osaleda olenemata näiteks koolituse kellaajast ja nädalapäevast. Samas võiks vahel korraldada koolitusi lähtuvalt kellaajast, et ka maapiirkondades elavatel inimestel oleks parem võimalus koolitustel osaleda. Raamatupidajad tõid välja, et koolitused võiksid toimuda peale 20ndat kuupäeva kuni kuu lõpuni, kuna sel perioodil on raamatupidajate tööpäevad rahulikumad ning neil on parem võimalus täiendusõppes osaleda. Siiani osaletakse ja plaanitakse osaleda enim nii auditoorsetel loengutel kui ka seminaridel, kuid mitmed vastajad tõid välja ka veebiloengute ja –seminaride olulisuse, sest need hoiavad aega kokku ning on sageli odavamad. Peamiselt leiavad raamatupidaja informatsiooni täienduskoolituste kohta internetist (94% vastajatest). Seetõttu edastatakse enim informatsiooni arvestusalaste koolituste kohta just internetis raamatupidamisalastel veebilehtedel ja foorumites.

78% raamatupidajate arvates toetab tööandja nende täiendusõppes osalemist. Üle kolmveerandi (79%) vastanutest otsib endale täiendusõppe koolitusi ise ning 77% vastanute tööandja finantseerivad nende ametialases täiendusõppes osalemise. Järelikult enamik tööandjaid tõesti soosib oma töötajate osalemist täiendusõppes, et nad oleksid oma töös pädevamad. Enamike

(77%) vastanute aastased täiendusõppe kulud jäävad alla 500 €, kuid 84% vastajatel finantseerib tööandja täiendusõppe kulusid kuni 500 €. Järelikult kui töötaja täiendusõppe kulud on kõrgemad, siis kõiki kulusid tööandja ei hüvita ning mingi osa peavad töötajad ise finantseerima.

Varasemates uuringutes (Bassanini *et al.* 2007) on selgunud, et tööandjad eelistavad enim koolitada kõrgharidusega noori ja keskealisi töötajaid. Vaadates lisas 15 olevaid vastanuid, kellele tööandja hüvitas koolitusekulud enam kui 500 € ulatuses, saab väita, et see kehtib ka magistr töö uuringule vastajate puhul. Peaaegu kõikidel vastanutel, kellele tööandja hüvitas koolituskulud enam kui 500 € ulatuses, oli kõrgharidus ning nad olid kas noored või keskeas. Siiski oli nende hulgas enam keskeas inimesi, kuna võib-olla paljud noored on otse koolist tulnud ning nende teadmised on värsked ja seetõttu ei pea nad täienduskoolitustel osalema. Samas keskealistel inimestel oli üldiselt mõnevõrra kõrgem ametikoht, mis nõuab eeldatavalt ka enam enesetäiendamist.

Lähtuvalt raamatupidajate arvestusalaste täienduskoolituste puudustena esitatud koolitustest, tuleks korraldada täienduskoolitusi ka järgnevatel teemadel:

- IT-alased (Excel, e-arved, paberivaba raamatupidamine, pilveserveris arhiveerimine);
- kinnisvara erisused raamatupidamises ja maksustamises;
- põllumajanduse erisused raamatupidamises ja maksustamises;
- MTÜ-de erisused raamatupidamises ja maksustamises;
- sihtfinantseerimine ja selle kajastamine raamatupidamises;
- IFRS-id;
- konsolideerimine;
- eelarvestamine.

Ühte kindlat valdkonda, millest väga paljudel raamatupidajatel on puudus, välja ei kujunenud ning see on hea, kuna uuringu tulemustest lähtuvalt on arvestusalase täiendusõppe pakkumine ja nõudlus üsna tasakaalus.

See-eest leidsid raamatupidajad, et on mõningaid puudusi täiendusõppe korraldamises. Peamised puudused on järgnevad:

- Paljudes piirkondades (Hiiumaa, Ida-Virumaa, Pärnu ja Tartu) on liialt vähe koolitusi.
- Tallinnasse koolitusele tulek on kulukas (koolituskuludele lisanduvad ka lähetuskulud).
- Maksu- ja Tolliameti (MTA) korraldatavatel koolitustel on vähe kohti.

- Korraldatakse liialt vähe 6. taseme kutseeksamielseid täienduskoolitusi (sh Tartus).

Järelikult võiks mingite perioodide tagant ka eelnimetatud piirkondades korraldada suuremaid koolitusi, ometi tuleks põhjalikult läbi kaaluda, milliseid koolitusi on nendes piirkondades mõttekas pakkuda, et mitte korraldada koolitusi väga väiksele auditooriumile. Ka võiks MTA korraldada koolitusi suuremates auditooriumites, sest ka neile on kasulik, kui raamatupidajad on teadlikud õigusaktide muudatustest ning esitaksid deklaratsioone õigesti. Magistritöö autor aga täheldas, et MTA on hakanud üha enam pakkuma ka veebikoolitusi ja -seminare ning lisaks on koolitusmaterjalid enamasti võimalik endale MTA kodulehelt saada, isegi kui reaalselt koolitusel ei osaleta. Järelikult on võimalik oluliseim informatsioon siiski koolitusmaterjalist kätte saada ning enamasti on see esitatud lugejale lihtsamalt mõistetavas vormis, kui see on esitatud õigusaktis.

Lisaks võiks koolituspakkujad korraldada enam ka 6. taseme kutseeksami eelseid koolitusi, sest paljudel raamatupidajatel on olemas tugev praktiline baas, kuid mõningaid teadmisi ja oskusi ei pruugi nad enda igapäevatoos kasutada ning seega on koolis õpitud teadmised ununenud ning need tuleks meelde tuletada. Samuti leidsid paljud vastajad, et neil pole enda igapäevatöö kõrvalt ajapuuduse tõttu võimalik täiendusõppes osaleda – siiski tuleb magistritöö autori arvates raamatupidajal leida kompromiss tööülesannete sooritamise ja täienduskoolitusel osalemise vahel ning ka tööandja peaks töötajale koolitustel osalemiseks aja võimaldama.

KOKKUVÕTE

Magistritöö eesmärk oli välja selgitada Eesti raamatupidajate osalemine pidevas ametialases arengus kutsealase kompetentsuse säilitamiseks ja leida, millised puudused on raamatupidajate arvates ametialases täiendusõppes.

Lõputöö esimene peatükk tutvustas elukestvat õpet, selle olulisust ja eeldusi. Inimesed peavad teadvustama, et õppimine ja enesetäiendamine on nende endi teadlik valik ning nad peavad selle eest ise vastutama omandades järjepidevalt enda töö tegemiseks olulisi oskusi ja teadmisi. Elukestvale õppele aitab kaasa efektiivsete õppimisoskuste omandamine koolist. Lisaks anti ülevaade raamatupidajate pidevast ametialasest arengust. Jaotises tutvustati rahvusvahelist arvestusala haridusstandardit IES 7, mille kohaselt on IFAC-i liikmesorganisatsioonide raamatupidajatel kohustus säilitada ja arendada oma ametialast kompetentsust. Magistritöö autori arvates on enda oskuste ja teadmiste säilitamine ning täiendamine vajalik igale raamatupidajale. Eestis on kohustus oma teadmisi säilitada ja pidevalt täiendada nendel raamatupidajatel, kes soovivad taastõendada enda 6. taseme vanemraamatupidaja kutset. Ka tuleks raamatupidajatel osaleda täiendusõppes juhul, kui nad tahavad järgida raamatupidaja kutse-eeetika koodeksit ja sellest tulenevat kohustust kompetentsuse säilitamisele.

Veel esitati esimeses peatükis teadmised ja oskused, mis on raamatupidaja töös olulised nii praegu kui ka lähitulevikus. Eesti raamatupidamise kutsestandardites esitatud arvestusalased ja arvestusala toetavad teadmised esitati võrreldavana kutsestandardite lõikes. Üha olulisemaks muutuvad raamatupidaja ametialal järgnevad teadmised ja oskused: infotehnoloogia, kommunikatsioon, meeskonnatöö, analüüsiõskus, rahvusvaheline maksundus ja võõrkeeled. Seetõttu peaksid raamatupidajad osalema enam ka eelnimetatud teadmisi ja oskusi arendavatel täienduskoolitustel.

Magistritöö teises peatükis tutvustati, milliseid arvestusalaseid ja arvestusala toetavaid täiendusõppe võimalusi pakutakse raamatupidajatele ning kes on peamised koolituspakkujad, et olla teadlikud, milliseid täiendusõppe koolitusi raamatupidajatele pakutakse. Väga palju on koolitusi

finantsarvestuse valdkonnas, kus pakutakse nii raamatupidamise seaduse ja RTJ-tide muudatuste, majandusaasta aruande koostamise kui ka kontserniarvestuse alaseid täienduskoolitusi. Enim pakuvad koolitusi selles valdkonnas Tallinna Tehnikaülikool, ERK ja Addenda OÜ. Nii juhtimisarvestuse, kuluarvestuse kui ka finantsaruannete analüüsi rühmas pakub enim koolitusi Sander Karu finantskoolitused ning need koolitused ongi enamasti põimitud kokku mitmest erinevast majandusarvestuse alarühmast. Maksuarvestuse rühmas on enim koolitusi maksumuudatuste kohta ja enim korraldavad neid ERK ning Maksu- ja Tolliamet. Ka pakutakse koolitusi lähiriikide raamatupidamise ja maksunduse kohta ning algajatele raamatupidajatele baasteadmiste omandamiseks ja täiendamiseks. Arvestusala toetavaid täiendusõppe võimalusi on väga erinevaid, kuid need koolitused jagati parema ülevaate nimel järgmistesse rühmadesse: finantsjuhtimine, tarkvara, andmekaitse, tööõigus, kommunikatsioon ja muud koolitused. Lõputöö teises peatükis toodi välja tööandjate suhtumine töötajate täiendusõppesse ning tutvustati ka sisekoolituse mõistet.

Magistritöö kolmandas peatükis esitati raamatupidajate täiendusõppes osalemist käsitleva uuringu metoodika, tulemused ja järeldused. Uuringust selgus, et üle kolmveerandi vastajatest on osalenud täiendusõppes viimase aasta jooksul ning 10% vastajatest ei ole osalenud ega ka plaani osaleda arvestusalases täiendusõppes. Raamatupidajad osalevad täiendusõppes eelkõige, kuna nad soovivad teha oma tööd paremini ning selleks, et tulla toime pidevate muudatustega õigusaktides ja normdokumentides. Just viimane on omane raamatupidaja ametialal, sest sagedased on muudatused valdkonnas. Enim hoiavad raamatupidajad end teadlikuna muudatustest valdkonnas kogudes informatsiooni internetist ning osaledes koolitustel ja konverentsidel.

Arvestusalastest täiendusõppe võimalustest plaanivad raamatupidajad enim osaleda: siseriikliku maksunduse, raamatupidamisalaste õigusaktide ja normdokumentide, rahvusvahelise maksunduse, majandusaasta aruande koostamise ja majandusanalüüsi alastel täienduskoolitustel. Rahvusvahelise maksunduses soovitakse osaleda eelkõige just Soome raamatupidamise ja maksunduse koolitustel. Arvestusala toetavas täiendusõppes plaanivad vastajad enim osaleda: keelteoskuste, raamatupidamistarkvara ja andmekaitse alastel koolitustel. Lisaks raamatupidamistarkvara koolitustele soovitakse enam Exceli, e-arvete, paberivaba raamatupidamise ja pilveserveris arhiveerimise alaseid koolitusi. Enamjaolt on kõik eelnimetatud koolitused vastavuses nii praegu kui ka lähitulevikus raamatupidaja töös vajalike oskuste ja teadmistega. Vastustest selgus, et täiendusõppe valikul on kõige olulisem faktor koolituse sisu

ning õppemeetoditest eelistatakse enim auditoorset loengut või seminari. Järelikult võiksid koolituspakkujad pakkuda enim koolitusi just eeltoodud valdkondades, kuna nende järgi on nõudlus.

Veel arvasid vastajad, et puudus on kinnisvara, põllumajanduse, MTÜ-de raamatupidamise ja maksundusega ning sihtfinantseerimise, IFRS-i, konsolideerimise ja eelarvestamisega seotud täienduskoolitustest. Ka leiti, et on mõningaid puudusi täiendusõppe korraldamises. Näiteks mõnes piirkonnas on liialt vähe koolitusi ning neil on keeruline Tallinnasse koolitustele tulla. Veel tunti puudust 6. taseme kutseeksamielsetest koolitustest. Ka lisati, et Maksu- ja Tolliameti poolt korraldatavatel täienduskoolitustel on liialt vähe kohti. Magistritöö autor aga leidis, et üha enam korraldab Maksu- ja Tolliamet nii veebiloenguid kui ka –seminare, kus kohtade vähesuse probleemi ei teki. Ka selles lõigus mainitud koolituste korraldamise peale võiksid koolituspakkujad mõelda ning panna tähele probleeme, mis on raamatupidajatel tekkinud seoses ametialase täiendusõppega ja võimalusel neid probleeme lahendada.

Arvestades kõiki eeltoodud aspekte on magistritöö autori arvates raamatupidajate osalemine täiendusõppes hea. Kuigi kõik raamatupidajad ei osale täienduskoolitustel, siis paljud neist hoiavad end ikkagi iseseisvalt teadlikuna muudatustest valdkonnas. Ka pole vastanute arvates puudust ühest kindlast valdkonnast või probleemi, mis on väga suure hulga raamatupidajate arvates, ning seega saab väita, et üldiselt on raamatupidamisalaste täienduskoolituste nõudlus ja pakkumine tasakaalus. Ometi on võimalik koolituspakkujatel leida antud magistritöö tulemustest täienduskoolituste valdkondi, kus raamatupidajad plaanivad enim osaleda, millistest koolitustest nad puudust tunnevad ning mida võiks muuta täienduskoolituste korraldamises.

SUMMARY

ACCOUNTANTS' PARTICIPATION IN CONTINUING PROFESSIONAL DEVELOPMENT

Karmen Kadakas

In the field of accounting, there are constant changes that arise from the development of legislation, regulatory documents and also from the development of economy and technology. In order to have up-to-date knowledge and sufficient skills to do their job competently, accountants must participate in continuing professional development (CPD).

The aim of this master's thesis was to determine the participation of Estonian accountants' in continuing professional development in order to maintain their professional competence and to find out what deficiencies are considered by the accountants in further training in accounting field.

In addition, following research tasks were set:

1. To introduce the principles of lifelong learning and continuing professional development.
2. To present skills and knowledge essential for working as an accountant based on the professional literature and accounting occupational standards.
3. To give an overview of the CPD opportunities offered for accountants in Estonia.
4. To compile a questionnaire and arrange a study to achieve the goal.

In order to achieve the goal, a quantitative study was conducted in the form of a questionnaire aimed at accountants from different successful companies all over Estonia. The aim of the study was to find out accountants' opinions on many aspects related to attendance in CPD.

People need to be aware that learning and self-improvement is their own conscious choice and they must take responsibility for it by acquiring relevant skills and knowledge for their work

consistently. Acquiring effective learning skills from a school supports lifelong learning. According to IES 7 accountants of IFAC member bodies are required to maintain and develop their professional competence. In the opinion of the master's thesis author, maintaining and developing his/her skills and knowledge is fundamental for every accountant. Only accountants, who want to re-certify their 6th level accountants' occupation, have an obligation to maintain and continuously develop his/her knowledge. Accountants should also attend in CPD if they want to follow the Code of Ethics for Professional Accountants and due to that to maintain their competence.

Following knowledge and skills are becoming more important in accountants' profession: information technology, communication, teamwork, analytical skills, international taxation and foreign languages. Accountants, therefore, should also participate in trainings related to the aforementioned knowledge and skills.

There are a plenty of trainings in the field of financial accounting. For example, trainings are related to amendments of the Accounting Act and guidelines of the Accounting Standards Board, the preparation of the annual report and consolidation. Also, some training is available in the field of management accounting, cost accounting and financial statements analysis. In tax accounting most trainings are related to changes in taxation. Furthermore, there are trainings about neighboring countries' financial accounting and taxation and base trainings for the acquisition and improvement of basic knowledge for beginner accountants. In addition, there are a lot of different types of CPD opportunities that are supporting the accounting area. These were divided into the following groups in this master's thesis for better insight: financial management, software, data protection, labor law, communication and other trainings.

The study revealed that most of the accountants improve their knowledge by collecting information from the Web and participating in trainings and conferences. The results of the study showed that most (77%) of accountants attend in accounting related CPD. However, 10% of the respondents have neither attended nor have been planning to attend in CPD. Accountants continuously developing their knowledge to do their job better and to cope with constant changes in legislation and regulatory documents. Latter is in the nature of accountant's profession due to frequent changes in the field.

The results showed that accountants are planning to participate mostly in the following further trainings in the field of accounting: national taxation, accounting legislation and standard documents, international taxation, preparation of annual report, and economic analysis trainings. Regarding international taxation, accountants would mostly like to attend in Finnish accounting and taxation training. Respondents are planning to participate in CPD opportunities that are supporting the accounting area like: language skills, accounting software and data protection training. In addition accountants would like to participate more in other IT related trainings like Excel, e-invoicing, paperless accounting and cloud-archiving training. Most of the above-mentioned trainings are in line with the skills and knowledge required in the current and future work of the accountant profession. A large number of respondents thought that the most important factor to consider when choosing further training is the content of the training, and the most preferred teaching method is academic lecture or seminar. Consequently, training providers should offer trainings in the areas mentioned above because they are likely to be in demand.

The respondents also said that there is a shortage of further training in accounting and taxation of real estate, agriculture, NGOs; also in areas as government grants, IFRS, consolidation and budgeting. It was found that there are some shortcomings in the organization of further training. For example, there are too few training courses in some regions in Estonia and these accountants have difficulties getting to Tallinn for training. There is also too few preparation trainings for 6th level accountants occupation exam. In addition, it was added that further training organized by the Tax and Customs Board has not enough vacancies. However, the author of the master's thesis found that the Tax and Customs Board has been starting to organize web lectures and webinars more often, and therefore, it should solve the problem of lack of vacancies. Training providers should also offer training in abovementioned areas and note, if possible, resolve aforementioned problems.

Considering all of the aforementioned aspects, according to the author of the master's thesis, accountants' participation in CPD is good. Even though some of the accountants do not attend in further training, many of them keep themselves independently on track of changes in the field. According to respondents there is not a shortage for one particular area or problem, which is considered by a large number of accountants. Thus it can be argued that in general, the demand and supply of further training in accounting field is in balance. However, it is possible for training providers to find out the areas of further training where the accountants would like to participate and also areas in which they currently sense lack of training.

KASUTATUD ALLIKATE LOETELU

- Albrecht, W.S., Sack, R.J. (2000). Accounting Education: Charting the Course Through A Perilous Future. – *Accounting Education Series*, Vol. 16.
- Algavad koolitused*. Tallinna Tehnikaülikool. Kättesaadav:
<https://www.ttu.ee/taiendusoppijale/koolituskalender/algavad-koolitused/?id=26999&valdkond=M&oppekeel=&teema=/>, 03. veebruar 2018.
- Alver, J., Alver, L. (2011). *Majandusarvestus ja rahandus: leksikon. II, M-Y*. Tartu: Deebet.
- Aragón-Sánchez, A., Barba-Aragón, I., Sanz-Valle, R. (2003). Effects of training on business results. – *International Journal of Human Resource Management*, Vol. 14, 956–980.
- Bartel, A., Lichtenberg, F. (1987). The comparative advantage of educated workers in implementing new technology. – *The Review of Economics and Statistics*, Vol. 69, No. 1, 1–11.
- Bassanini, A., Booth, A., Brunello, G., De Paola, M., Leuven, E. (2007). Workplace training in Europe. – *Education and training in Europe*. (Eds.) G. Brunello, P. Garibaldi, E. Wasmer. Oxford: Oxford University Press, 143–309.
- Becker, L. L. (2013). Self-Regulated Learning Interventions in the Introductory Accounting Course: An Empirical Study. – *Issues In Accounting Education*, Vol. 28, No. 3, 435–460.
- Berg, M. C. (2007). Continuing professional development – the IFAC position. – *Accounting Education: An International Journal*, Vol. 16, No. 4, 319–327.
- Blundell, R., Dearden, L., Meghir, C., Sianesi, B. (1999). Human Capital Investment: The Returns from Education and Training to the Individual, the Firm and the Economy. – *Fiscal Studies*, Vol. 20, No. 1, 1–23.
- Brickner, D. R., Etter, E. R. (2008). Strategies for Promoting Active Learning in a Principles of Accounting Course. – *Academy Of Educational Leadership Journal*, Vol. 12, No. 2, 87–93.
- Burke, J. A., Katz, R., Handy, S. A., Polimeni, R. S. (2008). Research Skills: A Fundamental Asset for Accountants. – *CPA Journal*, Vol. 78, No.1, 66–69.
- Carlozzi, C. L. (1998). Learning for the Future. – *Journal Of Accountancy*, Vol. 186, No. 1, 42–44.

- Chaplin, S. (2017). Accounting Education and the Prerequisite Skills of Accounting Graduates: Are Accounting Firms' Moving the Boundaries? – *Australian Accounting Review*, Vol. 27, No. 1, 61–70.
- Cornford, I. R. (2002). Learning-to-learn Strategies as a Basis for Effective Lifelong Learning. – *International Journal of Lifelong Education*, Vol. 21, No. 4, 357–368.
- De Lange, P., Jackling, B., Basioudis, I. (2013). A Framework of Best Practice of Continuing Professional Development for the Accounting Profession. – *Accounting Education*, Vol. 22, No. 5, 494–497.
- Desjardins, R., K. Rubenson (2011). An analysis of skill mismatch using direct measures of skills. – *OECD Education Working Papers*, No. 63, OECD Publishing, Paris.
- Duangploy, O., Shelton, M. L. (2000). Using a Systems Approach to Develop Lifelong Learning Skills in Accounting for Business Combinations. – *Journal Of Education For Business*, Vol. 76, No. 2, 81–86.
- Eesti elukestva õppe strateegia 2020*. Haridus- ja Teadusministeerium. Kättesaadav: <https://www.hm.ee/sites/default/files/strateegia2020.pdf>, 29. detsember 2017.
- Finantsjuhtimine ja raamatupidamine*. Koolitusinfo.ee. Kättesaadav: www.koolitusinfo.ee/koolitused/finantsjuhtimine-ja-raamatupidamine.html, 31. jaanuar 2018.
- Fouarge, D., Schils, T., Grip, A. (2013). Why Do Low-Educated Workers Invest Less in Further Training? – *Applied Economics*, Vol. 45, No. 18, 2587–2601.
- Gilleard, J. (1998). Trainers need training too. – *Empowerment in Organisations*, Vol. 6, No. 1, 19–26.
- Hassall, T., Joyce, J., Montano, J. A., Anes, J. D. (2003). The Vocational Skills Gap for Management Accountants: The Stakeholders' Perspectives. – *Innovations In Education & Teaching International*, Vol. 40, No. 1, 78–88.
- Hefler, G. (2010). The qualifications supporting company – The significance of formal adult education in small and medium organisations. Comparative Report. Krems: Danube University Krems.
- International Education Standards Brochure*. IAESB. Kättesaadav: <https://www.ifac.org/publications-resources/international-education-standards-brochure>, 29. jaanuar 2018.
- International Education Standard (IES) 1. International Accounting Education Standards Board. Kättesaadav: <https://www.ifac.org/publications-resources/international-education-standard-ies-1-entry-requirements-professional-accounting>, 29. detsember 2017.
- International Education Standard (IES) 7. International Accounting Education Standards Board. Kättesaadav: <https://www.ifac.org/publications-resources/ies-7-continuing-professional-development-redrafted>, 29. detsember 2017.

- Johnson, I. M. (2008). The Proposed European Qualifications Framework for Lifelong Learning: Challenges and Opportunities. – *Education for Information*, Vol 26, 13–20.
- Juhtivraamatupidaja, tase 7. (2017). 14–19062017–1.3/9k. Tallinn: SA Kutsekoda.
- Kadakas, K. (2016). Raamatupidajate kutseksamite korraldus. (Bakalaureusetöö). TTÜ Majandusarvestuse instituut. Tallinn.
- Kalleberg, A. L. (1992). Job training in Norway: Organizational and individual differences. – *International Journal of Educational Research*, Vol. 17, No. 6, 565–579.
- Kaugkoolituskursused*. Tartu Ülikool. Kättesaadav: <https://www.mtk.ut.ee/et/taienda-end/kaugkoolituskursused>, 14. märts 2018.
- Koolitused*. Eesti Raamatupidajate Kogu. Kättesaadav: https://www.erk.ee/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=12&Itemid=101&lang=et, 31. jaanuar 2018.
- Koolitused*. Maksu- ja Tolliamet. Kättesaadav: <https://www.emta.ee/et/ari klient/koolitused>, 25. märts 2018.
- Koolituskalender*. Raamatupidamis- ja maksuinfoportaal. Kättesaadav: www.rmp.ee/koolitus/, 01. veebruar 2018.
- Kutseksamid*. Eesti Raamatupidajate Kogu. Kättesaadav: https://www.erk.ee/index.php?option=com_content&view=article&id=45&Itemid=403&lang=et, 31. jaanuar 2018.
- Kutsestandard*. Sihtasutus Kutsekoda. Kättesaadav: <http://www.kutsekoda.ee/et/kutsesysteem/kutsestandardid>, 31. jaanuar 2018.
- Kutse taastõendamine*. Eesti Raamatupidajate Kogu. Kättesaadav: https://www.erk.ee/index.php?option=com_content&view=article&id=48&Itemid=443&lang=et, 29. jaanuar 2018.
- Laar, K. (2016). Raamatupidaja kutse-eeetika koodeksi järgimisest mikroettevõtetes. (Bakalaureusetöö). TTÜ Majandusarvestuse instituut. Tallinn.
- Leauby, B. A., Brazina, P. (1998). Concept Mapping: Potential Uses in Accounting Education. – *Journal of Accounting Education*, Vol. 16, 123–138.
- McNeilly, K., Barr, T. (2006). I love my accountants – they're wonderful: understanding customer delight in the professional services arena. – *The Journal of Services Marketing*, Vol. 20, No. 3, 152–159.
- Pintrich, P. R. (2005). The role of goal orientation in self-regulated learning. – *Handbook of self-regulation*. (Eds.) M. Boekaerts, P. R. Pintrich, M. Zeidner. San Diego: CA Academic, 451–502.

- Poell, R.F., Van der Krogt, F.J., Vermulst, A.A., Harris, R., Simons, M. (2006). Roles of informal workplace trainers in different organizational contexts: Empirical evidence from Australian companies. – *Human Resource Development Quarterly*, Vol. 17, No. 2, 175–198.
- Quantitative Research Methods*. OAK Ridge Institute for Science and Education. Kättesaadav: <https://www.ornl.gov/cdcenergy/soc2web/content/activeinformation/tools/toolscontent/quantitativemethods.htm>, 18. märts 2018.
- Raamatupidaja kutse-eetika koodeks. (2003). Eesti Raamatupidajate Kogu. Kättesaadav: <https://www.erk.ee/images/Dokumendid/Kutseeksamid/Raamatupidaja%20kutse-eetika%20koodeks%202003.pdf>, 27. jaanuar 2018.
- Raamatupidaja, tase 5. (2017). 14–19062017–1.1/3k. Tallinn: SA Kutsekoda.
- Raiste, M. (2012). Madala haridustasemega tööjõu olukord Eestis. (Bakalaureusetöö). TÜ Rahvamajanduse instituut. Tartu.
- Richins, G., Stapleton, A., Stratopoulos, T. C., Wong, C. (2017). Big Data Analytics: Opportunity or Threat for the Accounting Profession? – *Journal Of Information Systems*, Vol. 31, No. 3, 63–79.
- Saar, E., Unt, M., Lindemann, K., Reiska, E., Tamm, A. (2014). *Oskused ja elukestev õpe: kellelt ja mida on Eestil oskuste parandamiseks õppida? PIAAC uuringu temaatiline aruanne nr 2*. Kättesaadav: https://www.hm.ee/sites/default/files/oskused_ja_elukestev_ope_-_piaac.pdf, 29. detsember 2017.
- Saks, K. (2016). Supporting Students' Self-Regulation and Language Learning Strategies in the Blended Course of Professional English. (Dokoritöö). TÜ Sotsiaalteaduskond. Tartu.
- Saks, K., Leijen, Ä. (2014). Distinguishing Self-Directed and Self-Regulated Learning and Measuring Them in the E-Learning Context. – *Procedia – Social and Behavioral Sciences*, Vol. 112, 190–198.
- Schleifer, L., Dull, R.B. (2009). Metacognition and performance in the accounting classroom. – *Issues in Accounting Education*, Vol. 24, 339–367.
- Štrbac, E., Roodt, G. (2007) Psychological attributes of successful trainee accountants. – *SA Journal of Industrial Psychology*, Vol. 31, No. 1, 9–17.
- Tam, T. (2013). What IT knowledge and skills do accounting graduates need? – *New Zealand Journal Of Applied Business Research (NZJABR)*, Vol. 11, No. 2, 23–42.
- Tulevikuvaade tööjõu ja oskuste vajadusele: Arvestusala*. (2016) SA Kutsekoda. Kättesaadav: <http://oska.kutsekoda.ee/wp-content/uploads/2016/04/Arvestusala-Raport-sisukorraga.pdf>, 27. jaanuar 2017.
- Täiendusõppeprogrammid*. Tartu Ülikool. Kättesaadav: https://www.is.ut.ee/pls/ois/!tere.tulemast?leht=OK.AY.EL&k1_valdkond=5&systemi_seaded=10,1,12,1&sessioon=0&tegevus=otsi, 03. veebruar 2018.

Töölepingu seadus. RT I, 12.07.2014, 146.

Uljas, H. (2016). Täiskohaga töötavate raamatupidajate haridus- ja kutsetasemest tulenevad eelised Eestis. (Bakalaureusetöö). TÜ Majandusteaduskond. Tartu.

Vanemraamatupidaja, tase 6. (2017). 14–19062017–1.2/9k. Tallinn: SA Kutsekoda.

Vignoles, A., Galindo–Rueda, F., Feinstein, L. (2004). The labour market impact on adult education and training: A cohort analysis. – *Scottish Journal of Political Economy*, Vol. 51, No. 2, 266–280.

Ving, K. (2014). Majandusarvestusalaste spetsialistide kõrgharidustasemel koolitamise võimalused Eestis ning nende kompetentsuse vastavus tööturu vajadustele. (Magistritöö). TTÜ Majandusarvestuse instituut. Tallinn.

Zimmerman, B. J. (1989). Models of self-regulated learning and academic achievement. – *Self-Regulated Learning and Academic Achievement: Theory, Research, and Practice*. (Eds.) B. J. Zimmerman, D. H. Schunk. New York: Springer-Verlag, 1–28.

Zimmerman, B. J. (1990). Self-regulated learning and academic achievement: An overview. – *Educational Psychologist*, Vol. 25, 3–17.

Zimmerman, B. J., M. Martinez-Pons. (1986). Development of a structured interview for assessing student use of self-regulated learning strategies. – *American Educational Research Journal*, Vol. 23, No. 4, 614–628.

Willis, V. F. (2016). A model for teaching technology: Using Excel in an accounting information systems course. – *Journal Of Accounting Education*, Vol. 36, 87–99.

LISAD

Lisa 1. Näiteid arvestusalastest täiendusõppe võimalustest raamatupidajatele

Koolituse nimetus	Hind	Koolitus-organisatsioon	Eesmärk	Kestvus (koos iseseisva tööga)	Sihtgrupp
Liigitamata majandus-arvestus					
Majandus-arvestus I, II (e-õpe)	444 €	Tartu Ülikool	Õppida tundma finants-arvestuse olemust ja aluseid, raamatupidamise head tava. Osata koostada raamatupidamise siseeeskirja, korraldada raamatupidamist ja koostada raamatupidamiskandeid, olla teadlik arvestusalaga seotud seadustest ja õigusaktidest	234 ak. tundi	(Algajad) raamatupidajad
Majandus-arvestus III (e-õpe)	348 €	Tartu Ülikool	Osata koostada raamatupidamise aastaaruande põhjaruandeid, järgida raamatupidamise seadust ja normatiivakte ja maksundusega seonduvaid mõisteid, osata deklareerida makse, tunda kuluarvestust ja eelarvestamist, osata analüüsida finantsaruandeid	156 ak. tundi	Raamatupidajad
Raamatupidaja-finantsist	1840€	Tallinna Tehnikaülikool	Majandusarvestuse alaste teadmiste ja oskuste omandamine ning täiendamine	368 ak. tundi (kokku 1002 ak. tundi)	(Algajad) raamatupidajad
Pea-raamatupidaja-finantsjuht	1824€	Tallinna Tehnikaülikool	Nüüdisaegse finants- ja kuluarvestuse meetoodika tutvustamine, erialaste teadmiste täiendamine	152 ak. tundi (kokku 438 ak. tundi)	Raamatupidajad

Lisa 1 järg

Koolituse nimetus	Hind	Koolitus-organisatsioon	Eesmärk	Kestvus (koos iseseisva tööga)	Sihtgrupp
Finantsarvestus					
Finantsarvestus ja –aruandlus	616 €	Tallinna Tehnikaülikool	Anda teadmisi finantsarvestusest ja finantsaruannete koostamisest	44 ak. tundi (kokku 164 ak. tundi)	Raamatupidajad
Raamatupidamisarvestus	864 €	Tallinna Tehnikaülikool	Anda teadmised finantsarvestuse kontseptsioonidest, meetoditest ja arvestusvõtetest ning nende rakendamisest	108 ak. tundi (kokku 258 ak. tundi)	(Algajad) raamatupidajad
Kontserniarvestus	392 €	Tallinna Tehnikaülikool	Anda teadmisi kontsernide tekkest, arvestusmeetoditest, konsolideerimisest	28 ak. tundi (kokku 138 ak. tundi)	Raamatupidajad
Kontserniarvestus ja konsolideeritud aruanded	89 € kuni 119 €	Eesti Raamatupidajate Kogu	Korrata üle konsolideerimisega seotud põhimõisted ja valdkonnad. Millele tuleks tähelepanu pöörata ja teostada praktilisi näiteid	5 ak. tundi	Raamatupidajad
Kontserniarvestus – äriühendused ja konsolideeritud aruanded	215 €	BDO AS	Tutvustada konsolideerimise põhimõtteid, äriühendusi ja nende kajastamise meetodeid ja muud seonduvat	19 ak. tundi	Raamatupidajad
Konsolideerimine „Arvestuse fööniks-kontsern“	454 € kuni 558 €	Hansa Konverentsid OÜ	Kinnistada ja omandada juurde teadmisi konsolideerimisest praktilisel kursusel	~ 20 ak. tundi	Raamatupidajad
Konsolideerimine.	454 € kuni 558 €	Hansa Konverentsid OÜ	Kursusel lahendatakse keerukamaid ettetulevaid olukordi konsolideerimises	~ 15 ak. tundi	Raamatupidajad
Tulude kajastamine	167 € kuni 203 €	Addenda OÜ	Anda põhjalikum ülevaade tulu kajastamisest vastavalt Eesti Finantsaruandluse standardile (edaspidi EFS-ile) ning tutvustada muutunud IFRS 15	4 ak. tundi	Raamatupidajad
Raamatupidamine edasiõudnutele	290 €	Tartu Kutsehariduskeskuse Koolitus- ja nõustamiskeskus	Täiendada algõppe koolitusel omandatud teadmisi äriühingu raamatupidamisest ja maksundusest	46 ak. tundi	Raamatupidajad

Lisa 1 järg

Koolituse nimetus	Hind	Koolitus-organisatsioon	Eesmärk	Kestvus (koos iseseisva tööga)	Sihtgrupp
Finantsarvestus					
Ettevalmistav kursus raamatupidaja tase 6 atesteerimiseks	1848€	Sky Laser Advertising Group	Oma teadmiste ja oskuste täiendamine kaasaegse finants- ja juhtimisarvestuse ja maksunduse valdkonnas	80 ak. tundi	Raamatupidajad
Õppepäev raamatupidaja arenguks ja kompetentsi tõstmiseks	179 € kuni 251 €	Eesti Koolitus- ja Konverentsi-keskus OÜ	Anda raamatupidajatele võimalus tõsta oma kompetentsi töötamaks finantsistina. Osata näha raamatupidamisaruandeid finantsisti pilgu läbi	6,5 ak. tundi	Raamatupidajad
Eesti raamatupidajate konverents "Kevadmissioon 2018"	203 € kuni 311 €	RMP Eesti OÜ ja Eesti Koolitus- ja Konverentsi-keskus OÜ	Pakkuda osalejatele ülevaadet 2018. aasta aktuaalsematest teemadest nii raamatupidamise ja maksunduse valdkonnas	~ 8 ak. tundi	Raamatupidajad
Majandusaasta aruanne 2017 ja muudatused raamatupidamises	131 € kuni 158 €	RMP Eesti OÜ	Anda ülevaade 2017. aasta majandusaasta aruande koostamise olulisematest nüanssidest ja räägitakse millistele RTJ-ide muudatustele tähelepanu tuleks pöörata	6 ak. tundi	Raamatupidajad
Majandusaasta aruanne 2017 ning olulisemad muudatused raamatupidamise seaduses ja RTJ muudatused	66 € kuni 114 €	Eesti Kaubandus-Tööstuskoda	Anda olulisemad teadmised raamatupidamise seaduse muudatustest, RTJ-ide ja EFS-i muudatustest ning majandusaasta aruande koostamisest	6 ak. tundi	Raamatupidajad
Aastaruanne: 2016-2017 muudatustest ja traditsioonilistest võtmeteemadest	215 € kuni 251 €	Excellence Koolitus- ja Arenduskeskus OÜ	Osata teha kaalutletud valik võimalike arvestus-alternatiivide vahel, mis on konkreetse ettevõtte jaoks kõige sobilikumad	6 ak. tundi	Raamatupidajad
Muudatused raamatupidamises 2017/2018	144 €	Version Koolitus OÜ	Anda põhjalik ülevaade jõustunud ja plaanitavatest EFS, audiitortevuse seaduse, maksuseaduste ja muude seaduste muudatustest	6. ak tundi	Raamatupidajad
FIE maksud ja raamatupidamine	115 €	Reiting Koolituskeskus	Käsitleda põhjalikult FIE raamatupidamise ja maksudega seotud probleeme	6 ak. tundi	Raamatupidajad (ja teised)

Lisa 1 järg

Koolituse nimetus	Hind	Koolitus-organisatsioon	Eesmärk	Kestvus (koos iseseisva tööga)	Sihtgrupp
Finantsarvestus					
Põllumajandusettevõtte raamatupidamine	136 €	Tartu Kutsehariduskeskuse Koolitus- ja nõustamiskeskus	Anda teadmised, kuidas anda täpsem ülevaade põllumajandusettevõtte varadest	18 ak. tundi	Raamatupidajad
Nõuded arvele ja tehingute tõendamise probleemid (e-õpe)	...	Addenda OÜ	Käsitleda arvele esitatavaid nõudeid ja tehingute tõendamise probleeme	2 ak. tundi	Raamatupidajad
Põhivarade arvestus	203 €	Addenda OÜ	Anda põhjalikum ülevaade põhivara arvestusest vastavalt EFS-ile ning tutvustada selle käsitlust IFRS-is	4 ak. tundi	Raamatupidajad
Tasumata arvete ja ettemaksuarvete maksuprobleemid (e-õpe)	59 € kuni 71 €	Addenda OÜ	Arutleda maksuprobleemide üle, mida on ettemaksuarvete puhul tekitanud tehingu toimumise aeg ja tehingu ärajäämisel kreditarve	2 ak. tundi	Raamatupidajad
Summeeritud tööaeg (e-õpe)	59 € kuni 83 €	Addenda OÜ	Anda ülevaade summeeritud tööajaga töötamise põhiregulatsioonist ja käsitletakse seotud kohtupraktikat	2 ak. tundi	Raamatupidajad
Summeritud tööaja arvestus – probleemid ja nende lahendused	179 € kuni 227 €	Eesti Koolitus- ja Konverentsikeskus OÜ	Selgitada, kuidas toimub korrektne summeeritud tööaja arvestus, et vältida praktikas esile kerkinud vigu	4 ak. tundi	Raamatupidajad
Tööseadusandlus ja töötasu- arvestus	224 €	Tallinna Tehnikaülikool	Anda ülevaade töölepingu seadusest. Anda juhised, kuidas arvutada keskmist töötasu, puhkusetasu, haigushüvitist jne	28 ak. tundi (kokku 84 ak. tundi)	Raamatupidajad
Palgaarvestus ja tööõigus	250 €	Täiskasvanute Koolituskeskus OÜ	Anda põhjalik ülevaade sellest, mida raamatupidaja peab teadma eraõiguslikus töösuhtes arvatavate töötasudega seoses	35 ak. tundi	(Algajad) raamatupidajad

Lisa 1 järg

Koolituse nimetus	Hind	Koolitus-organisatsioon	Eesmärk	Kestvus (koos iseseisva tööga)	Sihtgrupp
Finantsarvestus					
Palga-, erisoodustuse ja ettevõtlusega mitteseotud kulude arvestus	90 €	Tartu Kutsehariduskeskuse Koolitus- ja nõustamiskeskus	Õpetada palgaarvestust ja erisoodustusega seotud kulude arvestust inimestele, kes sellega veel ei tegele või juba tegelevad, kuid puudub kindlus	12 ak. tundi	(Algajad) raamatupidajad
Töösuhetest tulevate tasude arvestus, töötasust kinnipidamine ja tasude väljamaksmine	167 € kuni 203 €	Excellence Koolitus- ja Arenduskeskus OÜ	Omandada põhjalikud teadmised töötasu arvestusest, kinnipidamisest ja tasude väljamaksmisest	4 ak. tundi	Raamatupidajad
Tekkepõhine finantsarvestus avalikus sektoris	200 €	Majanduspartner OÜ	Teemadeks on avaliku sektori finantsjuhtimise keskkond, tekkepõhise eelarvestamise roll ja muu	...	Raamatupidajad (ja teised)
Korteriühistu raamatupidamine ja maksud	115 €	Reiting Koolituskeskus	Anda ülevaade korteriühistuid puudutavatest seadustest, maksustamisest ja raamatupidamise korraldamisest uue korteriühistu seaduse valguses	8 ak. tundi	Korteriühistu raamatupidajad
Korteriühistu 2017 majandusaasta aruanne ja KÜ seadusemuudatused 2018. aastal	35 € (40 €)	Eesti Raamatupidajate Kogu	Anda ülevaade muutustest korteriomandi- ja korteriühistuseaduse ja sellest tulenevalt korteriühistu raamatupidamises ning ülevaade majandusaasta aruande koostamisest	~ 3 ak. tundi	Korteriühistu raamatupidajad
Korteriühistu raamatupidamine pärast uue korteriomandi- ja korteriühistuseaduse jõustumist	89 €	Täiskasvanute Koolituskeskus	Anda ülevaade muudatustest 2018. aastal jõustuva korteriomandi- ja korteriühistuseadusest. Anda ülevaade raamatupidamise korraldamise põhimõtetest korteriühistutes	~ 10 ak. tundi	Korteriühistu raamatupidajad
Rahavoogude aruande koostamine – praktiliselt ja põhjalikult	130 € kuni 166 €	RMP Eesti OÜ	Anda põhjalik ülevaade, mis on rahavoogude aruanne ja kuidas seda koostada. Lahendatakse praktilisi ülesandeid	6 ak. tundi	Raamatupidajad

Lisa 1 järg

Koolituse nimetus	Hind	Koolitus-organisatsioon	Eesmärk	Kestvus (koos iseseisva tööga)	Sihtgrupp
Juhtimis- ja kuluarvestus					
Juhtimisarvestus	275 €	Täiskasvanute Koolituskeskus	Anda teadmised juhtimisarvestusest	~ 40 ak. tundi	Raamatupidajad
Juhtimisarvestus	224 €	Tallinna Tehnikaülikool	Anda teadmised, kuidas toetada ettevõtte juhtimist läbi kvaliteetse arvestus-informatsiooni edastamise ning anda oskused nende meetodite rakendamiseks	28 ak. tundi (kokku 84 ak. tundi)	Raamatupidajad
Raamatupidaja – tulevane juhtimisarvestaja ja finantsjuht	...	Sander Karu finants-koolitused	Praktiseerida olulisemaid tegevusi seoses <i>control-linguga</i> , eelarvestamisega, kulu juhtimise ja kuluarvestusega, rahavoogude juhtimisega, investeerin-gute tasuvusega	32 ak. tundi	Raamatupidajad
Kuluarvestus ja kulujuhtimine	392 €	Tallinna Tehnikaülikool	Õpetada tundma kulu-juhtimise nüüdis-kontseptsioone ja kuluarvestuse uusi meetodeid	28 ak. tundi (kokku 84 ak. tundi)	Raamatupidajad (ja teised)
Kuluarvestus	224 €	Tallinna Tehnikaülikool	Anda teadmised kuluarvestusest ja peamistest kuluarvestuse meetoditest ning oskused nende meetodite rakendamiseks	28 ak. tundi (kokku 84 ak. tundi)	Raamatupidajad (ja teised)
Eelarvestamine, hinnakujundus ja analüüs	835 €	Sander Karu finants-koolitused	Värskendatakse eelarvestamise ja hinnakujunduse baasteadmisi ja arengutrende. Praktiseeritakse olulisemate eelarvete koostamist ja hinnakujunduse meetodite kasutamist	16 ak. tundi	Raamatupidajad (ja teised)
Tekkepõhine ja tegevuspõhine eelarvestamine	599 €	Sander Karu finants-koolitused	Värskendatakse eelarvestamise baasteadmisi ja arengutrende, praktiseeritakse olulisemate eelarvete koostamist ning leitakse võimalusi tekkepõhise eelarvestamise juurutamiseks ja arendamiseks oma töös	16 ak. tundi	Raamatupidajad (ja teised)

Lisa 1 järg

Koolituse nimetus	Hind	Koolitus-organisatsioon	Eesmärk	Kestvus (koos iseseisva tööga)	Sihtgrupp
Juhtimis- ja kuluarvestus					
Traditsiooniline ja tegevuspõhine eelarvestamine ettevõttes	215 € kuni 251 €	Excellence Koolitus- ja Arenduskeskus OÜ	Omandada teadmisi eelarvestamise sisust ja vajalikkusest kahe eelarvestamise meetodi kaudu	6 ak. tundi	Raamatupidajad (ja teised)
Finantsaruannete analüüs					
Finantsaruandluse analüüsi baaskursus	320 €	Tallinna Tehnikaülikool	Anda teadmised finantsaruandlusest ja – analüüsist ning oskused ettevõtte finantsseisundi ja –tulemuse ning äritegevuse jätkusuutlikkuse hindamiseks	40 ak. tundi (kokku 120 ak. tundi)	Raamatupidajad (ja teised)
Ettevõtte finantsseisundi analüüs	168 €	Tartu Ülikool	Õpitakse analüüsima ettevõtte finantsseisundit praktilise kaasuse näitel ja kaasaegsete rahandusteooriate järgi	6 ak. tundi	Raamatupidajad (ja teised)
Finantsanalüüs nüüdsiaegses organisatsioonis	599 €	Sander Karu finantskoolitused	Saada ülevaade nüüdsiaegse finantsanalüüsi teoreetilistest alustest, teadvustada finantsanalüüsi võimalusi ja arengutrende majandusarvestuses	16 ak. tundi	Raamatupidajad (ja teised)
Maksuarvestus					
Rahvusvaheline maksundus	120 €	Tallinna Tehnikaülikool	Anda teadmisi rahvusvahelise maksuõiguse printsiipidest, riikide maksusüsteemidest ning piiriüleste tehingute maksustamisest	8 ak. tundi	Raamatupidajad (ja teised)
Tulumaks	60 €	Tallinna Tehnikaülikool	Anda ülevaade tulumaksuseadusest ja selle muudatustest	4 ak. tundi	Raamatupidajad (ja teised)
Sotsiaalmaks ja töötuskindlustusmakse	60 €	Tallinna Tehnikaülikool	Anda ülevaade sotsiaalmaksuseadusest ja selle muudatustest ning töötuskindlustusmakse olemusest ja arvestamisest	4 ak. tundi	Raamatupidajad (ja teised)

Lisa 1 järg

Koolituse nimetus	Hind	Koolitus-organisatsioon	Eesmärk	Kestvus (koos iseseisva tööga)	Sihtgrupp
Maksuarvestus					
Käibemaks	60 €	Tallinna Tehnikaülikool	Anda ülevaade käibemaksuseadusest ja selle muudatustest	4 ak. tundi	Raamatupidajad (ja teised)
Muudatused 2017 tulude deklareerimisel	20 € kuni 25 €	Eesti Raamatupidajate Kogu	Keskendutakse 2017 tulude deklareerimise muudatustele	2,5 ak. tundi	Raamatupidajad (kes täidavad eraisiku tuludeklaratsioone)
Maksumuudatused 2017/2018	90 €	Tartu Kutsehariduskeskuse Koolitus- ja Nõustamiskeskus	Anda ülevaade, kuidas on muudetud ja planeeritakse muuta erisoodustuse, majutuskulude, sõidutega seonduvate kulude ja maksuvaba tulu arvestust	~ 7 ak. tundi	Raamatupidajad (ja teised)
Maksumuudatused (e-õpe)	71 € kuni 83 €	Addenda OÜ	Anda ülevaade olulisematest muudatustest maksuseadustest ning aktuaalsematest probleemidest	~ 3 ak. tundi	Raamatupidajad (ja teised)
Käibemaksumuudatused ja probleemid 2018 (e-õpe)	59 € kuni 83 €	Addenda OÜ	Anda ülevaade käibemaksu tehingute maksustamisest, deklareerimisest ning selgitada käibemaksu valdkonna aktuaalseid ja enamlevinuid probleeme	2. ak. tundi	Raamatupidajad (ja teised)
Maksud aastal 2018 (dividendide ja laenu uus maksukäsitus)	132 €	Version Koolitus OÜ	Anda ülevaade 2018. aasta maksuseaduse muudatustest ja maksuküsimustega seotud probleemidest	7 ak. tundi	Raamatupidajad (ja teised)
Tulumaksuvaba miinimumi arvestamine ja erisoodustused 2018	167 € kuni 203 €	Excellence Koolitus- ja Arenduskeskus OÜ	Omandada teadmised jõustunud ja planeeritavatest maksuseaduse muudatustest ja aktuaalsetest maksuprobleemidest	4 ak. tundi	Raamatupidajad (ja teised)
Tulumaksuseaduse muudatused 2017-2018	0 €	Maksu- ja Tolliamet	Anda ülevaade peamistest tulumaksuseaduse muudatustest	~ 3 ak. tundi	Raamatupidajad (ja teised)
Aktuaalsed teemad tulumaksuseaduse muudatuste rakendamisel	0 €	Maksu- ja Tolliamet	Anda ülevaade peamistest tulumaksuseaduse muudatustest ja nende rakendamisest	~ 3 ak. tundi	Raamatupidajad (ja teised)

Lisa 1 järg

Koolituse nimetus	Hind	Koolitus-organisatsioon	Eesmärk	Kestvus (koos iseseisva tööga)	Sihtgrupp
Maksuarvestus					
Kõik oluline erisoodustustest, sh jõustunud ja jõustuvad muudatused	215 € kuni 251 €	Excellence Koolitus- ja Arenduskeskus OÜ	Anda põhjalik ülevaade erisoodustuste maksustamise põhimõtetest ja muudatustest viimastel aastatel	6 ak. tundi	Raamatupidajad (ja teised)
Muudatused erisoodustuste maksustamisel 2017-2018 (ka e-õpe)	0 €	Maksu- ja Tolliamet	Anda ülevaade peamistest muudatustest erisoodustuste maksustamisel	~ 1 ak. tundi	Raamatupidajad (ja teised)
Sõiduautode maksustamine 2018. aastal	50 € kuni 85 €	Eesti Raamatupidajate Kogu	Käsitletakse sõiduautode maksustamise teemasid ettevõtja seisukohast. Arutatakse, milliseid võimalusi on mõistlik kasutada	4 ak. tundi	Raamatupidajad (ja teised)
Üksikisiku maksuvaba tulu 2018	30 € kuni 90 €	Excellence Koolitus- ja Arenduskeskus OÜ	Omandada teadmised 2018. aastal kehtima hakkavast üksikisiku tulumaksu arvestamisest	2 ak. tundi	Raamatupidajad (ja teised)
Olulisemad muudatused käibemaksuseaduses kuni 2018	167 € kuni 203 €	Excellence Koolitus- ja Arenduskeskus OÜ	Anda põhjalik ülevaade käibemaksuseaduse olulisematest muudatustest alates 2014-2018 ja nende rakendamisest	4 ak. tundi	Raamatupidajad (ja teised)
ERK teabepäev „Tulumaksuseadus praktikas – esimese kahe kuu kogemused“	59 € kuni 75 €	Eesti Raamatupidajate Kogu	Paneeldiskussioon tulumaksuseaduse üle	2 ak. tundi	Raamatupidajad
Levinumad vead käibe deklareerimisel ja maksustamisel	191 € kuni 227 €	Eesti Koolitus- ja Konverentsikeskus OÜ	Anda põhjalikumad teadmised käibemaksu tehingute maksustamisest, deklareerimisest ning selgitada käibemaksu valdkonna aktuaalseid ja enamlevinuid probleeme	4 ak. tundi	Raamatupidajad (ja teised)
Muudatused käibemaksuseaduses alates 01.01.2018 (ka e-õpe)	0 €	Maksu- ja Tolliamet	Anda ülevaade peamistest käibemaksuseaduse muudatustest	2 ak. tundi	Raamatupidajad (ja teised)
Teenuste käibemaksuga maksustamine	0 €	Maksu- ja Tolliamet	Anda ülevaade teenuste käibemaksuga maksustamisest	~ 3 ak. tundi	Raamatupidajad (ja teised)

Lisa 1 järg

Koolituse nimetus	Hind	Koolitus-organisatsioon	Eesmärk	Kestvus (koos iseseisva tööga)	Sihtgrupp
Maksuarvestus					
Tehingud teiste EL riikidega – käibemaksuga maksustamine ja deklareerimine	0 €	Maksu- ja Tolliamet	Anda ülevaade võimalikest tehingutest EL-i liikmesriikidega ning nende maksustamisest ja deklareerimisest	~ 3 ak. tundi	Raamatupidajad (ja teised)
Käibemaksuseaduse muudatused ja kinnisvaratehingute maksustamine	0 €	Maksu- ja Tolliamet	Anda põhjalikud teadmised käibemaksuseaduse muudatustest ja kinnisvaratehingute maksustamisest 2018. aastal	7 ak. tundi	Raamatupidajad (ja teised)
Tehingud äriühingute kinnisvaraga ja maksustamine	50 € kuni 85 €	Eesti Raamatupidajate Kogu	Selgitatakse ettevõtjate ja eraisikute maksukohustuse erinevust, räägitakse erinevate maksuvabastuste rakendamise võimalustest ning tuuakse näiteid ja antakse ülevaade kohtulahenditest	4 ak. tundi	Raamatupidajad
FIE tuludeklaratsiooni täitmine ja maksud	0 €	Maksu- ja Tolliamet	Anda ülevaade FIE tuludeklaratsiooni täitmisest ja maksudest	~ 3 ak. tundi	Raamatupidajad (ja teised)
Välisriikide majandusarvestusega seotud koolitused					
Rootsi maksuarvestus ja raamatupidamine	228 € kuni 264 €	Sky Laser Advertising Group	Anda teadmised Rootsi äritegevuse spetsiifikast. Tutvustada maksustamise ja auditi erinevusi, aastaaruande ja deklaratsioonide koostamist	8 ak. tundi	Raamatupidajad (ja teised)
Rootsi maksusüsteemist Eesti ettevõtetele (e-õpe)	71 € kuni 83 €	Eesti Koolitus- ja Konverentsikeskus OÜ	Anda ülevaade Eesti ettevõtetele olulistest maksuliikidest Rootsi maksuseadusandluses	~ 3 ak. tundi	Raamatupidajad (ja teised)

Lisa 1 järg

Koolituse nimetus	Hind	Koolitus-organisatsioon	Eesmärk	Kestvus (koos iseseisva tööga)	Sihtgrupp
Välisriikide majandus-arvestusega seotud koolitused					
Põhjalikult Norra maksusüsteemist Eesti ettevõtetele	227 €	Eesti Koolitus- ja Konverentsikeskus OÜ	Anda ülevaade Eesti ettevõtetele olulistest maksuliikidest Norra maksuseadusandluses, tutvustada valdkonnas planeeritavaid seadusemuudatusi ning äriühingute erinevaid registreerimisvõimalusi ja -kohustusi	~ 5 ak. tundi	Raamatupidajad (ja teised)
Eesti ettevõtte Soome ärikasumi maksustamine, deklareerimine ja Soome ettevõtlusega seotud kulud	99 € kuni 136 €	Eesti Raamatupidajate Kogu	Arutatakse Eesti ettevõtte Soome ärikasumi maksustamisest ja deklareerimisest ning Soome ettevõtlusega seotud kuludest	4 ak. tundi	Raamatupidajad (ja teised)
Raamatu-pidamine Soomes tegutsevale Eesti äriühingule	238 €	Reiting Koolituskeskus	Anda teadmised, millised kohustused kaasnevad Eestis asutatud osäühingul kui tema äritegevus laieneb Soome	6 ak. tundi	Raamatupidajad (ja teised)
Eesti ettevõtte ärikasum ja tuludeklaratsioon Soomes (e-õpe)	59 € kuni 83 €	Addenda OÜ	Räägitakse, mida tuleb teada Eesti OÜ Soome ärikasumi maksustamisest, tulude deklareerimisest ja ettevõtte tuludeklaratsiooni esitamisest	2 ak. tundi	Raamatupidajad
Soome raamatu-pidamine algajatele	455 €	Reiting Koolituskeskus	Käsitletakse erinevaid raamatupidaja töös ette tulevaid olukordi, mis on seotud ettevõtte äritegevusega Soomes	21 ak. tundi	Raamatupidajad
Ehitusteenuste osutamine Soomes	140 €	Tondi Koolituskeskus	Antakse teadmisi teenuse planeerimisest, nõuetest alltöövõtu teostajale, maksustamisest ja vajalikest registreerimisest, töötajate lähetamisest	~ 7 ak. tundi	Raamatupidajad (ja teised)

Lisa 1 järg

Koolituse nimetus	Hind	Koolitus-organisatsioon	Eesmärk	Kestvus (koos iseseisva tööga)	Sihtgrupp
Välisriikide majandus-arvestusega seotud koolitused					
Olulised muudatused Läti maksusüsteemis ning ühtlustamine Eesti maksusüsteemiga	119 € kuni 131 €	Eesti Koolitus- ja Konverentsikeskus OÜ	Käsitleda muudatusi Läti tulumaksusüsteemis, mis 2018. aastal jõustuvad ning mis ühtlustavad maksustamise põhimõtteid osaliselt Eesti maksusüsteemiga	2 ak. tundi	Raamatupidajad (ja teised)
Läti maksusüsteem ja maksumuudatused	120 € kuni 156 €	RMP Eesti OÜ	Anda ülevaade Läti maksusüsteemi erisustest võrreldes Eesti maksusüsteemiga ja selgitada 2018. aastast toimuvaid muudatusi Lätis kasutatavas maksusüsteemis	4 ak. tundi	Raamatupidajad (ja teised)
Koolitused algajale raamatupidajale					
Raamatupidamine algajatele (e-õpe)	25 €	Gullfia OÜ	Õppida tundma raamatupidamise põhiprintsiipe ning lahendatakse praktilisi ülesandeid	~ 2 ak. tundi	Algajad raamatupidajad
Raamatupidamise praktiline algkursus	146 € kuni 195 €	Staria Holding Group OÜ	Anda teadmised raamatupidamise põhitõdedest ja koostada peamisi raamatupidamisaruandeid	32 ak. tundi	Algajad raamatupidajad
Raamatupidamise algkursus	199 € kuni 225 €	Täiskasvanute Koolituskeskus	Tagada õpilasele piisav ettevalmistus väiksema ettevõtte raamatupidajana või suurema ettevõtte raamatupidaja assistendina töötamiseks ja õpingute edasiseks jätkamiseks	60 ak. Tundi	Algajad raamatupidajad
Raamatupidamise algkursus	215 €	EM Majandus-arvestus OÜ	Osata peale kursust korraldada väikeettevõtte raamatupidamist, tunneb maksuseadust ja oskab leida lahendusi ettevõtet puudutavatele raamatupidamisalastele küsimustele	64 ak. tundi	Algajad raamatupidajad

Lisa 1 järg

Koolituse nimetus	Hind	Koolitus-organisatsioon	Eesmärk	Kestvus (koos iseseisva tööga)	Sihtgrupp
Koolitused algajale raamatupidajale					
Raamatupidamise koolitus algajatele	...	Companion OÜ	Koolitada raamatupidajaid töötamaks iseseisvalt väikeettevõttes. Õpetada peamiste aruannete koostamist ja firma finantsseisundi analüüsimist	72 ak. tundi	Algajad raamatupidajad
Raamatupidamise algõpetuse praktiline jätkukursus	190 €	Companion OÜ	Harjutada majandustehingute arvelevõtmist, täiendada ja kinnistada baaskoolitusel saadud teadmisi	32 ak. tundi	Algajad raamatupidajad
Raamatupidaja koolitus	595 €	Tartu Kutsehariduskeskuse Koolitus- ja nõustamiskeskus	Õpitakse kajastama ostu- ja müügiarveid, pidama materiaalse põhivara arvestust, koostama ja esitama maksuaruandeid ning muid baasoskusi	120 ak. tundi	Algajad raamatupidajad
Raamatupidamise juhendatud praktika	665 €	Reiting Koolituskeskus	5. taseme raamatupidaja kutsestandardis loetletud oskuste ja teadmiste kordamine ning kinnistamine ülesannetega	60 ak. tundi	Algajad raamatupidajad
Raamatupidaja kutseeksamiks ettevalmistus	595 €	Tartu Kutsehariduskeskuse Koolitus- ja nõustamiskeskus	Läbitakse eksami põhi-teemad ning lahendatakse ning analüüsitakse koos eksami näidisülesandeid ja teooriateste. Ettevalmistus 5.taseme kutseeksami sooritamiseks	120 ak. tundi	Algajad raamatupidajad
Raamatupidamise täienduskursus	599 €	Täiskasvanute Koolituskeskus	Täiendada teadmisi äriühingu raamatupidamisest ja maksundusest. Anda teadmisi raamatupidaja tase 5 kutseeksami sooritamiseks	120 ak. tundi	Algajad raamatupidajad
Raamatupidaja, tase 5 I ja II osa eksami tasuline konsultatsioon ja näidisülesannete lahendamine	40 €	Eesti Raamatupidajate Kogu	Eelnevalt omandatud materjali meelde tuletamine ja eksamil enamlevinud vigadele tähelepanu juhtimine	7 ak. tundi	Algajad raamatupidajad

Lisa 1 järg

Koolituse nimetus	Hind	Koolitus-organisatsioon	Eesmärk	Kestvus (koos iseseisva tööga)	Sihtgrupp
Koolitused algajale raamatupidajale					
Raamatupidaja, tase 5 III osa, juhtimis-arvestuse lisamooduli tasuline konsultatsioon ja näidisülesannete lahendamine	40 €	Eesti Raamatupidajate Kogu	Eelnevalt omandatud materjali meelde tuletamine ja eksamil enamlevinud vigadele tähelepanu juhtimine	6 ak. tundi	Algajad raamatupidajad
Majandusaasta aruande koostamine ja esitamine (e-õpe)	25 €	Gullfia OÜ	Käsitletakse aasta-aruandega seotud olulisi teemasid ja lahendatakse praktilisi ülesandeid	~ 2 ak. tundi	Algajad raamatupidajad

Allikas: Autori koostatud kasutades lisas 3 olevaid allikaid

Kommentaar: informatsioon täiendusõppe võimaluste kohta 2018. aastal on kogutud 2018. aasta veebruarist märtsini. Lühend ak. tähendab akadeemilist tundi.

Lisa 2. Näiteid arvestusala toetavatest täiendusõppe võimalustest raamatupidajatele

Koolituse nimetus	Hind	Koolitus-organisatsioon	Eesmärk	Kestvus (koos iseseisva tööga)	Sihtgrupp
Finantsjuhtimine					
Ettevõtte riskide juhtimine	120 €	Tallinna Tehnikaülikool	Anda baasteadmised riskijuhtimisest, oskused riskijuhtimise töövahendite kasutamiseks ettevõtte tasandil. Tutvustada peamisi finantskontrolle ja äritegevuse jätkusuutlikkuse põhimõtteid	8 ak. tundi	Raamatupidajad (ja teised)
Ettevõtte finantsjuhtimine	224 €	Tallinna Tehnikaülikool	Anda baasteadmised finantsjuhtimisest ja oskused põhjendatud investeerimisotsuste tegemiseks. Finantsanalüüsi alused	28 ak. tundi (kokku 108 ak. tundi)	Raamatupidajad (ja teised)
Finantsjuhtimine, juhtimisarvestus ja <i>controlling</i> raamatupidajale ja finantsjuhile	539 €	Sander Karu finantskoolitused	Anda teadmises seoses raamatupidamisega, analüüsiga, finantsjuhtimisega, <i>controlling</i> uga, eelarvestamisega, juhtimisarvestusega ja rahavoogude juhtimisega	16 ak. tundi	Raamatupidajad (ja teised)
Rahakäibe prognoosimine, juhtimine ja analüüs	599 €	Sander Karu finantskoolitused	Värskendatakse teadmisi rahakäibe prognoosimisest, eelarvestamisest ja analüüsist ning käibekapitali juhtimisest	16 ak. tundi	Raamatupidajad (ja teised)
Tulude, kulude, rahakäibe ja investeeringute juhtimine, eelarvestamine ja analüüs mittefinantsjuhile	835 €	Sander Karu koolitused	Teadvustatakse olulisemaid aspekte seoses tulude, kulud, rahakäibe, investeeringute juhtimise, eelarvestamise ja analüüsiga, millele keskenduda mittefinantsjuhina oma töös	16 ak. tundi	Raamatupidajad (ja teised)
Ettevõtja ja juhi finantskoolitus: raamatupidamine, analüüs ja omahinna arvestus	599 €	Sander Karu finantskoolitused	Antakse süsteemne ülevaade raamatupidamisest, finantsjuhtimisest, analüüsist ja omahinna arvestusest. Analüüsitakse ka finantsaruandlust	16 ak. tundi	Raamatupidajad (ja teised)

Lisa 2 järg

Koolituse nimetus	Hind	Koolitus-organisatsioon	Eesmärk	Kestvus (koos iseseisva tööga)	Sihtgrupp
Finants-juhtimine					
Omahinna arvestamine	215 € kuni 251 €	Excellence Koolitus- ja Arenduskeskus OÜ	Omandada teadmisi omahinna arvestamisest läbi kuluarvestus-süsteemi tundma õppimise ning praktilise tegevuse	7 ak. tundi	Raamatupidajad (ja teised)
Projektijuhi finantskoolitus – projekti tulude, kulude, rahakäibe eelarvestamine, juhtimine	599 €	Sander Karu finantskoolitused	Anda projektide finantsjuhtimiseks vajalikke teadmisi majandusarvestusest ja finantsjuhtimisest. Anda ülevaade olulisematest aspektidest seoses projektide tulude, kulude, rahakäibe ja tasuvuse eelarvestamise, juhtimise, <i>controllingu</i> ja analüüsiga	16 ak. tundi	Peamiselt projektijuhid, aga sobilik ka raamatupidajale
Tegevuse/toote/investeeringu tasuvus. „Tasuvuse ahel“	523 €	Hansa Konverentsid OÜ	Praktiliste näidete ja teooria abil selgitatakse tasuvuse koostisosi, mis alustel tasuvust hinnata, milliste meetodite abil tuletada uute toodete või investeeringute mõju tulevaste perioodide tasuvusele	16. ak tundi	Raamatupidajad (ja teised)
Tulemuslikkuse hindamine ja juhtimine kaubandusettevõttes	200 €	Majanduspartner OÜ	Anda ülevaade ettevõtete tulemuslikkuse valdkonna juhtimisega seonduvatest ettevõtte sisestest mõjuritest ja uutest teoreetilistest arengutest ning arendada ja kinnistada ettevõtte juhtrühma juhtimisalaseid pädevusi	...	Finantsjuhid, raamatupidajad (ja teised)
Strateegiline juhtimine organisatsioonis	200 €	Majanduspartner OÜ	Avada strateegilise juhtimise mõiste, sisu ja meetodid	...	Finants- ja kuluarvestuse spetsialistid (ja teised)

Lisa 2 järg

Koolituse nimetus	Hind	Koolitus-organisatsioon	Eesmärk	Kestvus (koos iseseisva tööga)	Sihtgrupp
Tarkvara					
Raamatu- pidamine arvutil	224 €	Tallinna Tehnikaülikool	Anda teadmised ja oskused raamatupidamis- programmide kasutamiseks, tutvustada program- mide põhilisi funktsioone, anda ülevaade peamistest toimingutest eri moodulites ning aruannete koostamisest	28 ak. tundi (kokku 60 ak. tundi)	Excelit kasutavad raamatupidajad
Exceli baas- koolitus (e-õpe)	59 €	KehaMeeleKool OÜ	Saadakse põhioskused Exceli tõhusaks ja vajadustele vastavaks kasutamiseks	~ 7 ak. tundi	Exceli kasutajad
MS Excel raamatu- pidajatele (baas- ja kesktase)	147 € kuni 189 €	Eesti Raamatupidajate Kogu	Anda teadmisi ja tutvus- tada raamatupidamises vajalikke tabelarvutuse tööriistu andmete töötlemiseks	7 ak. tundi	Excelit kasutavad raamatupidajad
MS Excel raamatu- pidajatele – edasijõudnutele	167 € kuni 198 €	Eesti Raamatupidajate Kogu	Anda edasijõudnutele teadmised tabelarvutuse tööriistadest ja andmete analüüsi võimalustest	7 ak. tundi	Excelit kasutavad raamatupidajad
Tabelarvutus raamatu- pidajatele	198 € kuni 228 €	Eesti Raamatupidajate Kogu	Anda professionaalsed Exceli teadmised tabel- arvutuseööriistadest ja andmete analüüsi võimalustest	7 ak. tundi	Excelit kasutavad raamatupidajad
Tabelarvutuse võlu avastamine (MS Excel baasil)	220 €	Tallinna Arvutikool OÜ	Osata kasutada Exceli võimalusi	~ 7 ak. tundi	Exceli kasutajad
Exceli koolitus edasijõudnutele	180 €	IT Koolituskeskuse OÜ	Õpetab, kuidas muuta tööd Excelis efektiiv- semaks ja lihtsamaks ning automatiseerida tööprotsesse	...	Exceli kasutajad
Exceli koolitus edasijõudnutele (e-õpe)	59 €	KehaMeeleKool OÜ	Täiendada Exceli põhioskusi keerukamaid ülesandeid lahendades	~ 5 ak. tundi	Exceli kasutajad
Exceli koolitus „Edasijõudnud“	120 €	KehaMeeleKool OÜ	Anda põhjalikumad oskused tööks Exceliga, sobib nii alg- ja keskaste koolituse jätkukursuseks kui ka eraldi täienduskoolitusena	~ 7 ak. tundi	Exceli kasutajad

Lisa 2 järg

Koolituse nimetus	Hind	Koolitus-organisatsioon	Eesmärk	Kestvus (koos iseseisva tööga)	Sihtgrupp
Tarkvara					
Tabelarvutus ja andmete analüüs edasijõudnutele (MS Excel baasil)	260 €	Tallinna Arvutikool OÜ	Osata töödelda ja analüüsida suuri andmehulki ning kasutada erinevaid Exceli funktsioone arvutuste sooritamiseks	~ 5 ak. tundi	Exceli kasutajad
Andmehaldus ja -analüüs Excelis edasijõudnutele	348 €	Tallinna Tehnikaülikool	Täiendada igapäevaste MS Exceli kasutajate oskusi tarkvarapaketi	15 ak. tundi (kokku 26 ak. tundi)	Exceli kasutajad
Tabelarvutus	96 €	Tallinna Tehnikaülikool	Anda teadmised ja oskused MS Excel 2016 olulisematest funktsioonidest ja kasutamisevõimalustest arvestusvaldkonna igapäevatöö optimeerimise eesmärgil	12 ak. tundi	Excelit kasutavad raamatupidajad
Raha ajaväärtuse kohustuslik kasutamine raamatupidamises	...	Addenda OÜ	Omandatakse diskonteerimisega seonduvaid teoreetilisi teadmisi ja praktilisi oskusi	6 ak. tundi	Raamatupidajad
Raamatupidamise praktika programmi Merit toel	290 €	Tartu Kutsehariduskeskuse Koolitus- ja Nõustamiskeskus	Anda praktiline kogemus raamatupidamistoimingute tegemisel ja õpetada programmide Merit Aktiva ja Merit Palk kasutamist	64 ak. tundi	Raamatupidajad
Andmekaitse					
Andmekaitse mõju raamatupidajale (e-õpe)	59 € kuni 83 €	Addenda OÜ	2018. aasta mais hakkab kehtima isikuandmete kaitse üldmäärus. Selgitatakse, mida tuleks nüüd andmete kogumises ja hoidmises meeles pidada	2 ak. tundi	Raamatupidajad (ja teised)
Uus isikuandmete kaitse seaduse eelnõu	155 €	Preismann Koolitus OÜ	Selgitatakse norme, mis muutub tulenevalt EL-i isikuandmete kaitse määrusest	6 ak. tundi	Andmekaitse-spetsialistid, sobilik ka raamatupidajale
Isikuandmete edastamine kolmandatele riikidele ja organisatsioonidele	240 €	Tallinna Tehnikaülikool	Anda teadmised andmekaitse põhimõtete rakendamise kohta. Osata tuvastada ja dokumenteerida isikuandmete töötlemise toiminguid ning isikuandmetega seotud rikkumisi	8 ak. tundi (kokku 16 ak. tundi)	Andmekaitse-spetsialistid, sobilik ka raamatupidajale

Lisa 2 järg

Koolituse nimetus	Hind	Koolitus-organisatsioon	Eesmärk	Kestvus (koos iseseisva tööga)	Sihtgrupp
Andmekaitse					
Isikuandmete kaitse praktikas	144 €	Version Koolitus OÜ	Saada teada isikuandmete kaitse olulisematest aspektidest ja sellest, mis muutub ettevõtete jaoks 2018. aasta mais jõustuva andmekaitse määrusega	5 ak. tundi	Andmekaitse-spetsialistid, sobilik ka raamatupidajale
Andmekaitse-spetsialisti täienduskoolitus	780 €	Tartu Ülikool	Anda vajalikke teadmisi ja oskusi andmekaitse-spetsialisti ülesannete edukaks täitmiseks	32 ak. tundi (kokku 78 ak. tundi)	Andmekaitse-spetsialistid, sobilik ka raamatupidajale
Tööõigus					
Tööõigusest ja maksudest raamatupidajale	227 € kuni 263 €	Excellence Koolitus- ja Arenduskeskus OÜ	Anda ülevaade igapäevatoos töölepingu ja maksudega esilekerkivatest praktilistest teemadest. Jagatakse teadmisi töölepinguvormide erinevustest, puhkustest, lähetustest ja väljamaksetest töölepingu lõppemisel	6 ak. tundi	Raamatupidajad (ja teised)
Tööõigus	115 €	Reiting Koolituskeskus	Teada töötamise õiguslike aluseid, koostada töösuhte alustamise ja lõpetamise dokumente kooskõlas õigusaktidega, järgida konfidentsiaalsus nõudeid	8 ak. tundi	Raamatupidajad (ja teised)
Uut tööõiguses ja selle rakendus praktikas uute kohtulahendite näitel	143 €	Preismann Koolitus OÜ	Käsitleda kõiki viimase aja aktuaalseid probleeme tööõiguses, mis vajavad selgitamist. Tuuakse näiteid töövaidluskomisjoni ja kohtupraktikast	6,5 ak. tundi	Peamiselt juristid, aga sobilik ka raamatupidajale
Kuidas koondada õiguslikult korrektelt ja inimlikult (e-õpe)	71 € kuni 83 €	Eesti Koolitus- ja Konverentsikeskus OÜ	Teada peamisi vigu, mida koondamise juures tehakse ning õppida neid vältima	~ 3 ak. tundi	Peamiselt tööandjad, aga ka raamatupidajad
Välismaalase värbamise protsess ja regulatsioonid	191 € kuni 227 €	Eesti Koolitus- ja Konverentsikeskus OÜ	Selgitada, mida peab teadma ja millega tuleb arvestada välismaalast värvates	4 ak. tundi	Peamiselt tööandjad, aga ka raamatupidajad

Lisa 2 järg

Koolituse nimetus	Hind	Koolitus-organisatsioon	Eesmärk	Kestvus (koos iseseisva tööga)	Sihtgrupp
Kommunikatsioon					
Suhtlemine raske kliendiga	...	Tartu Ülikool	Õppida mõistma tegureid, mis on olulised suhtlemisel kliendiga	8 ak. tundi	Kõik, kes puutuvad kokku klienditeenindusega
Enesekehtestamine	...	Tartu Ülikool	Õpetada igapäevaseks suhtlemiseks vajalikke suhtlemistehnikaid, mis võimaldavad saavutada oma soove, tahtmisi ja eesmärke nii, et teistele liiga ei tehtaks	26 ak. tundi	Kõik, kes soovivad, end kehtestada
Praktiline avaliku esinemise õpituba	...	Tartu Ülikool	Kujundada põhioskused isikliku suhtlemisoscuse hindamiseks, probleemidele lahenduste leidmiseks ning avalikuks esinemiseks ja suhtlemiseks	12 ak. tundi	Inimesed, kes tunnevad hirmu ja ebakindlust avaliku esinemise ees
Avalik esinemine	...	Tartu Ülikool	Õpetada esinemisvõtteid ja osata neid ka koheselt kasutada	14 ak. tundi	Kõik, kes esinevad avalikult
Konfliktijuhtimine	...	Tartu Ülikool	Suurendada osalejate teadlikkust ja enesekindlust nende töös ette tulevate konfliktsete situatsioonidega toimetulekul	16 ak. tundi	Kõik, kelle töös võib esineda konflikte
Mõjus suhtlemine	215 €	Reiting Koolituskeskus	Vaadeldakse olukordi, kus on vajalik oma ideele või ettepanekutele saavutada poolehoidu	8 ak. tundi	Kes soovivad suurendada oma mõjusust
Muud					
Uue rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seaduse rakendamine	155 €	Preismann Koolitus OÜ	Tutvustada rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seaduse uut redaktsiooni (jõustus 27.11.2017)	6 ak. tundi	Finantssektor (sh raamatupidamisteenust osutavad ettevõtted)
Maksekäsu kiirmenetlus praktikas. Euroopa maksekäsk	155 €	Preismann Koolitus OÜ	Käsitleda maksekäsu kiirmenetluse praktilist rakendamist hilinenud maksete sissenõudmisel	6 ak. tundi	Peamiselt juristid, aga sobilik ka raamatupidajale

Lisa 2 järg

Koolituse nimetus	Hind	Koolitus-organisatsioon	Eesmärk	Kestvus (koos iseseisva tööga)	Sihtgrupp
Muud					
Lepingu rikkumisest tulenev kahju hüvitamise kohustus Riigikohtu uuema praktika valguses	130 €	Preismann Koolitus OÜ	Käsitletakse lepingulise kahju hüvitamise nõudeid uuema Riigikohtu praktika varal koos võlaõigusseaduse vastavate sätete kommenteerimisega	6,25 ak. tundi	Peamiselt juristid, aga sobilik ka raamatupidajale
Uut ja aktuaalset pankroti-menetluses	155 €	Preismann Koolitus OÜ	Anda ülevaade ja selgitada pankrotiõiguses viimase aja aktuaalseid probleeme lähtudes Riigikohtu 2016-2017 olulisemate lahendite põhjal	6,25 ak. tundi	Peamiselt juristid, aga sobilik ka raamatupidajale
Ühinguõiguse uuem kohtu- ja registripraktika	...	Preismann Koolitus OÜ	Käsitleda äriühingute ühinemise, jagunemise, ümberkujundamise, sundlõpetamise ja registrist kustutamise seotud probleeme	6 ak. tundi	Peamiselt juristid, aga sobilik ka raamatupidajale
Kodukontori kulud uue maksuseaduse valguses (e-õpe)	59 € kuni 83 €	Addenda OÜ	Ülevaade kodukontoriga seonduvate kulude maksustamisest. Antakse praktilisi näpunäiteid võimalike maksuriskide maandamiseks	2 ak. tundi	Raamatupidajad ja ettevõtte juhid
Virtuaal- ja kaugtöö ohud ja võimalused	...	Tartu Ülikool	Õpitakse kaugtöö jaoks sobivaid juhtimis- ja koostöövõtteid ning paindlike töövõimalustega seotud probleemide vältimist	8 ak. tundi	Töötajad, kes kasutavad kolleegidega või klientidega suheldes IKT vahendeid
Kuidas kaitsta ennast stressi ja läbipõlemise eest?	...	Tartu Ülikool	Omandada teadmised stressi ja läbipõlemise olemusest, sümptomitest ning tagajärgedest, tööstressi allikatest organisatsioonis. Osata sümptomeid leevendada ja stressist hoiduda	8 ak. tundi	Erinevatel stressist ohustatud töökohtadel töötavad inimesed
Ajajuhtimine	...	Tartu Ülikool	Õpetada osalejaid oma aega efektiivsemalt kasutama	7 ak. tundi	Juhid ja spetsialistid

Lisa 2 järg

Koolituse nimetus	Hind	Koolitus-organisatsioon	Eesmärk	Kestvus (koos iseseisva tööga)	Sihtgrupp
Muud					
Tõhus aja-kasutus. Kuidas saavutada vähemaga rohkem?	...	Hansa Konverentsid OÜ	Saada teadmised ja oskused, mis aitavad aega tõhusamalt kasutada, et läbi õigete valikute efektiivsemalt tulemusteni jõuda ja seatud eesmäärke saavutada	6 ak. tundi	Juhid ja spetsialistid
Kuidas suurendada oma tegevuste tulemuslikkust	166 € kuni 197 €	Hansa Konverentsid OÜ	Leida jätkuvalt soov ennast motiveerida, näha oma rolli nii töökoha kui ka iseenda eesmärkide saavutamisel ja vastutada nende eesmärkideni jõudmise eest	6 ak. tundi	Juhid ja spetsialistid
Motivatsioon ja tööga rahulolu	...	Tartu Ülikool	Mõista läbi eneseanalüüsi paremini tööga seotud toimetulekut, osata analüüsida tööga rahuolu ja motiveeritust	8 ak. tundi	Huvilised
Stressijuhtimine	...	Tartu Ülikool	Õpetada stressiga toimetulekut ja tunda sisemise motiveerimise võimalusi	5 ak. tundi	Juhid ja spetsialistid
Koosolekute korraldamine ja protokollimine	115 €	Reiting Koolituskeskus	Anda baasteadmised sellest, kuidas valmistada ette ametikohtumisi nii sisuliselt kui ka tehniliselt, säilitada kohtumiste sisu ning kuidas kindlustada otsuste elluviimine ja kontroll	8 ak. tundi	Sekretärid peamiselt, sobilik ka raamatupidajale
Ettevõtte arhiivihaldus	115 €	Reiting Koolituskeskus	Anda põhjalik ülevaade kaasaegsest ettevõtte või asutuse arhiivihaldusest	6 ak. tundi	Sekretärid peamiselt, sobilik ka raamatupidajale
Motivatsiooni-päev – Tervitame koos saabuvat EV100 sünnipäeva	42 € kuni 49 €	Eesti Raamatupidajate Kogu	Täiendada meeskonnaoskusi ja omandada teadmisi toiduvalmistamisest. Tutvumine teiste raamatupidajatega	~ 5 ak. tundi	Raamatupidajad

Allikas: Autori koostatud kasutades lisa 3 olevaid allikaid

Kommentaar: informatsioon täiendusõppe võimaluste kohta 2018. aastal on kogutud 2018. aasta veebruarist märtsini. Lühend ak. tähendab akadeemilist tundi.

Lisa 3. Näiteid arvestusalastest ja arvestusala toetavatest täiendusõppe võimalustest raamatupidajatele allikad

Algavad koolitused. Tallinna Tehnikaülikool. Kättesaadav:

<https://www.ttu.ee/taiendusoppijale/koolituskalender/algavad-koolitused/?id=26999&valdkond=M&oppekeel=&teema=/>, 03. veebruar 2018.

Finantsjuhtimine ja raamatupidamine. Koolitusinfo.ee. Kättesaadav:

www.koolitusinfo.ee/koolitused/finantsjuhtimine-ja-raamatupidamine.html, 01. veebruar 2018.

Kaugkoolituskursused. Tartu Ülikool. Kättesaadav: <https://www.mtk.ut.ee/et/taiendaend/kaugkoolituskursused>, 14. märts 2018.

Koolitused. Eesti Raamatupidajate Kogu. Kättesaadav:

https://www.erk.ee/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=12&Itemid=101&lang=et, 31. jaanuar 2018.

Koolitused. Maksu- ja Tolliamet. Kättesaadav: <https://www.emta.ee/et/ariklient/koolitused>, 25. märts 2018.

Koolituskalender. Raamatupidamis- ja maksuinfoportaal. Kättesaadav: www.rmp.ee/koolitus/, 01. veebruar 2018.

Täiendusõppeprogrammid. Tartu Ülikool. Kättesaadav:

https://www.is.ut.ee/pls/ois/!tere.tulemast?leht=OK.AY.EL&kl_valdkond=5&steemi_seaded=10,1,12,1&sessioon=0&tegevus=otsi, 03. veebruar 2018.

Lisa 4. Küsimustik

Lugupeetud raamatupidaja

Olen Tallinna Tehnikaülikooli ärirahanduse ja majandusarvestuse eriala magistriõppe tudeng ning viin oma lõputöö raames läbi uuringu raamatupidajate seas, mis keskendub raamatupidajate osalemisele täiendusõppes.

Täiendusõpe on erialateadmisi ja –oskusi täiendav õpe. Täiendusõpe on teadmiste ja oskuste täiendamine samal õppetasemel või –astmel. Täiendusõppe hulka ei kuulu tasemeõpe.

Küsimustiku eesmärk on välja selgitada, kui palju ja millistel koolitustel raamatupidajad osalevad ning kas raamatupidajate arvates on puudus mingitest täiendusõppe võimalustest. Lisaks uuritakse, millised on raamatupidajate motiivid täiendusõppes osalemiseks ning kuidas suhtub täiendusõppesse tööandja.

Küsimustik on anonüümne ning saadud tulemusi kajastatakse vaid üldistatud kujul. Küsimustik on jaotatud plokkidesse ja orienteeruvalt kulub küsimustikule vastamiseks 10 minutit. Täiendavate küsimuste korral pöörduge lahkesti minu poole e-maili aadressil kadakaskarmen@gmail.com.

Küsimustik on jagatud plokkideks ning plokkide vahel liikumiseks palun kasutage nuppu "NEXT" /"JÄRGMINE", et liikuda küsimustega edasi, ja vajadusel kasutage nuppu "BACK"/"EELMINE", kui soovite naasta eelmise ploki juurde. Vastuste salvestamiseks palun vajutage küsimustiku lõpus "SUBMIT/SAADA ÄRA".

Olen Teile tänulik abi ja panuse eest!

Karmen Kadakas

Küsimustik:

I Isikuandmed

1. Teie ametinimetuse on:

Kui Te ei leidnud sobivat vastusevarianti, siis palun valige vastusevariant "Other"/"Muu" ja täpsustage oma vastust.

- Raamatupidaja assistent
- Raamatupidaja
- Vanemraamatupidaja
- Peاراamatupidaja
- Finantsjuht
- Muu

2. Teie vanus on:

- Kuni 25 aastat
- 26–35 aastat
- 36–45 aastat
- 46–55 aastat
- 56 aastat ja vanem

3. Teie töökogemus erialal on:

- Kuni 2 aasta
- 2-5 aastat
- 6-10 aastat
- 11-15 aastat
- 16 aastat ja enam

4. Teie haridustase on:

- Keskkharidus
- Kutsekeskkharidus
- Kõrghariduse I aste – rakenduskõrgharidus
- Kõrghariduse I aste – bakalaureus
- Kõrghariduse II aste – magister
- Kõrghariduse III aste – doktor

5. Te töötate ettevõttes,

- kus töötab üks raamatupidaja
- kus töötab vähemalt kaks raamatupidajat
- mis pakub raamatupidamise teenust

6. Teie elukoht on:

- Harju maakond, v.a Tallinn
- Tallinn
- Hiiu maakond
- Ida-Viru maakond
- Jõgeva maakond
- Järva maakond
- Lääne maakond
- Lääne-Viru maakond
- Põlva maakond
- Pärnu maakond
- Rapla maakond
- Saare maakond
- Tartu maakond
- Valga maakond
- Viljandi maakond
- Võru maakond

7. Hoiate end kursis muudatustega raamatupidamisvaldkonnas:

Teil on võimalik valida mitu sobivat vastusevarianti, palun valige kõik sobivad vastusevariandid.

Kui soovite lisada vastusevarianti, siis palun valige ka vastusevariant "Other"/"Muu" ja täpsustage oma vastust.

- Osaledes koolitustel ja konverentsidel
- Lugeses erialaseid ajakirju
- Kogudes informatsiooni internetist
- Vahetades informatsiooni kolleegidega
- *Muu*

8. Te osalesite viimase aasta jooksul ametialases täiendusõppes:

- Ei osalenud üldse (*liigub edasi küsimus nr 23 juurde*)
- 1–13 akadeemilist tundi (*liigub edasi küsimus nr 9 juurde*)
- 14 ja enam akadeemilist tundi (*liigub edasi küsimus nr 9 juurde*)

II Täiendusõppes osalemise motiivid

9. Te osalete täiendusõppes, et:

Teil on võimalik valida mitu sobivat vastusevarianti, palun valige kõik sobivad vastusevariandid.

Kui soovite lisada vastusevarianti, siis palun valige ka vastusevariant "Other"/"Muu" ja täpsustage oma vastust.

- saavutada konkurentsieelis teiste raamatupidajate ees
- saada kõrgemat töötasu
- saada kolleegide ja tööandja suuremat tunnustust
- suurendada teadmisi ja oskusi huvitaval erialal
- teha oma tööd paremini
- saada täiendusõppes osalemise tunnistus
- taastõendada kutset
- tulla toime pidevate muudatustega õigusaktides ja normdokumentides
- täita kutse-eeskirja koodeksi põhimõtteid säilitades erialast kompetentsust
- *muu*

10. Palun märkige kuidas on Teie motivatsioon muutunud arvestusalase töö tegemiseks tänu täiendusõppes osalemisele

- langenud-tõusnud (*3-palli Likert skaala, esitatud on otspunktid*)

III Osalemine täiendusõppes

11. Olete osalenud järgnevatel arvestusalastel täiendusõppe koolitustel:

Teil on võimalik valida mitu sobivat vastusevarianti, palun valige kõik sobivad vastusevariandid.

Kui soovite lisada vastusevarianti, siis palun valige ka vastusevariant "Other"/"Muu" ja täpsustage oma vastust.

- Finantsarvestuse põhimõtted ja meetodika
- Raamatupidamisalased õigusaktid ja normdokumendid
- Eesti finantsaruandluse standard
- IFRS ja/või IFRS for SME
- Finantsaruannete konsolideerimine
- Korterühistu raamatupidamine
- FIE raamatupidamine
- Majandusaasta aruande koostamine
- Auditi alused
- Sisekontrolli korraldamine
- Siseriiklik maksundus
- Rahvusvaheline maksundus
- Statistika
- Kuluarvestus
- Juhtimisarvestus
- Majandusanalüüs
- *Muu*

12. Plaanite osaleda järgnevatel arvestusalastel täiendusõppe koolitustel:

Teil on võimalik valida mitu sobivat vastusevarianti, palun valige kõik sobivad vastusevariandid.

Kui soovite lisada vastusevarianti, siis palun valige ka vastusevariant "Other"/"Muu" ja täpsustage oma vastust.

- Finantsarvestuse põhimõtted ja meetodika
- Raamatupidamisalased õigusaktid ja normdokumendid
- Eesti finantsaruandluse standard
- IFRS ja/või IFRS for SME
- Finantsaruannete konsolideerimine
- Korterühistu raamatupidamine
- FIE raamatupidamine
- Majandusaasta aruande koostamine
- Auditi alused
- Sisekontrolli korraldamine
- Siseriiklik maksundus
- Rahvusvaheline maksundus
- Statistika
- Kuluarvestus
- Juhtimisarvestus
- Majandusanalüüs
- *Muu*

13. Olete osalenud järgnevatel arvestusala toetavatel täiendusõppe koolitustel:

Teil on võimalik valida mitu sobivat vastusevarianti, palun valige kõik sobivad vastusevariandid.

Kui soovite lisada vastusevarianti, siis palun valige ka vastusevariant "Other"/"Muu" ja täpsustage oma vastust.

- Majandusteooria (mikro- ja makroökonomika)
- Ettevõtluse alused ja ärikorraldus
- Organisatsioonikäitumine ja –juhtimine
- Ettevõtte rahandus
- Majandusmatemaatika ja –statistika
- Riskijuhtimine
- Meeskonnatöö ja –juhtimine
- Andmekaitse
- Üldised arvuti kasutamise oskused
- Raamatupidamistarkvara
- Võõrkeeled
- Suhtlemisoskused
- Enesekehtestamine
- *muu*

14. Plaanite osaleda järgnevatel arvestusala toetavatel täiendusõppe koolitustel:

Teil on võimalik valida mitu sobivat vastusevarianti, palun valige kõik sobivad vastusevariandid.

Kui soovite lisada vastusevarianti, siis palun valige ka vastusevariant "Other"/"Muu" ja täpsustage oma vastust.

- Majandusteooria (mikro- ja makroökonomika)
- Ettevõtluse alused ja ärikorraldus
- Organisatsioonikäitumine ja –juhtimine
- Ettevõtte rahandus
- Majandusmatemaatika ja –statistika
- Riskijuhtimine
- Meeskonnatöö ja –juhtimine
- Andmekaitse
- Üldised arvuti kasutamise oskused
- Raamatupidamistarkvara
- Võõrkeeled
- Suhtlemisoskused
- Enesekehtestamine
- *muu*

15. Olete osalenud järgnevate arvestusalaste täiendusõppe pakkujate koolitustel viimase viimase aasta jooksul: *Teil on võimalik valida mitu sobivat vastusevarianti, palun valige kõik sobivad vastusevariandid. Kui soovite lisada vastusevarianti, siis palun valige ka vastusevariant "Other"/"Muu" ja täpsustage oma vastust.*

- Eesti Raamatupidajate Kogu
- Tallinna Tehnikaülikool
- Tartu Ülikool
- Täiskasvanute Koolituskeskus
- Tartu Kutsehariduskeskuse Koolitus- ja nõustamiskeskus
- Reiting Koolituskeskus
- Sander Karu finantskoolitused
- RMP Eesti OÜ
- PriceWaterhouseCoopers
- Muu

16. Palun märkige Teie arvates parim(ad) arvestusalaga seonduvate koolituste lektor(id):

- *Avatud vastus*

17. Palun märkige kuivõrd olulised on Teie jaoks täiendusõppe valikul järgmised tegurid: *Palun hinnake tegurite olulisust skaalal. Palun esitada iga rea kohta ühe vastuse. (esitatud 5-palli Likert skaalal)*

- Sisu
- Hind
- Lektor/koolitaja
- Koolitusorganisatsioon
- Asukoht
- Pikkus
- Nädalapäev
- Kellaaeg

18. Võimalusel palun põhjendage eelmises küsimuses valitud vastuseid:

Palun sisestage vastus lahtrisse. Küsimusele vastamine ei ole kohustuslik.

- *Avatud vastus*

19. Te olete osalenud täienduskoolitustel, kus kasutatud õppemeetod(id) on:

Teil on võimalik valida mitu sobivat vastusevarianti, palun valige kõik sobivad vastusevariandid. Kui soovite lisada vastusevarianti, siis palun valige ka vastusevariant "Other"/"Muu" ja täpsustage oma vastust.

- Auditoorne loeng
- Veebiloeng
- Auditoorne seminar
- Veebinar ehk veebiseminar
- Ümarlaud
- E-koolitus
- Muu

20. Te eelistate osaleda täienduskoolitustel, kus kasutatud õppemeetod(id) on:

Teil on võimalik valida mitu sobivat vastusevarianti, palun valige kõik sobivad vastusevariandid.

Kui soovite lisada vastusevarianti, siis palun valige ka vastusevariant "Other"/"Muu" ja täpsustage oma vastust.

- Auditoorne loeng
- Veebiloeng
- Auditoorne seminar
- Veebinar ehk veebiseminar
- Ümarlaud
- E-koolitus
- *Muu*

21. Te leiata informatsiooni täienduskoolituste kohta:

Teil on võimalik valida mitu sobivat vastusevarianti, palun valige kõik sobivad vastusevariandid.

Kui soovite lisada vastusevarianti, siis palun valige ka vastusevariant "Other"/"Muu" ja täpsustage oma vastust.

- Internetist
- Sotsiaalmeediast
- Eesti Raamatupidajate Kogu kodulehelt
- RMP.ee kodulehelt
- Kolleegidelt
- Sõpradelt ja tuttavatelt
- *Muu*

22. Puudus on järgnevatest arvestusalastest täiendusõppe võimalustest:

Palun sisestage vastus lahtrisse.

- *Avatud vastus (liigub 29 juurde)*

23. Kas plaanite osaleda edaspidi täiendusõppes?

- *Jah (liigub edasi küsimus 25 juurde)*
- *Ei (liigub edasi küsimus 24 juurde)*

24. Palun selgitage, miks Te ei plaani täiendusõppes osaleda:

- *Avatud vastus (liigub edasi küsimus 36 juurde)*

25. Plaanite osaleda järgnevatel arvestusalastel täiendusõppe koolitustel:

Teil on võimalik valida mitu sobivat vastusevarianti, palun valige kõik sobivad vastusevariandid.

Kui soovite lisada vastusevarianti, siis palun valige ka vastusevariant "Other"/"Muu" ja täpsustage oma vastust.

- Finantsarvestuse põhimõtted ja metoodika
- Raamatupidamisalased õigusaktid ja normdokumendid
- Eesti finantsaruandluse standard
- IFRS ja/või IFRS for SME
- Finantsaruannete konsolideerimine
- Korterühistu raamatupidamine
- FIE raamatupidamine
- Majandusaasta aruande koostamine
- Auditi alused
- Sisekontrolli korraldamine
- Siseriiklik maksundus
- Rahvusvaheline maksundus
- Statistika
- Kuluarvestus
- Juhtimisarvestus
- Majandusanalüüs
- *Muu*

26. Plaanite osaleda järgnevatel arvestusala toetavatel täiendusõppe koolitustel:

Teil on võimalik valida mitu sobivat vastusevarianti, palun valige kõik sobivad vastusevariandid.

Kui soovite lisada vastusevarianti, siis palun valige ka vastusevariant "Other"/"Muu" ja täpsustage oma vastust.

- Majandusteooria (mikro- ja makroökonomika)
- Ettevõtluse alused ja ärikorraldus
- Organisatsioonikäitumine ja –juhtimine
- Ettevõtte rahandus
- Majandusmatemaatika ja –statistika
- Riskijuhtimine
- Meeskonnatöö ja –juhtimine
- Andmekaitse
- Üldised arvuti kasutamise oskused
- Raamatupidamistarkvara
- Võõrkeeled
- Suhtlemisoskused
- Enesekehtestamine
- *muu*

27. Te eelistaksite osaleda täienduskoolitustel, kus kasutatud õppemeetod(id) on:
*Teil on võimalik valida mitu sobivat vastusevarianti, palun valige kõik sobivad vastusevariandid.
Kui soovite lisada vastusevarianti, siis palun valige ka vastusevariant "Other"/"Muu" ja täpsustage oma vastust.*

- Auditoorne loeng
- Veebiloeng
- Auditoorne seminar
- Veebinar ehk veebiseminar
- Ümarlaud
- *Muu*

28. Puudus on järgnevatest arvestusalastest täiendusõppe võimalustest:
Palun sisestage vastus lahtrisse.

- *Avatud vastus (liigub edasi küsimus 36 juurde)*

IV Tööandja suhtumine täiendusõppesse

29. Teile otsib ametialaseid täiendusõppe võimalusi:
Palun valige kõige sobivam vastusevariant. Kui Te ei leia sobivat vastusevarianti, siis palun valige vastusevariant "Other"/"Muu" ja täpsustage oma vastust.

- Mina ise
- Minu tööandja
- *Muu*

30. Teie koolituskulud finantseerib:
Palun valige kõige sobivam vastusevariant. Kui Te ei leia sobivat vastusevarianti, siis palun valige vastusevariant "Other"/"Muu" ja täpsustage oma vastust.

- Mina ise
- Minu tööandja
- *muu*

31. Palun märkige kuivõrd Teie tööandja toetab Teie osalemist täiendusõppes:

- üldse ei toeta-toetab väga (5-palli Likert skaala)

32. Teie täiendusõppe kulud (sh tööandja hüvitatud kulud) aastas on:

- kuni 200€
- 201€–500€
- 501€–1000€
- 1001€ ja enam eurot

33. Tööandja hüvitab Teie täiendusõppe kulusid aastas:

- kuni 200€
- 201€–500€
- 501€–1000€
- 1001€ ja enam eurot

34. Tööandja piirangud täiendusõppe kulude hüvitamisele:

Teil on võimalik valida mitu sobivat vastusevarianti, palun valige kõik sobivad vastusevariandid.

Kui soovite lisada vastusevarianti, siis palun valige ka vastusevariant "Other"/"Muu" ja täpsustage oma vastust.

- Tööandja on kehtestanud piirmäära täiendusõppe kulude hüvitamisele kindlal ajavahemikul
- Töölt lahkudes peab osaliselt täiendusõppe kulud tööandjale hüvitama
- Töölt lahkudes peab kõik täiendusõppe kulud tööandjale hüvitama
- Ei ole piiranguid
- *Muu*

35. Teie ettevõttes toimuvad arvestusalased sisekoolitused:

Palun valige kõige sobivam vastusevariant.

- Kord nädalas
- Kord kuus
- Kord poolaastas
- Kord aastas
- Ei toimugi

V Kutse

36. Teil on järgneva taseme raamatupidaja kutse:

- Raamatupidaja assistent I
- Raamatupidaja, tase 5
- Vanemraamatupidaja, tase 6
- Ei ole kutset

37. Teil on plaanis sooritada kutseksam, et saada kutse:

- Jah – raamatupidaja, tase 5
- Jah – vanemraamatupidaja, tase 6
- Jah - juhtivraamatupidaja, tase 7 (kui selle taseme kutseksamit saab tulevikus sooritada)
- Ei

38. Palun märkige kuivõrd leebed või karmid on nõuded kutset taastõendamiseks:

Vanemraamatupidaja (tase 6) kutset peab taastõendama iga viie aasta järel. Selleks peab osalema viimase kolme aasta jooksul ametialasel täienduskoolitusel 40 akadeemilist tundi ja töötama erialal vähemalt kolm aastat viiest.

- väga leebed-väga karmid (5-palli Likert skaalal)

39. Te olete pidanud kutset taastõendama:

- Jah (liigub edasi küsimus 40 juurde)
- Ei (liigub edasi küsimustiku 41 juurde)

40. Palun märkige kui keeruline on Teie jaoks olnud kutse taastõendamine:

- väga lihtne-väga raske (5-palli Likert skaalal)

Lisa 4 järg

41. Palun lisage oma mõtted ja arvamused raamatupidajate täienduskoolituse kohta, kui Teil neid tekkis:

Palun sisestage vastus lahtrisse. Küsimusele vastamine ei ole kohustuslik.

- *Avatud vastus*

Lisa 5. Vastanute demograafiline profiil

Kriteerium	Vastusevariant	Vastajate arv	Vastajate osatähtsus vastajate koguarvust
Ametinimetus	Raamatupidaja assistent	13	9%
	Raamatupidaja	57	39%
	Vanemraamatupidaja	9	6%
	Pearaamatupidaja	61	42%
	Finantsjuht	5	3%
Vanus	Kuni 25 aastat	12	8%
	26–35 aastat	34	23%
	36–45 aastat	42	29%
	46–55 aastat	38	26%
	56 aastat ja vanem	19	13%
Töökogemus	Kuni 2 aastat	15	10%
	2–5 aastat	19	13%
	6–10 aastat	21	14%
	11–15 aastat	24	17%
	16 aastat ja enam	66	46%
Haridustase	Keskharidus	10	7%
	Kutsekeskharidus	24	17%
	Kõrghariduse I aste - rakenduskõrgharidus	41	28%
	Kõrghariduse I aste - bakalaureus	29	20%
	Kõrghariduse II aste - magister	41	28%
Töötab ettevõttes	mis pakub raamatupidamise teenust	47	32%
	kus töötab vähemalt kaks raamatupidajat	62	43%
	kus töötab üks raamatupidaja	36	25%
Elukoht	Tallinn	52	36%
	Harju maakond, v.a Tallinn	22	15%
	Hiiu maakond	3	2%
	Ida-Viru maakond	4	3%
	Jõgeva maakond	3	2%
	Järva maakond	1	1%
	Lääne maakond	2	1%
	Lääne-Viru maakond	6	4%
	Põlva maakond	7	5%
	Pärnu maakond	12	8%
	Rapla maakond	7	5%
	Saare maakond	2	1%
	Tartu maakond	13	9%
	Valga maakond	2	1%
	Viljandi maakond	5	3%
Võru maakond	4	3%	

Allikas: Autori koostatud ankeetküsimustike vastuste põhjal

Lisa 6. Infoallikad raamatupidamise valdkonna muudatustega kursis olemiseks

Infoallikas	Vastuste arv	Vastuste osatähtsus vastajate koguarvust	Vastuste osatähtsus vastuste koguarvust
Internet	121	83%	27%
Koolitused ja konverentsid	119	82%	26%
Kolleegid	110	76%	24%
Erialased ajakirjad	98	68%	21%
Muu	8	6%	2%

Allikas: Autori koostatud ankeetküsimustike vastuste põhjal

Märkused: Vastusevariant „Muu“ korral märgiti, et hoitakse end kursis raamatupidamise valdkonna muudatustega: õppides tasemeõppes, kuulates raadiot, konsulteerides audiitoriga ja osaledes ettevõtte sisekoolitustel.

Lisa 7. Vastajate arv ametialases täiendusõppes osalemises viimase aasta jooksul

Osalemine täiendusõppes	Vastajate arv	Vastajate osatähtsus vastajate koguarvust
1–13 akadeemilist tundi	70	48%
14 ja enam akadeemilist tundi	42	29%
Ei osalenud üldse	33	23%
sh plaanib osaleda	19	58%
sh ei plaani osaleda	14	42%

Allikas: Autori koostatud ankeetküsimustike vastuste põhjal

Osalemine täiendusõppes	Täiendusõppe kulud aastas			
	Kuni 200 €	201 – 500 €	501 – 1000 €	1001 € ja enam eurot
1–13 akadeemilist tundi	33	60	6	1
14 ja enam akadeemilist tundi	8	15	11	8

Allikas: Autori koostatud ankeetküsimustike vastuste põhjal

Osalemine täiendusõppes	Haridustase					
	Keskharidus	Kutsekeskharidus	Rakendus- kõrgharidus	Bakalaureusekraad	Magistri- kraad	Doktori- kraad
1–13 akadeemilist tundi	5	9	20	17	19	–
14 ja enam akadeemilist tundi	2	12	9	7	12	–
Ei osalenud üldse	3	3	12	5	10	–

Allikas: Autori koostatud ankeetküsimustike vastuste põhjal

Osalemine täiendusõppes	Ametikoht				
	Raamatupidaja assistent	Raamatu- pidaja	Vanem- raamatu- pidaja	Pea- raamatu- pidaja	Finants- juht
1–13 akadeemilist tundi	6	31	3	29	1
14 ja enam akadeemilist tundi	4	11	4	21	2
Ei osalenud üldse	3	15	2	11	2

Allikas: Autori koostatud ankeetküsimustike vastuste põhjal

Lisa 8. Vastajate motiivid täiendusõppes osalemiseks ja nende motivatsiooni muutus pärast täiendusõppes osalemist

Motiivid	Vastuste arv	Vastuste osatähtsus vastajate koguarvust	Vastuste osatähtsus vastuste koguarvust
Teha oma tööd paremini	105	94%	25%
Tulla toime pidevate muudatustega õigusaktides ja normdokumentides	96	86%	23%
Suurendada teadmisi ja oskusi huvitaval erialal	94	84%	23%
Täita kutse-eeetika koodeksi põhimõtteid säilitades erialast kompetentsust	43	38%	10%
Saavutada konkurentsieelis teiste raamatupidajate ees	28	25%	7%
Saada täiendusõppes osalemise tunnistus	12	11%	3%
Saada kõrgemat töötasu	12	11%	3%
Saada kolleegide ja tööandja suurem tunnustus	11	10%	3%
Taastõendada kutset	11	10%	3%
Muu	2	2%	0%

Allikas: Autori koostatud ankeetküsimustike vastuste põhjal

Märkused: Vastusevariant „Muu“ korral märgiti, et motiivid täiendusõppes osalemiseks on: omandada kutse ja vajaduse järgi.

Motivatsiooni muutus	Vastajate arv	Vastajate osatähtsus vastajate koguarvust
Tõusnud	55	49%
Samaks jäänud	57	51%
Langenud	–	–

Allikas: Autori koostatud ankeetküsimustike vastuste põhjal

Lisa 9. Vastajate osalemine ja osalemise plaan arvestusalastel täiendusõppe koolitustel

Osalemine arvestusalastel täiendusõppe koolitustel	Vastuste arv	Vastuste osatähtsus vastajate koguarvust	Vastuste osatähtsus vastuste koguarvust
Siseriiklik maksundus	84	75%	18%
Raamatupidamisalased õigusaktid ja normdokumendid	69	62%	15%
Majandusaasta aruande koostamine	65	58%	14%
Rahvusvaheline maksundus	27	24%	6%
Finantsarvestuse põhimõtted ja meetodika	40	36%	9%
Eesti finantsaruandluse standard	30	27%	6%
Kuluarvestus	29	26%	6%
Majandusanalüüs	20	18%	4%
Juhtimisarvestus	24	21%	5%
IFRS ja/või IFRS for SME	22	20%	5%
Finantsaruannete konsolideerimine	21	19%	4%
Sisekontrolli korraldamine	5	4%	1%
Korteriühistu raamatupidamine	8	7%	2%
Auditi alused	7	6%	1%
Statistika	4	4%	1%
FIE raamatupidamine	5	4%	1%
Muu	8	7%	2%

Allikas: Autori koostatud ankeetküsimustike vastuste põhjal

Märkused: Vastusevariant „Muu“ korral märgiti, et on osaletud järgnevatel täienduskoolitustel: finantsjuhtimise konverents, täiendusõppes erinevad neist kaetud, erisoodustused, raamatupidamisprogrammide koolitused, firmasisesed maksukoolitused ohukohtadest ja TTÜ raamatupidaja-finantsisti kursuse ained.

Lisa 9 järg

Osalemise plaan arvestusalastel täiendusõppe koolitustel	Vastuste arv	Vastuste osatähtsus vastajate koguarvust	Vastuste osatähtsus vastuste koguarvust
Siseriiklik maksundus	58	44%	17%
Raamatupidamisalased õigusaktid ja normdokumendid	44	34%	13%
Majandusaasta aruande koostamine	33	25%	9%
Rahvusvaheline maksundus	42	32%	12%
Finantsarvestuse põhimõtted ja meetodika	20	15%	6%
Eesti finantsaruandluse standard	17	13%	5%
Kuluarvestus	18	14%	5%
Majandusanalüüs	27	21%	8%
Juhtimisarvestus	20	15%	6%
IFRS ja/või IFRS for SME	16	12%	5%
Finantsaruannete konsolideerimine	14	11%	4%
Sisekontrolli korraldamine	11	8%	3%
Korteriühistu raamatupidamine	6	5%	2%
Auditi alused	8	6%	2%
Statistika	4	3%	1%
FIE raamatupidamine	1	1%	0%
Muu	11	7%	3%

Allikas: Autori koostatud ankeetküsimustike vastuste põhjal

Märkused: Vastusevariant „Muu“ korral märgiti, et plaanitakse osaleda järgnevatel täiendus-koolitustel: siirdehinnad, finantsjuhtimise konverents, paberivaba raamatupidamine, Exceli automatiseerimine, IT teadmised, sihtfinantseerimine, krediidihaldus, ei plaani üldse ning ei tea.

Lisa 10. Vastajate osalemine ja osalemise plaan arvestusala toetavatel täiendusõppe koolitustel

Osalemine arvestusala toetavatel täiendusõppe koolitustel	Vastuste arv	Vastuste osatähtsus vastajate koguarvust	Vastuste osatähtsus vastuste koguarvust
Võõrkeeled	39	35%	11%
Raamatupidamistarkvara	42	38%	13%
Meeskonnatöö ja -juhtimine	33	29%	10%
Andmekaitse	22	20%	7%
Ettevõtluse alused ja ärikorraldus	30	27%	9%
Üldised arvuti kasutamise oskused	28	25%	8%
Ettevõtte rahandus	22	20%	7%
Suhtlemisoskused	21	19%	6%
Organisatsioonikäitumine ja -juhtimine	21	19%	6%
Enesekehtestamine	10	9%	3%
Majandusteooria (mikro- ja makroökonomika)	20	18%	6%
Majandusmatemaatika ja -statistika	16	14%	5%
Riskijuhtimine	13	12%	4%
Muu	3	3%	1%
Ei ole osalenud	15	13%	4%

Allikas: Autori koostatud ankeetküsimustike vastuste põhjal

Märkused: Vastusevariant „Muu“ korral märgiti, et on osaletud järgnevatel täienduskoolitustel: töösuhted, TTÜ raamatupidaja-finantsisti kursusel olevad ained ning kõrgkooli finantsjuhtimise õppekavas olevad ained.

Lisa 10 järg

Osalemise plaan arvestusala toetavatel täiendusõppe koolitustel	Vastuste arv	Vastuste osatähtsus vastajate koguarvust	Vastuste osatähtsus vastuste koguarvust
Võõrkeeled	39	30%	17%
Raamatupidamistarkvara	34	26%	15%
Meeskonnatöö ja -juhtimine	16	12%	7%
Andmekaitse	24	18%	11%
Ettevõtluse alused ja ärikorraldus	11	8%	5%
Üldised arvuti kasutamise oskused	10	8%	4%
Ettevõtte rahandus	17	13%	7%
Suhtlemisoskused	15	11%	7%
Organisatsioonikäitumine ja -juhtimine	6	5%	3%
Enesekehtestamine	16	12%	7%
Majandusteooria (mikro- ja makroökonomika)	3	2%	1%
Majandusmatemaatika ja -statistika	8	6%	4%
Riskijuhtimine	10	8%	4%
Muu	3	2%	1%
Ei plaani osaleda	11	8%	5%
Ei tea	5	4%	2%

Allikas: Autori koostatud ankeetküsimustike vastuste põhjal

Märkused: Vastusevariant „Muu“ korral märgiti, et plaanitakse osaleda järgnevatel täienduskoolitustel: „isikut tasakaalustavad loengud“ ja „juriidikaga seonduvad koolitused“.

Lisa 11. Vastajate osalemine arvestusalaste täiendusõppe pakkujate koolitustel ning parim lektor

Koolitusorganisatsioon	Vastuste arv	Vastuste osatähtsus vastajate koguarvust	Vastuste osatähtsus vastuste koguarvust
RMP Eesti OÜ	39	35%	19%
Eesti Raamatupidajate Kogu	34	30%	17%
Tallinna Tehnikaülikool	20	18%	10%
PricewaterhouseCoopers AS	16	14%	8%
Maksu- ja Tolliamet	11	10%	5%
Addenda OÜ	8	7%	4%
Äripäev AS	7	6%	3%
Eesti Maksumaksjate Liit	6	5%	3%
Reiting Koolituskeskus	6	5%	3%
Tartu Ülikool	6	5%	3%
Muu	48	43%	23%

Allikas: Autori koostatud ankeetküsimustike vastuste põhjal

Märkused: Järgnev loetelu on esitatud alates enim märgitud vastustest kuni vähim märgitud vastusteni. Vastusevariant „Muu“ korral märgiti, et on osaletud järgnevate koolitusorganisatsioonide täienduskoolitustel: Tartu Kutsehariduskeskuse Koolitus- ja nõustamiskeskus, BDO Eesti AS, Eesti Kaubandus-Tööstuskoda, Excellence Koolitus- ja Arenduskeskus OÜ, Sander Karu finantskoolitused, Täiskasvanute Koolituskeskus, Eesti Koolitus- ja Konverentsikeskus OÜ, Lääne-Viru Rakenduskõrgkool, Ernst & Young Baltic AS, Virumaa Näitused OÜ, Töötukassa, Juunika Koolitus OÜ, Excellent Business Solutions Eesti AS, Kardis OÜ, Grant Thornton Baltic OÜ, EM Majandusarvestuse OÜ, KPMG Baltics OÜ, Infora OÜ, Audiitorkogu, Eesti Korterühistute Liit, Deloitte Advisory AS, Pärnu Kutsehariduskeskus ja Sky Laser Advertising Group OÜ.

Parim lektor/koolitaja	Vastuste arv	Vastuste osatähtsus vastajate koguarvust	Vastuste osatähtsus vastuste koguarvust
Aule Kindsigo	29	26%	16%
Marko Saag	17	15%	9%
Tõnis Elling	11	10%	6%
Tõnis Jakob	9	8%	5%
Lasse Lehis	9	8%	5%
Anne Nuut	9	8%	5%
Muu	71	63%	38%
Ei tea	31	28%	17%

Allikas: Autori koostatud ankeetküsimustike vastuste põhjal

Märkused: Järgnev loetelu on esitatud alates enim märgitud vastustest kuni vähim märgitud vastusteni. Vastusevariant „Muu“ korral märgiti, et parimad arvestusalased lektorid on: Monika Nikitina-Kalamäe, Sven Siling, Lehte Alver, Ago Vilu, Kaidi Kallaste, Jaan Alver, Paavo Siimann, Ranno Tingas, Toomas Villems, Aino Voooro, Heli Raidve, Lauri Past, Margus Tinitis, Sulev Luiga, Christer Haimi, Egle Vainula, Elena Lass, Ester Vahtre, Evelyn Liivamägi, Hannes Lentsius, Juta Tikk, Kadi Tamm, Kaia Loob, Katrin Sarap, Lemmi Oro, Maire Otsus-Carpenter, Rita Ilisson, Sander Adamson, Sander Karu, Siiri Antsmäe, Tarmo Kadak ja Thea Rohtla.

Lisa 12. Tegurite olulisus täiendusõppe valikul

Tegurid	Vastusevariandi vastanute arv					Statistilised näitajad	
	Pole üldse oluline	Pigem pole oluline	Nii ja naa	Pigem oluline	Väga oluline	Kesk-väärtus	Standard-hälve
Sisu	–	–	–	5	107	4,96	0,21
Lektor/koolitaja	2	2	9	45	54	4,31	0,84
Hind	1	3	36	47	25	3,82	0,84
Asukoht	–	13	21	51	27	3,82	0,93
Pikkus	3	16	34	52	7	3,39	0,90
Koolitusorganisatsioon	7	25	40	34	6	3,06	1,00
Kellaaeg	7	39	26	30	10	2,97	1,11
Nädalapäev	11	37	31	26	7	2,83	1,09

Allikas: Autori koostatud ankeetküsimustike vastuste põhjal

Lisa 13. Täienduskoolitustel kasutatud ja eelistatud õppemeetodid

Koolitusel kasutatud õppemeetod	Vastuste arv	Vastuste osatähtsus vastajate koguarvust	Vastuste osatähtsus vastuste koguarvust
Auditoorne loeng	97	87%	40%
Auditoorne seminar	49	44%	20%
Veebiloeng	46	41%	19%
Veebinar ehk veebiseminar	29	26%	12%
Ümarlaud	20	18%	8%
Muu	2	2%	1%

Allikas: Autori koostatud ankeetküsimustike vastuste põhjal

Märkused: Vastusevariant „Muu“ korral märgiti, et on osaletud järgnevate õppemeetoditega täienduskoolitustel: arvutiklassis toimuvad loengud/seminarid ja töötuba.

Koolitusel eelistatud õppemeetod	Vastuste arv	Vastuste osatähtsus vastajate koguarvust	Vastuste osatähtsus vastuste koguarvust
Auditoorne loeng	91	69%	35%
Auditoorne seminar	71	54%	28%
Veebiloeng	35	27%	14%
Veebinar ehk veebiseminar	36	27%	14%
Ümarlaud	23	18%	9%

Allikas: Autori koostatud ankeetküsimustike vastuste põhjal

Lisa 14. Täienduskoolituste kohta informatsiooni hankimise allikad

Allikad	Vastuste arv	Vastuste osatähtsus vastajate koguarvust	Vastuste osatähtsus vastuste koguarvust
Internetist	105	94%	32%
RMP.ee kodulehelt	61	54%	19%
Kolleegidelt	55	49%	17%
Eesti Raamatupidajate Kogu kodulehelt	41	37%	13%
Sotsiaalmeediast	31	28%	10%
Sõpradelt ja tuttavatelt	18	16%	5%
Muu	14	13%	4%

Allikas: Autori koostatud ankeetküsimustike vastuste põhjal

Märkused: Vastusevariant „Muu“ korral märgiti, et leitakse informatsiooni täienduskoolituste kohta: saadetakse e-mailile pakkumisi, tööandja pakub, Äripäevast, Rup.ee kodulehelt ning Maksu- ja Tolliameti kodulehelt.

Lisa 15. Tööandjad ja raamatupidajate täiendusõpe ploki vastused

Vastusevariant	Vastajate arv	Keskväärtus	Standardhälve
Toetab väga	59	4,26	0,92
Pigem toetab	28		
Nii ja naa	21		
Pigem ei toeta	3		
Üldse ei toeta	1		

Allikas: Autori koostatud ankeetküsimustike vastuste põhjal

	Vastajate arv	Vastajate osatähtsus vastajate koguarvust
Kes otsib		
Mina ise	88	79%
Minu tööandja	21	19%
Mõlemad	3	3%
Kes finantseerib		
Mina ise	18	16%
Minu tööandja	86	77%
Mõlemad	5	4%
Muu	3	3%
Täiendusõppe kulud aastas		
Kuni 200€	41	37%
201€-500€	45	40%
501€-1000€	17	15%
1001€ ja enam eurot	9	8%
Tööandja hüvitab aastas		
Kuni 200€ ulatuses	43	38%
201€-500€ ulatuses	51	46%
501€-1000€ ulatuses	12	11%
1001€ ja enama euro ulatuses	6	5%

Allikas: Autori koostatud ankeetküsimustike vastuste põhjal

Märkused: Vastusevariant „Muu“ korral märgiti, et täienduskoolitused finantseerib Töötukassa ja osaletakse täienduskoolitustel, mis on tasuta (nt Maksu- ja Tolliameti koolitused).

Lisa 15 järg

Tööandja piirangud	Vastajate arv	Vastuste osatähtsus vastajate koguarvust	Vastuste osatähtsus vastuste koguarvust
Ei ole piiranguid	82	73%	72%
Tööandja on kehtestanud piirmäära täiendusõppe kulude hüvitamisele kindlal ajavahemikul	14	13%	12%
Töölt lahkudes peab osaliselt täiendusõppe kulud tööandjale hüvitama	9	8%	8%
Muu	5	4%	4%
Kulusid ei hüvitata	4	4%	4%

Allikas: Autori koostatud ankeetküsimustike vastuste põhjal

Märkused: Vastusevariant „Muu“ korral märgiti, et: see on läbirääkimiste küsimus (kindlaid reegleid ei ole) ning koolituse hind peab olema mõistlik (st mitte liialt kallis).

Sisekoolituste toimumine	Vastajate arv	Vastajate osatähtsus vastajate koguarvust
Kord nädalas	–	–
Kord kuus	10	9%
Kord poolaastas	17	15%
Kord aastas	15	13%
Ei toimu üldse	70	63%

Allikas: Autori koostatud ankeetküsimustike vastuste põhjal

Koolituskulud aastas	Vastajate arv haridustaseme kohta					
	Keskharidus	Kutse-keskharidus	Rakendus-kõrgharidus	Bakalaureusekraad	Magistrikraad	Doktorikraad
Kuni 200€ ulatuses	5	8	12	14	4	–
201€-500€	2	11	13	8	17	–
501€-1000€	–	2	3	2	5	–
1001€ ja enam eurot	–	–	1	–	5	–

Allikas: Autori koostatud ankeetküsimustike vastuste põhjal

Koolituskulud aastas	Vastajate arv vanuse kohta				
	Kuni 25 aastat	26–35 aastat	36–45 aastat	46–55 aastat	56 aastat ja vanem
Kuni 200€ ulatuses	5	11	14	8	5
201€-500€	2	9	18	17	5
501€-1000€	2	1	1	5	3
1001€ ja enam eurot	–	3	2	1	–

Allikas: Autori koostatud ankeetküsimustike vastuste põhjal

Lisa 16. Kutsetase ploki vastused

Kutsetase	Olemas-olevate kutsete arv vastajate seas	Vastajate osatähtsus vastajate koguarvust (olemasolu)	Plaan sooritada kutseeksami vastajate arv	Vastajate osatähtsus vastajate koguarvust (plaan)
Raamatupidaja I	17	12%	–	–
Raamatupidaja, tase 5	16	11%	34	23%
Vanemraamatupidaja, tase 6	14	10%	17	12%
Juhtivraamatupidaja, tase 7	–	–	10	7%
Ei ole/plaani kutset omandada	98	67%	84	58%

Allikas: Autori koostatud ankeetküsimustike vastuste põhjal

Vastusevariant	Vastajate arv	Vastajate osatähtsus vastajate koguarvust	Keskvärtus	Standardhälve
Väga karmid	21	15%	3,42	0,90
Karmid	38	26%		
Nii ja naa	77	53%		
Leebed	4	3%		
Väga leebed	5	3%		

Allikas: Autori koostatud ankeetküsimustike vastuste põhjal

Vastusevariant	Vastajate arv	Vastajate osatähtsus vastajate koguarvust	Keskvärtus	Standardhälve
Väga keeruline	–	–	3,40	0,55
Pigem keeruline	2	40%		
Nii ja naa	3	60%		
Pigem lihtne	–	–		
Väga lihtne	–	–		

Allikas: Autori koostatud ankeetküsimustike vastuste põhjal